

**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI**

**©Kütüphaneler ve Yayınlar
Genel Müdürlüğü**

Eser Adı: Husrev ü Şîrîn

Müellifi: Celîlî

Hazırlayan: Şevkiye Kazan Nas

Yayın Yılı: 2019

ISBN: 978-975-17-4255-1

Ana Yayın Numarası: 3639

Kültür Eserleri Dizisi- 612

Adres: Bahçelievler Mah. İsmet İnönü Bulvarı No:4
06490 Çankaya/ANKARA

Telefon: +90 312 470 80 00

Faks: +90 312 470 54 71

e-posta: yaphaz@ktb.gov.tr

www.ktb.gov.tr

<http://ekitap.ktb.gov.tr>

CELÎLÎ

HUSREV Ü ŞİRİN

Hazırlayan

Dr. Şevkiye KAZAN NAS

Ankara

2019

KISALTMALAR

AKM	: Atatürk Kùltür Merkezi
Arş.	: Araştırmaları
b.	: Beyit
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
doğ.	: Doğum tarihi
Fak.	: Fakùltesi
Fas.	: Fasikùl
H.	: Hicrî
hzl.	: Hazırlayan
KB	: Kùltür Bakanlığı
Ktp.	: Kùtùphanesi
M.	: Mısır Nùshası
M.	: Miladî
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
Nu.	: Numara
öl.	: Òlùm tarihi
P.	: Kùllyat (Paris) Nùshası
S.	: Sayı
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TDAY	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	: Türk Tarih Kurumu
v.	: varak
vb.	: Ve benzeri, ve bunun gibi
Yay.	: Yayınları
Yk.	: Yaprak
YY	: Yüzyıl

I. BÖLÜM

CELİLİ'NİN HAYATI, ESERLERİ, EDEBİ KİŞİLİĞİ

A. CELİLİ'NİN HAYATI

1. Adı ve Mahlası

Celîlî'nin asıl adı Abdülcelîl'dir. Babası Hâmidî'nin oğlu Celîlî'yi vasî bıraktığı İskender Lâlâ ile Mollâ Sinân'a hitaben söylediği beyitlerden de onun adının Abdülcelil olduğu anlaşılmaktadır:

Vasî vü nâzır itdüm bî-gümânı
Sikender Lâlâ vü Mollâ Sinânı
Benüm oglum benüm Abdü'l-Celîlüm
Balık bâzârına ugratmayasun¹

Genç yaşlarda şiir yazmaya başladığı anlaşılan şair, şiirlerinde “Celîlî” mahlasını kullanmıştır. “Celîlî”, Arapça “Celîl” kelimesine Arapça nisbet “i”si eklenerek oluşturulmuş olup “yüce, ulu” demektir. Şair, *Leylâ vü Mecnûn* mesnevisinde mahlasının “Celîlî” olduğunu bizzat kendisi söyler. Talih, büyüklüğünün delili olarak ona “Celîlî” mahlasını vermiştir:

Baht eyledi maḥlaşum Celîlî
Kim ola celâletüm delîlî (*Leylâ vü Mecnûn*, b.2098)

Celîlî'nin külliyatının yer aldığı Paris nüshasının başında kıt'a başlığında verilen dört beyitlik bir şiirin ilk beytinde onun adının Hâmidî-zâde Celîlî ve Bursalı olduğu konusunda bize yeterince bilgi verilir:

Hâmidî-zâde Celîlî Bursavî
Nazm idüp Şîrîn ü Husrev nâmesin (v.3a)

Ayrıca diğer kaynaklardaki bilgiler de onun “Celîlî” mahlasını kullandığını ve “Hâmidî-zâde ünânıyla iştiḥâr”² ettiğini doğrulamaktadır.

¹ Filiz Kılıç (hızl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü's-Şu'arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 480.

² Sadedin Nüzhet Ergun (1943). *Türk Şairleri*. C.3. İstanbul: Ülkü Basımevi. 955.

2. Doğum Tarihi

Kaynaklarda Celîlî'nin doğum tarihi belirtilmemiştir; ancak *Husrev ü Şîrîn* mesnevisinin hâtime bölümünde, şairin bu eserini yirmi beş yaşında yazdığını söylemesinden onun doğum tarihinin H.893/M.1487-88 olduğu düşünülmektedir.

Çokuz yüz on sekiz olmuşdı Hicret

Ki pâyân buldı bu tûmâr-ı miñnet

Bidâyet gurre-i âhır cümâzeyn

Nihâyet âhır-ı ulâ-i ʿideyn

Şorarsañ ger bu nazm-ı dürr-nişârı

İki biñ on çokuz oldı şümârı

Çü baħr-ı tabʿdan bu dürr-i nâdir

Yigirmi beş yaşumda oldı şâdir (*Husrev ü Şîrîn*, b.1967-1970)

Celîlî, II. Bâyezîd zamanında doğmuş ve eserlerinden *Husrev ü Şîrîn* ile *Leylâ vü Mecnûn*'unu I.Selim'e sunmuştur.

Âlî, “Zîrâ ki hamse nâmına mesnevîleri ve nazm-ı dil-âvîziyle şöhreti olan Celîlî, Sultân Süleymân ‘asrındandır. Gerek Burusevî ola gerek İznikî...”³ sözleriyle Celîlî’yi Kanunî devri şairlerinden kabul eder. Celîlî’nin “Âhî ile mu’âsır u mu’âşir”⁴ olmasından Kanunî Sultan Süleyman ve hatta II. Selim devirlerini düşünmekle beraber aslında Celîlî’nin I. Selim zamanında şöhret bulduğu kuvvetli bir kanıt⁵ olarak kabul edilebilir.

³ Mustafa İsen (hızl.) (1994). *Gelibolulu Ali Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay.155.

⁴ Filiz Kılıç (hızl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü's-Şu'arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 480; Mustafa İsen (hızl.) (1994). *Gelibolulu Ali Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay. 205.

⁵ Sadedin Nüzhet Ergun (1943). *Türk Şairleri*. C.3. İstanbul Ülkü Basımevi. 948.

3. Doğum Yeri

Celîlî, Bursa'da doğmuş ve hayatının büyük bir kısmını burada geçirmiştir. Celîlî'den söz eden tezkirelerden Sehî⁶ ve Latîfî⁷ onun İznikli olduğunu söylerken Âşık Çelebi⁸, Kınalızâde Hasan Çelebi⁹, Beyânî¹⁰, Âlî¹¹, Ahdî¹² ve Mehmet Süreyyâ¹³ ise onun Bursa'da doğmuş olduğu konusunda birleşmişlerdir.

Sehî'nin “*Celîlî İzniklidir*” deyip de aslında bir yanlışlık içinde bu karara vardığı, verdiği bilginin Bursalı Celîlî'ye ait olduğu düşünülmektedir. Sehî'nin ölmüş olarak gösterdiği Celîlî ya Bursalı Celîlî'den başka bir şairdir ya da onun bir aralık ölüm haberinin yanlış olarak duyulması üzerine yazılmıştır. Ayrıca tecennün eden İznikli değil, Bursalı Celîlî'dir.¹⁴

Latîfî, Celîlî'yi İznikli olarak kaydetmekte ve II. Bayezîd devrinde yetişen Bursalı diğer bir şairi tespit etmektedir. Celîlî'nin Bursalı olduğunu iddia eden Âşık Çelebi ile Âlî “*Aceb latîfedür ki kendü Husrev ü Şîrîn'inün âhirinde 'Hâmîdî-zâde Celîlî Bursevî / Nazm idüp Şîrîn u Husrev nâmesin' diyü beyân iderken Latîfî İznikîdür demiş...*”¹⁵; “*Molla Latîfî bu minvâl üzre yazup Edirneli Celîlî'yi Sultân Selîm Han 'asrında ve İznikî Celîlî Sultan Süleymân zamânında yazmış iken Mevlânâ Âşık mücerred bir Celîlî yazup anı da İznikî sanup Burusevî iken 'adem-i tettebbu'na binâ'en İznikî yazdı deyü dahl itmişdür...*”¹⁶ sözleriyle Latîfî'yi eleştirmişlerdir.

Nitekim Âşık Çelebi'nin “*Bu hakîr Burusada olduğum zamânda kasd-ı musâhabetde çok hîle ile vesîle eyledüm...*”¹⁷ ifadesi ile Âlî'nin “*Hakîr kendüye küllî ibrâm eyledüm...*”¹⁸ sözlerinden Celîlî'yle tanışıp görüştüğü anlaşılmaktadır.

4. Öğrenimi

Kaynaklar, Celîlî'nin iyi bir öğrenim gördüğü noktasında birleşirler: Sehî'nin “*ulûmî tertîb üzre görmüşdür. Âhır ferâgat idüp tasavvufa meyl eyledi.*”¹⁹; Âşık Çelebi'nin “*Celîlî gerçekden şâ'ir ve envâ'*

⁶ Haluk İpekten vd. (hzl.) (2017). *Sehî Bey Heşt-Behîşt*. 149. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56165,hest-bihistpdf.pdf?0> [erişim tarihi: 26. 09.2017].

⁷ Rıdvan Canım (hzl.) (2000). *Latîfî Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ (İnceleme-Metin)*. Ankara: AKM Yay. 213.

⁸ Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü's-Şu'arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 479.

⁹ İbrahim Kutluk (hzl.) (1989). *Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiretü's-Şuarâ*. C.1. Ankara: TTK Yay. 257.

¹⁰ İbrahim Kutluk (hzl.) (1997). *Beyânî Tezkiretü's-Şuarâ*. Ankara: TTK 61.

¹¹ Mustafa İsen (hzl.) (1994). *Gelibolulu Ali Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay. 203.

¹² Süleyman Solmaz (hzl.) (2005). *Ahdî Gülşen-i Şu'arâ (İnceleme-Metin)*. Ankara: AKM Yay. 250.

¹³ Nuri Akbayır (hzl.) (1996). *Mehmed Süreyya Sicil-i Osmânî-Osmanlı Ünlüleri*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. 389.

¹⁴ Sadedin Nüzhet Ergun (1943). *Türk Şairleri*. C.3. İstanbul: Ülkü Basımevi. 955.

¹⁵ Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü's-Şu'arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 479.

¹⁶ Mustafa İsen (hzl.) (1994). *Gelibolulu Ali Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay. 155.

¹⁷ Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü's-Şu'arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 482.

¹⁸ Mustafa İsen (hzl.) (1994). *Gelibolulu Ali Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay. 203.

¹⁹ Haluk İpekten vd. (hzl.) (2017). *Sehî Bey Heşt-Behîşt*. 149. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56165,hest-bihistpdf.pdf?0> [erişim tarihi: 26. 09.2017].

ı fûnûn-ı nazma kâdirdür. ‘Unfuvân-ı şebâbda tahsîl-i ‘ulûma sülûk idüp tarîk-ı mu’tâda revân olup gâyet-i hareketin hizmet-i mevâlî-i mütekâ‘idine irgürmüşdür. Sehî Beg istilâhınca tarîkin tekmîl idüp dersin görmüşdür.’²⁰; Kınalızâde Hasan Çelebi’nin “Evâ‘il-i hâlinde kesb-i ‘ilm ü kemâle iştigâl idüp dânişmend olduktan sonra...”²¹ ifadelerinden Celîlî’nin bilginlik derecesine ulaşmış bir şair olduğu anlaşılmaktadır.

Bursa’da doğan ve buradaki kültür ve sanat ortamında büyüyen Celîlî, medrese tahsili için İstanbul’a gitmiştir. Âşık Çelebi’ye göre şair, Galata civarındaki meyhanelere takılmış; çağdaşı ve dostu olan Âhî (Benli Hasan, öl. H.923/M.1517) ile dostluk kurmuş; işret ortamında Âhî’ye şiirlerini okumuş; ama Âhî’nin iltifatını görememiş ve ondan şairane küfürler işitmiştir.²²

5. Ailesi ve Akrabası

Celîlî, İran’dan geldiği için Hâmidî-i Acem veya Hâmidî-i İsfahânî olarak tanınan ve Farsça ile Türkçe manzumeler yazan Hâmidî’nin küçük oğludur.²³ Celîlî’nin babası Hâmidî’nin hayatı, sanatı ve eserleri hakkında geniş bir inceleme yapan İsmail Hikmet Ertaylan “Mukaddime ve Tedkik” bölümünde Hâmidî’nin Bursa’ya sürüldüğünü bildirmekte ve onun hakkında bize bazı bilgiler vermektedir: Hâmidî, H.880-881/M.1475-77’deki Kefe Zaferi için yapılan törenlerde, padişah tarafından bahşedilen lutuf ve ihsanlar sırasında, kendisine verilen iki köle için teşekkür edeceği yerde, “biraz tarla ve iki öküz bahş itseydiniz de gûşe-nişîn olsaydım.” demek gafletinde bulunur. Hâmidî’nin bu davranışı karşısında öfkelenen padişah, onu huzurundan kovar. Felaketin büyüklüğünü daha o zaman fark edemeyen Hâmidî, gün geçtikçe hatasını anlar ve telafisi için pek çok çareye başvurur. Ancak “cennetden dâr olan Âdem gibi” perişan bir şekilde ömrünü sürdürür. Daha sonra, padişahın emriyle Bursa’ya I. Murat türbe ve imaretine şeyh olarak gönderilen Hâmidî, başlangıçta bu görevi kabul etmek istemez; fakat bazı büyüklerinin sözleri onun aklını başına getirir ve daha büyük bir felakete uğramamak için saraydan uzaklaşmayı göze alır. Kısacası Hâmidî’nin çileli hayatı, Osmanlı sarayında huzura dönüşmesinin arkasından yine sıkıntılar içinde son bulur.²⁴

Âşık Çelebi’nin “bir imâm birâderi vardur ne fâ‘ide ki ana dahı uymaz”²⁵ dediği kişi Celîlî’nin kendisinden önce dünyaya gelen kardeşi Aziz Mahmûd’dur. Mahmûd’un H.875/M.1470’te

²⁰ Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü’ş-Şu‘arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 480.

²¹ İbrahim Kutluk (hzl.) (1989). *Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiretü’ş-Şuarâ*. C.1. Ankara: TTK Yay. 257.

²² “...bir meyhânedede cem’ olup kendü ebyâtın ceste ceste belki deste deste okuyup “sen dahı kitâbundan bâ‘zı ebyât okı” diyüp ibrâm itmiş. Âhî aslâ mukayyed olmayup Celîlî “şimdi yüz dâne gazel didüm adın Gül-i Sad-berg kodum” deyü germ olup birkaç gazel okıdukda Âhî’nün cânına geçüp...” (Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü’ş-Şu‘arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 394-395, 480).

²³ İsmail Hikmet Ertaylan (1949). *Külliyât-ı Divân-ı Mevlânâ Hâmidî*. İstanbul: MEB Basımevi 15; İsmail Ünver, (1974). “Hâmidî’nin Türkçe Şiirleri”. *Türkoloji Dergisi*. (6): 197-233; Hüseyin Ayan (1979-1983). “Hamidî-zâde Celîlî”. *Türk Kültürü Araştırmaları*. (17-21): 15-45.

²⁴ İsmail Hikmet Ertaylan (1949). *Külliyât-ı Divân-ı Mevlânâ Hâmidî*. İstanbul: MEB Basımevi. 15-16.

²⁵ Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü’ş-Şu‘arâ*. C.3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 481.

İstanbul'da dünyaya gelmesiyle ilgili olarak babası Hâmidî, 10 beyitlik Farsça bir tarih kıtası yazmıştır.

Ertaylan, Hâmidî'nin "Hasbihâl-nâme"sinde verdiği bilgileri değerlendirir ve sürgün yıllarında (H.880/M.1475), Hâmidî'nin yetmiş yaşlarında olduğunu ileri sürer.²⁶ İsmail Ünver, bu tarihe göre, Celîlî'nin doğduğu sırada, babası Hâmidî'nin seksen üç yaşında olması gerektiğini ve Hasbihâl-nâme'ye dayanılarak yapılan tahmine kesinlikle güvenemeyeceğimizi²⁷ belirtirken Hüseyin Ayan ise Hâmidî'nin Bursa'ya sürüldüğü zaman Aziz Mahmûd'un beş-altı yaşlarında olduğuna göre Celîlî ile kardeşi arasında on yedi yıllık bir yaş farkı²⁸ olduğunu söyler.

Hâmidî'nin vefatında Celîlî, "mahbûb-ı nev-civân ü hilâlâsâ ahvâlinde vü efâlinde âsâr-ı necâbet"tir.²⁹ Demek ki Celîlî henüz genç yaştaiken Hâmidî vefat etmiştir.

6. Hayatı ve Kişisel Özelliklerine Ait Diğer Bilgiler

Yalnızlığa meyilli olan Celîlî, kimseyle konuşmak ve görüşmek istemez. Hatta bir ara her şeyini terk edip ortadan kaybolur. Ortalıkta görülmemesinden dolayı öldüğü zannedilir. Bunun üzerine Murâdiye zevâidinden aldığı ulûfesi kesilir ve mirasçıları tarafından malları paylaşılır. Akrabaları daha sonra onun yaşadığını ve nerede olduğunu öğrenerek Bursa'ya geri getirirler. İbrahim Paşa zamanında on altı Osmanî olan ulufesi Rüstem Paşa'nın emriyle üç akçeye indirilir. H.945/M.1538'den evvel, şuurunu büsbütün kaybeder ve çevresiyle ilgisini tamamen keser, kimseyle konuşmaz.³⁰

Celîlî, Yavuz Sultan Selîm'e medhiyeler yazmasına rağmen ondan herhangi bir iltifat görememiş; Bursa'ya dönüp Murâdiye zevâidinden³¹ aldığı akçe ile geçimini sağlamaya mecbur kalmıştır. Ona bağlanan Murâdiye zevâidinden "altı akçe vazife" büyük para değildir. Nitekim Fatih'in H.877/M.1472'de talebeye günde otuz, muîdlere ise beş akçe³² verildiği bilinmektedir.

Kaynaklar onun genç bir yaşta iken tecennün ettiğini ve manzumelerinden bir kısmını cinnet halindeyken yazdığını söylemektedir. Yalnız yaşamayı seven, içine kapanık bir mizaca sahip olan Celîlî, "şûrîde-hâl ü dîvâne-nakş" tır.³³

²⁶ İsmail Hikmet Ertaylan (1949). *Külliyât-ı Divân-ı Mevlânâ Hâmidî*. İstanbul: MEB Basımevi. 28.

²⁷ İsmail Ünver (1974). "Hâmidî'nin Türkçe Şiirleri". *Türkoloji Dergisi*. (6): 199.

²⁸ Hüseyin Ayan (1979-1983). "Hamidî-zâde Celîlî". *Türk Kültürü Araştırmaları*. (17-21): 16.

²⁹ Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü's-Şu'arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 479.

³⁰ Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü's-Şu'arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 480-481; İbrahim Kutluk (hzl.) (1989). *Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiretü's-Şuarâ*. C.1. Ankara: TTK Yay. 257; Mustafa İsen (hzl.) (1994). *Gelibolulu Ali Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, Ankara: AKM Yay. 204; Süleyman Solmaz (hzl.) (2005). *Ahdî Gülşen-i Şu'arâ (İnceleme-Metin)* Ankara: AKM Yay. 250.

³¹ Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü's-Şu'arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 480.

³² Hüseyin Ayan (1979-1983). "Hamidî-zâde Celîlî". *Türk Kültürü Araştırmaları*. (17-21): 29.

³³ Rıdvan Canım (hzl.) (2000). *Latîfî Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ (İnceleme-Metin)*. Ankara: AKM Yay. 213.

Celîlî, ayda bir hamama gider ama hamamda kimse yoksa yıkanmaz; berbere gittiğinde de kimse olmazsa tıraş olmazmış. Şuurunu kaybettikten sonra bazen yalın ayak, baş açık ve kısmen çıplak olarak sokaklarda dolaştığı olurmuş. Kaplıca yolu üzerindeki evinin önünde durur, selâm verenin selâmını alır; fakat konuşmak isteyenlere yüzünü çevirmiş. Ara sıra Bursa Ulu Camii'ne gider, çarşıya çıkarmış ama buralarda da kimseyle konuşmazmış. Yaz kış elinde bir yelpaze, sarığında da bir gül bulundurmuş. Giyimi, Acem ve danişmentler gibi ama bakışı ve yürüyüşü divaneler gibiymiş. Bir akçeye satın aldığı bir şeyi, iki akçe verip taşıtmış. Bazen meyve alır ve parasını vermeden gidermiş. Satıcılar da Celîlî'nin durumunu bildiklerinden 'paramızı ver', demezlermiş. Parası yanında olduğu zaman ise fiyatını sormadan borcunu ödermiş. Kimseye aldırış etmez, kardeşi Aziz Mahmûd'un tavsiyelerine uymazmış.³⁴

Âlî, H.977/M.1569 yıllarında Celîlî'yi yamalı bir elbiseyle, derbeder bir şekilde Bursa çarşılarında gezerken gördüğünü kendisiyle konuşmak istediğini ama onun "gam bana ağız açtırmaz ne söyleyeyim?" dediğini ve konuşmadan gittiğini söyler.³⁵

Âşık Çelebi, Bursa'da iken birkaç kez Celîlî ile konuşmak ve görüşmek ister; ama bu durum bir türlü mümkün olmaz. Bir gün hamamda Celîlî'yi görür ve konuşmak ister. Konuşmayı başaramayınca Celîlî'nin şiirlerini kasıtlı olarak vezinlerine dikkat etmeden yüksek sesle okumaya başlar. Şiirlerinin yanlış okunduğunu duyan Celîlî, dayanamaz ve o şiirlerin kendisine ait olduğunu söyleyerek doğrusunu okur. Âşık Çelebi, fırsattan istifade ederek konuşmaya başlar ve "Sizi Şeh-nâme terceme ider dirler vâkı' mudur" der. Celîlî, "vâkı'dur" dediğinde Âşık Çelebi yarı olup olmadığını sorar. Celîlî "...yarısı ümmîddür ki Allah'dan 'inâyet ve evliyâu'llâhdan himmet irişe temâm idevüz" sözleriyle Şeh-nâme'nin yarısının yazılmış olduğunu söyler. Âşık Çelebi, Zâtî ve Hayâlî gibi şairler hakkında ne düşündüğünü sorunca Celîlî "işte hep ma'lûm" diyerek susar.³⁶

Onun şiirlerinde de hayatı ve yaşadığı yerlerle ilgili bilgilere rastlanmaktadır: Bursalı olan ve hayatının büyük bir kısmını bu ilde geçiren şairin dizelerinde Bursa'nın ayrı bir yeri vardır:

Bursayı degül ger arasañ mülk-i cihānı

Bu hüsn ile bulunmaya hem-tāsı Memīnūñ (Divan, G.217/7)

Ancak Celîlî'nin ömrü, Bursa'da dert ve sıkıntıyla geçmiştir:

Şanma kim sensüz Celîlî rāḫat u āsūdedür

Derd ü miḫnetle geçürdi rüzgārı Bursada (Divan, G.343/5)

³⁴ Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü's-Şu'arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 481.

³⁵ Mustafa İsen (hzl.) (1994). *Gelibolulu Ali Kühül'-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay. 203.

³⁶ Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü's-Şu'arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 482.

Bir ara meyhanelere takılan ve Âhî ile işret ortamlarında bulunan Celîlî, İstanbul'un şarabı ile güzelinden vazgeçmenin zor olduğunu dile getirir:

Nice kırtarsın dil ü dînin Celîlî dostlar
Râh-zendür çün şarâb u şâhidi İstânbuluñ (*Divan*, G.199/7)

Leylâ vü Mecnûn mesnevisinden Celîlî'nin H.919/M.1513-14 yıllarında Edirne'de bulunduğunu ve eserini burada yazdığını veya tamamladığını anlamaktayız:

Târîh-i 'Arabda ey nigû-fâl
Olmışdı toköz yüz on toköz sâl

Buldı bu şahîfe-i gam encâm
Zî'l-ħicce evâhirinde itmam

Bu nâme ki müşg-fâm oldu
Çün Edrinede tamâm oldu (*Leylâ vü Mecnûn*, b.2124 -2125, 2127)

“Edrine” redifli gazelinde havası, suyu, gül ve lale bahçeleriyle Edirne'yi güzel bir şehir olarak tasvir etmesine rağmen Celîlî'nin gönlünde İstanbul'un ayrı bir yeri vardır:

Ey meh-i nâ-mihrbân şehir-i Sitanbula dirîg
Kim Celîlî eyledi 'azm-i diyâr-ı Edrine (*Divan*, G.368/5)

Celîlî'nin müreffeh bir hayat süremediği, divanı ile mesnevilerini dolduran şikâyetlere ve yardım taleplerine dayanılarak söylenebilir. Celîlî, bir memuriyet umarak *Husrev ü Şîrîn* mesnevisini padişaha arz etmiş; ancak beklediği mansıbı ve maddî karşılığı elde edememiştir.

Hem manşıb u hem 'aṭâ umardum
Reşh-i kadeh-i sehâ umardum

Lîk ol şeh-i ebr-dest-i ħurrem
Ṭab'um çemenine virmedi nem (*Leylâ vü Mecnûn*, b. 224-225)

“Penc Genc” sahibi olmak için bu işe başlamış; fakat geçim sıkıntısından kurtulamamıştır. Şairin kandili bile borç olarak aldığı mumla yanmaktadır. Kâğıt alacak parası olmadığı gibi mürekkebe de gücü yetmemektedir:

Kişi kim olmaya kâğıd bahāsi
Olur mı nazmınuñ zīb ü bahāsi

Çü her şeb karzdan yana çerāğı
Komaz mıkrāz-ı gam aña ferağı

Eline girmese bir fūls-i aḥmer
Ne deñlü yaza sürḥin dīde-i ter

Diremsüz çünkü virmezler midādın
Ağardı çeşmüm ezmekden sevādın (*Husrev ü Şîrîn*, b.1974-1977)

Fakirlik ateşi, onun canını; dumanı da hanesini yakmıştır. Paranın yokluğu ateş olmuş ve bu kederle gönül, karmakarışık olmuştur:

Lîk âteş-i faqr cānı yakdı
Ol dūd bu dūdmānı yakdı

Dīnār fūrākı âteş oldı
Bu guşşada dil müşevveş oldı (*Leylâ vü Mecnûn*, b.2110-2111)

Yaratıcı yeteneğini, fakirliği engellemektedir. Hiç kimse onun gönlünü almamakta ve ona yardım etmemektedir. *Husrev ü Şîrîn* mesnevisinden sonra ikinci eseri olan *Leylâ vü Mecnûn*'u nazmetmiştir. Celîlî'nin beklentisi padişahın onun cebini altın ve gümüşle, eteğini inciyle doldurması; ona bir mansıb vererek onu fakirlikten kurtarmasıdır.

Ceybüm zer ü sîmden ide pür
Dāmānumı eşk gibi pür-dür

Hem kırtara bî-nevâlığumdan

Ol şâh-ı cihân gedâlığumdan

Bir manşib ide naşib-i bende

Düşmen ola mürde dost zinde (*Leylâ vü Mecnûn*, b.242-244)

Celîlî, *Husrev ü Şîrîn*'inde "bu manzum hikâye hasb-ı hâlden bir örnektir" başlığı altında kendi durumundan şikâyet eder. "Ey Padişahım! Ben bu cihandan hep feryat ettim. Bu dünya beni bir an bile güldürmedi. Bu gül bahçesinden bana nasip olan hep bela dikenidir. Ne zaman bu gül bahçesini gezmek istesem her gonca, gözüme bir diken gösterir. Her gonca, bana bir mihnet oku; her servi, hasret oku atar. Kargayla tûtînin yeri aynı değildir; ama neden tûtînin makamında karga oturur, neden tûtî yerine karga şeker yiyendir? Bu zalim felek çok acımasızdır. Sen bana merhamet et..." sözleriyle padişaha durumunu arz eden şair, şiirlerini "dürr-i şehvâr", yaratılışını "güncişk-i tab"a benzetir. Onun şiirleri hem "icaz" hem de "sihr-perdâz"dır. Kıskançların ayıplama dilleri yağmur oku gibi gelir. Eğer padişah, onun elinden tutmazsa, ona arka olmazsa gam, zavallı Celîlî'yi ayaklar altına alır (b.173-194).Padişahın takdir ve desteği çok önemlidir. Padişah, şaire sosyal ve ekonomik imkânları veren ve onu sadece destekleyen değil, değerliyi değersizden ayırt edendir. Padişahlık müessesesi, sadece maddi imkânın değil aynı zamanda kültürel bir zevkin, bir değer ölçüsünün merkezi durumundadır.³⁷

Celîlî, siyasî ve coğrafi bakımından yükselişe paralel olarak fikir ve sanatın geliştiği, şiir ve şairin değerinin bilindiği XVI. yüzyılda hak ettiği şöhreti ve makamı yakalayamamış talihsiz şairlerden birisidir.

7. Ölümü

Celîlî'nin ölüm tarihi hakkında kesin bir bilgi yoktur. *Tuhfe-i Nâilî*'de³⁸ H.971/M.1563-64 olarak verilir. Ancak, Âlî'nin³⁹ eserini yazdığı sıralarda onunla konuşmuş olmasından H.977/M.1569'da veya kısa bir süre sonra öldüğü düşünülmektedir. Şairin eserlerinden ve tezkirelerden anladığımıza göre II. Bayezîd zamanında (M.1481-1512) Bursa'da doğan şair, I. Selim ve I. Süleyman zamanında şöhret bulmuş ve II. Selim zamanında (M.1566-1577) Bursa'da vefat etmiştir.

³⁷ Harun Tolasa (1982). "Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri". *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (1): 41.

³⁸ Cemal Kurnaz-Mustafa Tatçı (hzl.) (2001). *Tuhfe-i Nâilî: Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri*. Ankara: Bizim Büro Yay. 154.

³⁹ Mustafa İsen (hzl.) (1994). *Gelibolulu Ali Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay. 203.

B. CELİLÎ'NİN ESERLERİ

1. MESNEVİLERİ

a. HUSREV Ü ŞİRİN

Husrev ü Şîrîn'in Yazılış Sebebi, Tarihi ve Sunulduğu Kişi

Celîlî, Husrev ü Şîrîn hikâyesini daha önceleri Emir Husrev, Câmî ve Nevâyî'nin yazdığını, padişahın böyle bir eser aradığını öğrenince bu eserini yazmaya niyetlendiğini söyler:

Varup ʿarz eyleyem ol âstâna

Gül-i raʿnâyı iltem gülsitâna

İdüp sîr-âb-ı nazmum büstânın

Yazam Şîrîn ü Husrev dâstânın (*Husrev ü Şîrîn*, b.156-157)

Şair bu zor işe Nizâmî gibi “Penc Genc” sahibi olmak için başlamış; yirmi dört yaşında *Husrev ü Şîrîn* mesnevisini kaleme almış ve yirmi beş yaşında (H.918/M.1512) tamamladıktan sonra Yavuz Sultan Selim’e sunmuştur.

Budur peyveste bu gönülüm merâmı

K’olam hem-Pençe-i Genc-i Nizâmî (*Husrev ü Şîrîn*, b.1971)

Çokuz yüz on sekiz olmuşdı hicret

Ki pâyân buldı bu tûmâr-ı miñnet

Bidâyet ğurre-i âhır cümâdeyn

Nihâyet âhır-ı ulâ-i ʿıdeyn

Çü baħr-ı tabʿdan bu dürr-i nâdir

Yigirmi beş yaşumda oldı şâdır (*Husrev ü Şîrîn*, b.1967-1968,1970)

Husrev ü Şîrîn'in Vezni ve Beyit Sayısı

Husrev ü Şîrîn, aruzun “Mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ûlün” kalıbıyla yazılmıştır. Celîlî’nin, beyit sayısının 2019 olduğunu söylediği bu eser, şu andaki bilgilere göre, 2012 beyitten meydana gelmiştir:

Şorarsañ ger bu nazm-ı dürr-nişârı

İki biñ on çoğuz oldı şümârı (*Husrev ü Şîrîn*, b.1969)

Husrev ü Şîrîn'in Konusu

Celîlî, Penc Genc sahibi Nizamî’nin *Husrev ü Şîrîn* mesnevisini kendisine örnek almış; ancak bunu yaparken hikâyenin sadece özünü alarak, ayrıntılardan ve uzun tasvirlerden vazgeçerek, özetini meydana getirmiştir. Celîlî, Husrev ü Şîrîn’lerin en güzeli olarak kabul edilen Şeyhî’nin *Husrev ü Şîrîn*’inden de etkilenmiş; onun eserini dil, deyiş, sanat bakımından kendisine örnek almıştır. Aslında aynı hikâyenin ana motiflerini ortaklaşa almış olan bu iki şair, onu değişik amaçlarla işlediklerinden Türk edebiyatında birbirlerinden pek farklı olmayan eserler meydana getirmişlerdir.

Kaynak itibarıyla *Husrev ü Şîrîn*, Sâsâni hükümdarlarından Husrev-i Pervîz’in hayatına ve aşk maceralarına dayanmaktadır. Eserde, Husrev ile Şîrîn arasında geçen aşk anlatılmaktadır. Usta bir mühendis olan Ferhâd, Şîrîn’in diğer aşığı ve eserin üçüncü kahramanıdır. Böylece bu üç kişi ve iki aşk etrafında gelişen olaylar, mesnevinin konusunu oluşturmuştur.⁴⁰

b. LEYLÂ VÜ MECNÛN***Leylâ vü Mecnûn’un Yazılış Sebebi, Tarihi, Yeri ve Sunulduğu Kişi***

Celîlî, “PencGenc”e el atmak isteğiyle, *Husrev ü Şîrîn* mesnevisini nazm ettikten bir yıl sonra, ikinci mesnevisi olan *Leylâ vü Mecnûn*’unu H.919/M.1514 yılının Zilhicce/Ocak ayında Edirne’de tamamlamıştır:

Tārîḡ-i ‘Arabda ey nigū-fāl

Olmışdı çokuz yüz on çokuz sāl

Buldı bu şaḡîfe-i ḡam encām

Zî’l-ḡicce evāḡirinde itmām

⁴⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz.Şevkiye Kazan Nas (2018). *Celîlî’nin Husrev ü Şîrîn Mesnevisi (İnceleme-Metin)*. Konya: Palet Yay.

Bu nâme ki müşg-fâm oldı

Çün Edrinede tamâm oldı (b.2124 -2125, 2127)

Şair, makam veya maddi karşılık umarak Yavuz Sultan Selîm'e sunduğu bu eseri Şehzade Süleyman'ın da gördüğünü ve beğendiğini anlatır.

Leylâ vü Mecnûn'un Vezni ve Beyit Sayısı

Leylâ vü Mecnûn, aruzun “Mef'ûlü mefâ'ilün fe'ûlün” kalıbıyla yazılmıştır.

Celîlî, eserinin beyit sayısının 2145 olduğunu söylemektedir; ancak şu andaki bilgilere göre *Leylâ vü Mecnûn*, 2132 beyitten meydana gelmiştir:

Ebyâtı şumârı ey güher-senc

Oldı iki biñ şad u çihil penc (b.2126)

Leylâ vü Mecnûn'un Konusu

İslâm edebiyatının en tanınmış ve sevilmiş hikâyelerinden olan *Leylâ vü Mecnûn*, esasen Arap kaynaklarına dayanır. Arap edebiyatında çöl hayatı içinde doğmuş bir aşk hikâyesi görünümündeki bu eser, Arap edebiyatından ziyade İran ve Türk edebiyatlarında işlenmiştir. İlk defa Gencelî Nizâmî tarafından manzum ve müstakil bir hikâye haline getirilen *Leylâ ve Mecnûn*'un aynı adla yazılan diğer eserlerde de etkisi hep var olmuştur. Celîlî, *Leylâ vü Mecnûn*'unda esas olarak Nizâmî'yi örnek almış ama Hâtîfî'den de yararlanmış. Onda Husrev ile Câmî'nin yanı sıra Türk şairlerinden Ali Şîr Nevâyî'nin de etkisi görülür.

Leylâ vü Mecnûn'un esas konusu, *Mecnûn*'un kişiliğinde toplanır ve olaylar, Necd dağında/çölünde geçer.

Mecnûn'un karakteri ile genç yaşta tecennün eden Celîlî'nin hayatı ve kimliğiyle örtüştüğünü düşündüğümüz bazı noktalar dikkati çekicidir.

c. HECR-NÂME

Hecr-nâme'nin Yazılış Sebebi, Tarihi ve Sunulduğu Kişi

Celîlî, *Hecr-nâme*'sinde özgün bir eser kaleme aldığını, eserinin tercüme ya da taklit olmadığını (b.475-479) söyler. Böyle özgün bir eseri meydana getirmekteki esas gayesi, eserini okuyanların kendisini hayır duasıyla anmalarını istemesindedir (b.480-483). Şair, *Hecr-nâme*'sini yirmi iki yaşındayken H.915/M.1509-1510'da “*Gül-i Sad-berg*”den sonra yazdığını ve bu eserin diğer adının da “*Hazan-nâme*” olduğunu söyler:

Ṭoḡuz yüz on beŖe irmiŖdi trh

Ki silk-i nazma geldi *Hecr-nme*

Ḥazn-nme hem itsem n'ola nmn

Gl-i Ŗad-bergden Ŗora yazdı ḥme (Hecr-nme, b.484-485)

Hecr-nme'nin Vezni ve Beyit Sayısı

Eser, aruzun "Fe'iltn mef'ilün fe'ilün" kalıbıyla yazılmıŖ; 485 beyitlik küçük bir mesnevidir.

Hecr-nme'nin Konusu

AŖk konusunun iŖlendiđi *Hecr-nme*'de olayların esas kahramanı Celil'nin kendisidir. Ancak Celil, gerçek kiŖiliđiyle eserde yer almaz. Eserde, kurmaca bir hikye kahramanı ve divan Ŗirinin klsik aŖık tipi görülür. Eserdeki i monologlar sayesinde kurmaca bir kiŖi olarak Celil'nin psikolojisi ve aŖk anlayıŖı hakkında fikir edinmek mümkündür.⁴¹

lk sergzeŖt-nme olarak bilinen Halil'nin *Firkat-nme*'si ile Celil'nin *Hecr-nme*'sinin bir karŖılaŖtrmasını yapan Orhan Kemal Tavukçu, Celil'nin eserinin Halil'nin *Firkat-nme*'sinin eksik bir kopyası olduğunu;⁴² Haluk Gökalp ise *Firkat-nme*'nin bir zeti görünümünde olan *Hecr-nme*'de anlatılan olayların geliŖim Ŗeklinin *Firkat-nme* ile rtŖtđn⁴³ söyler.

Basit bir olay örgüsüne sahip olan ve fazla hacimli bir eser olmayan *Hecr-nme*'de olaydan ziyade zengin tasvirler görülmektedir. Hüseyin Ayan'a gre⁴⁴ Celil, çok parlak ve ateŖli tasvirlerle yer vermiŖ; bu tasvirlerle *Hüsn  AŖk*'ın temelini atmıŖtır. Gökalp'e gre⁴⁵ mesnevinin asıl kıymeti de bu renkli tasvirlerden kaynaklanmıŖtır.

Ŗair, eserin adı da dhil olmak üzere, bölümlerde baŖlık kullanmamıŖtır. Bölümler arasında eŖitli geiŖ beyitlerinden yararlanarak belirli ölçüde de olsa biçimsel kompozisyonu sađlamıŖtır.⁴⁶

⁴¹ Haluk Gökalp (2009). *Eski Türk Edebiyatında Manzum SergzeŖtnmeler*. İstanbul: Kitabevi Yay. 185-186.

⁴² Orhan Kemal Tavukçu (2004). "Türk Edebiyatında Firkat-nme Adlı Eserler". *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*. (10): 106-112.

⁴³ Haluk Gökalp (2009). *Eski Türk Edebiyatında Manzum SergzeŖtnmeler*. İstanbul: Kitabevi Yay. 211-213.

⁴⁴ Hüseyin Ayan (1986). "Celil'nin *Hecr-nme*'si" *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi AraŖtırma Dergisi* 14: 159.

⁴⁵ Haluk Gökalp (2009). *Eski Türk Edebiyatında Manzum SergzeŖtnmeler*. İstanbul: Kitabevi Yay. 195-201.

⁴⁶ Haluk Gökalp (2009). *Eski Türk Edebiyatında Manzum SergzeŖtnmeler*. İstanbul: Kitabevi Yay. 179.

d. MEHEK-NÂME***Mehek-nâme'nin Yazılış Tarihi ve Sunulduğu Kişi***

Celîlî *Mehek-nâme*'sini M.1515'te, Yavuz Sultan Selim zamanında kaleme almıştır.

Mehek-nâme'nin Vezni ve Beyit Sayısı

Eser, aruzun hezec bahrinin “Fe‘îlâtün mefâ‘ilün fe‘ilün” kalıbıyla yazılmış ve seksen yedi beyitten oluşmuş küçük bir mesnevidir.

Mehek-nâme'nin Korusu

Hikâye Zer, Sim ve Mehek (Mihenk) arasında geçer. Sim ve Zer'in Mehek'i padişaha şikâyet etmeleri, padişahın Mihenk'i dinledikten sonra Sim ve Zer'in ona iftira attığını anlaması ve Sim ile Zer'i suçlu bularak onlara damga bastırıp şehirde dolaştırması anlatılır. Değerinin bilinmediğini düşünen şair, güzel sembollerle halini anlatmış; güzelliğin, mal ve mülkün geçici olduğunu vurgulamıştır.

Dokuz beyitlik tevhid ve on üç beyitlik na't ve sekiz beyitlik pend/nasihat'tan sonra “Şikâyet-i zer ez-mehekk pâdişâh-ı ‘âlem-râ” başlığıyla elli yedi beyitten meydana gelen asıl konuya geçilmiştir.⁴⁷

e. ŞEH-NÂME TERCÜMESİ***Şeh-nâme'nin Yazılış Sebebi, Tarihi ve Sunulduğu Kişi***

Celîlî, *Husrev ü Şîrîn*'inin “hâtîme” bölümünde, Firdevsi'nin otuz yılda meydana getirdiği *Şeh-nâme*'yi, kendisinin otuz ayda yazabileceğini söylerken Şeh-nâme yazma dileğinden bahseder:

Hırâş itmese hâr-ı gûşşa-peyvest

Ururdum gülşen-i Firdevsîye dest

Çü pervâz eyleye şeh-bâz-ı hâme

Olur kem-ter şikârum Şâh-nâme

⁴⁷Ayrıntılı bilgi için bkz. Şevkiye Kazan (2001). “Celîlî'nin Mehek-nâme'sinin İkinci Nüshası Üzerine”. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*. (5): 121-136.

Ger ol vādīde ʔayy-ı rāh idem ben

Anuñ sī-sālını sī-māh idem ben (*Husrev ü Şîrîn*, b.1992-1994)

Celîlî, ikinci eseri olan *Leylâ vü Mecnûn*'unun "hâtıme bölümünde de Firdevsî ile *Şeh-nâme*'nin adını anar ve sûra benzeyen kalemiyle yazmaya başlayınca mezarından Firdevsî'nin dirileceğini söyler. Kıymetinin bilinmemesinden şikâyet ederek "bu zamanda 'Şeh-nâme' yazanı gören sırtında çalı çırpı taşıyan bir dilenci zanneder" der:

Ḥāmemden irince nefḥa-i şûr

Firdevsî dirile çāk idüp gūr (*Leylâ vü Mecnûn*, b.2108)

Gören sana Şāh-nâme senci

Bu 'aşrda ḥār-keş dilenci (*Leylâ vü Mecnûn*, b. 2096)

Celîlî'yle konuşmayı başaran Âşık Çelebi "Sizi *Şeh-nâme terceme ider dirler vâkı' mıdur*" der. Celîlî, "vâkı'dur" dediğinde Âşık Çelebi, yarı olup olmadığını sorar. Celîlî "...yarısı ümmîddür ki Allah'dan 'inâyet ve evliyâu'llâhdan himmet irişe temâm idevüz"⁴⁸ sözleriyle *Şeh-nâme*'nin yarısını yazmış olduğunu söyler.

Celîlî'yle konuşan Âlî de "ba'zılar kavlince *Şeh-nâme tercemesine mübâşeret kılmış hâlâ ki ne kimse ebyâtını görmüş ve ne bahrde idüğünü bilmiş*"⁴⁹ sözleriyle *Şeh-nâme*'yi tercüme ettiğini duyduklarını ama kimsenin bunu görmediğini söyler.

Türk Ansiklopedisi'nde "Osmanlı tarihine dair yazmış olduğu bir eserin parçaları ele geçmiştir" kaydının yanı sıra bu eserin manzum olduğu⁵⁰ söylenir. Ertaylan da "eğer bu doğruysa sözü edilen Osmanlı Tarihi, "*Şeh-nâme Tercümesi*" dir der ve *Şeh-nâme Tercümesi*'nin Yavuz Sultan Selim'e ithaf edildiğini kaydeder.⁵¹

Bugüne kadar varlığından şüphe edilen Celîlî'nin *Şeh-nâme Tercümesi*'nin Milli Kütüphane'de⁵² bulunan nüshanın Celîlî adına kayıtlı olmasından ve içinde geçen Celîlî mahlashı beytinden hareketle eserin Celîlî'ye ait olduğunu düşünmekteyiz:

⁴⁸Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü's-Şu'arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 482.

⁴⁹ Mustafa İsen (hzl.) (1994). *Gelibolulu Ali Kühül'-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay. 204.

⁵⁰ *Türk Ansiklopedisi*. (1960). C. X. Ankara: MEB Yay. 125.

⁵¹ İsmail Hikmet Ertaylan (1949). *Külliyât-ı Divân-ı Mevlânâ Hâmidî*. İstanbul: MEB Basımevi 9-10.

⁵² *Şeh-nâme Tercümesi*'nin eksik bir nüshası Ankara, Milli Kütüphane'de (A.3825/2; v.18^a-38^b) bulunmaktadır. Oldukça yıpranmış, yer yer yırtılmış ve karalanmış sayfalarda, bazı beyitlerin üzeri çizilerek takdim-tehir yapılmıştır. Eserin üzerinde okuyucu tarafından sonradan işaretlenmiş sayfa numaraları da bulunmaktadır. Metinde çoğu yer okunamamaktadır.

Celîlîeger her ser-i müy-ı ten
Ola bir zebân-ı faşîh-i sülhan (v.23b)

Şeh-nâme'nin Vezni ve Beyit sayısı

Celîlî'nin Şeh-nâme'si, mesnevi nazım biçiminde ve "Fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûl" vezniyle kaleme alınmıştır. Eserin beyit sayısından kesin olarak söz etmek şimdilik mümkün değildir.

Şeh-nâme'nin Konusu

Bir Osmanlı tarihi görünümündeki bu eser, yayınlanmıştır.⁵³ Temennimiz, Celîlî'nin Şeh-nâme'sinin sağlam bir nüshasının bulunması ve bilim dünyasının istifadesine sunulmasıdır.

f. YUSUF U ZÜLEYHA

Celîlî'nin bu adda bir mesnevisi olduğunu kaydeden sadece Beyânî'dir ve tezkiresinde "Gül-i Sad-Berg'i ve Yusuf u Züleyhâ'sı vardır ve Leylâ vü Mecnûn'ı vardır..."⁵⁴ demektedir. Ancak, Celîlî'nin Yusuf u Züleyhâ'dan hiç söz etmemesi ve diğer kaynaklarda da bu eserin varlığıyla ilgili bir habere rastlanılmaması, "istinsah hatasından doğduğu"⁵⁵ görüşü ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Agâh Sırrı Levend, Celîlî'nin külliyyatı içinde Yusuf u Züleyhâ'nın da mevcut olduğunu, fotokopisinin kendisinde olduğunu bildirmektedir.⁵⁶ Ancak kanaatimizce bu da sehven yazılmıştır.

2. DİVANI

Celîlî'nin mürettep divanı, Paris Bibliotheque Nationale'deki 130 varaklık külliyyatın içinde 5^a-89^b varakları arasında der-kenarda yer almaktadır. Celîlî'nin farklı adlar adı altında oluşturduğu "Gül-i Sad-berg" ile "Bahâr-nâme" adlı şiir seçkileri, Divan'ın tenkitli metninin oluşturulmasında önemli eserlerdir. Özellikle "Bahâr-nâme" deki gazellerin, divandaki pek çok gazelle aynı olması, Celîlî'nin şiir ve şairle ilgili görüşlerini anlatan "dîbâce"sinin bu eserde yer alması gibi sebeplerden dolayı "Bahâr-nâme" adlı eser, Divan'ın güvenilir bir nüshası olarak kabul edilmelidir.

Celîlî, "elifba"ya giren bütün harflerle kafiyeli gazeller yazmaya özen göstermiştir. Divanında kaside yoktur. Belki de Celîlî, Husrev ü Şîrîn ile Leylâ vü Mecnûn mesnevilerindeki "Medh-i Pâdişâh-ı 'Âlem-Penâh"ta ve Divanındaki müzeyyel gazellerinde Yavuz Sultan Selim'i övdüğü

⁵³ Ayrıntılı bilgi için bkz. Şevkiye Kazan Nas (2011). *Celîlî Divanı*. Isparta: Fakülte Kitabevi 32-51.

⁵⁴ İbrahim Kutluk (hzl.) (1997). *Beyânî Tezkiretü's-Şuarâ*. Ankara: TTK Yay. 61-62.

⁵⁵ Hüseyin Ayan (1979-1983). "Hamidî-zâde Celîlî". *Türk Kültürü Araştırmaları*. (17-21): 26.

⁵⁶ Agâh Sırrı Levend (1984). *Türk Edebiyatı Tarihi Giriş I* Ankara: TTK Yay. 99.

beyitleri yeterli bulmuştur. Zaten Âşık Çelebi de “... kasâ'idin işitmedüm...”⁵⁷ demektedir. Sehî Bey ile Latîfî de eserlerinde buna dair bir kayıt düşmemişlerdir. Kendisi de kaside yazdığından söz etmez.

Celîlî, bir gazel şairidir. Onun Divan'ında 23'ü Farsça olmak üzere 452 tane gazel vardır. Gazellerden sonra önemli bir yer tutan nazım biçimi kıt'alardır. Divan'da 9'u Türkçe, 9'u Farsça, 2'si Arapça olmak üzere toplam 20 kıt'a bulunmaktadır. Bunların on üç tanesi (7'si Farsça, 6'sı Türkçe) tarih kıt'asıdır. Ahreb vezninde yazılmış iki Farsça rûbâînin yanı sıra iki Türkçe nazım, biri Farsça sekiz muamma, ikisi Farsça sekiz matla, biri Farsça yedi müfret ve altı bentten meydana gelen bir murabba yer almaktadır. Divanda 39'u Farsça, 2'si Arapça olmak üzere toplam 41 şiir Türkçe değildir.

a. GÜL-İ SAD-BERG-İ BÎ-HÂR

Yazılış Sebebi, Tarihi

Celîlî, “*Gül-i Sad-berg*” adlı eserinde bir bahar günü gül bahçesinde yapılan bir gezinti sırasında yüz yapraklı bir güle ve onun için feryat eden bülbüle rastladığını anlattıktan sonra bülbüllerin feryadını ve güllerin geçiciliğini dile getirir. Şair, feryat eden bülbülün kendisine ilham verdiğini; dikensiz ve solmayan şairlik yeteneğinin yeni, özgün güllerden derlediği bir eser yazmaya karar verdiğini söyler. “Sebeb-i tesmiye” bölümünde, her gazelinin bir gül yaprağı olduğunu, hazanda bu gülün renginin solmadığını, gül gibi kokan bu eserinin adını “*Gül-i Sad-berg*” koyduğunu ve sonuna yüz gazel eklediğini anlatır:

‘Aceb mi olsa defter dürc-i dür-bâr

Aña derc eyledüm yüz dâne eş‘âr

Çü anda her gazel bir berg-i güldür

Hazândan rengi pejmürde degüldür

Gül-i şad-berg olsa n’ola nâmı

Nesîm-i gül gibi hoşdur meşâmı (*Gül-i Sad-berg*, b.58-60)

Celîlî, *Hecr-nâme*'sinden önce “*Gül-i Sad-berg*”ini yazdığını söyler. Buna göre *Gül-i Sad-berg*, H.915/M.1509-1510 tarihinden önce yazılmıştır.

⁵⁷Filiz Kılıç (hızl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü’ş-Şu’arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 481-482.

Vezni ve Beyit sayısı

Aruzun “Mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ûlün” kalıbıyla yazılmış, “*Gül-i Sad-berg*”, altmış sekiz beyitten meydana gelmiş bir bakıma mesnevi nazım biçiminde yazılmış bir mukaddimedir. Mesnevi nazım biçiminden sonra “gazeliyât” başlığı altında gazeller, harf sırasına göre dizilmiştir.⁵⁸

Konusu

“Yüz yapraklı gül” anlamına gelen “gül-i sad-berg” tamlaması, yüz beyit, yüz gazel, yüz beyitlik kaside, yüz hadis, yüz mektup gibi yüz sayısı esas alınarak yazılan eserlerin isimidir. Bu türdeki çalışmalarının kimi zaman yüz sayısına ulaşmamasına rağmen müelliflerin eserlerine “gül-i sad-berg” adını verdikleri görülmüştür. Çetin Derdiyok, Türk edebiyatında Mesîhî, Lâmiî, Bursalı Rahmî, Celîlî, Nev’î, Muhyî-i Gülşenî, Âlî Mustafa Efendi, Feyzî, Bostanzâde Yahya, Niğdelî Visâlî, Füzûnî, Bursalı İsmail Belîğ, Salâhî gibi şairlerin “*Gül-i Sad-berg*” adıyla eserler verdiğini; Mesîhî’nin eserinin doğum, ölüm, düğün, tebrik, teşekkür, tavsiye, şikâyet gibi konularda yazılmış yüz mektuptan; Nev’î’nin eserinin dinî-tasavvufî ağırlıklı yüz beyitlik kasideden; Muhyî-i Gülşenî’nin eserinin yüz hadis şerhinden; Âlî Mustafa Efendi’nin eserinin yüz matladan; Feyzî’nin eserinin yüz isim için düzenlenmiş muammadan; Bostanzâde Yahyâ’nın eserinin Kur’an’daki yüz mucizeden; Niğdelî Visâlî’nin eserinin yüz hadis tercümesinden; Bursalı İsmail Belîğ’in eserinin yüz hadis birer beyitle açıklanmasından meydana geldiği konusunda bize bilgiler verir.⁵⁹ Derdiyok’un sözünü ettiği ve liste olarak verdiği “*Gül-i Sad-berg*”lerin konusu genellikle ahlâkî, dinî ve tasavvufidir. Oysa Celîlî’nin “*Gül-i Sad-berg*”inin konusu din dışı gazellerden meydana gelmektedir. Ayan’a göre altmış sekiz beyitlik bir mesneviye yüz gazelin ilave edilmesi o zamana kadar görülmemiş bir durumdur. Celîlî, *Gül-i Sad-berg*’ini ayrı bir eser saymış ve dostlarına da böyle takdim etmiştir. *Hecr-nâme* ve *Mehenk-nâme*’leri “icâd” etmekle “penc genc” yolundakilerden ayrılmış; *Gül-i Sad-berg*’le de bu sahaya “yenilik” getirmiştir.⁶⁰

Celîlî, *Leylâ vü Mecnûn*’un “hâtîme” bölümünde “ilki *Husrev ü Şîrîn*, diğeri *Leylâ vü Mecnûn* olmak üzere iki mesnevi yazdığını eğer gam tuzağına düşmezse üç tane daha mesnevi yazıp bir hamse meydana getirme niyetinde olduğunu” (b.2116-2119) söyler. Bu bilgilere göre Celîlî’nin daha önce yazdığı *Gül-i Sad-berg*’den hiç söz etmemesi ve “*Gül-i Sad-berg nâm dîvânımdan...*” ifadeleri, bu eserini müstakil bir mesnevi değil bir divan olarak kabul etmesinin işaretidir. Zaten çoğu kaynakta eser, sonundaki gazellerden dolayı, “*Gül-i Sad-berg divanı*” şeklinde adlandırılmıştır.

Tezkireler, “*Gazeliyyâtda Gül-i Sad-berg’i vardır*” ifadesiyle kimisi tek esere, kimisi iki esere veya risâleye, kimileri de bu ad altında yazılmış bir divana işaret ederler. Belîğ “*gazeliyyâtda Gül-i*

⁵⁸“Gül-i Sad-berg”, külliyyatın 3^b-86^b varakları arasında der-kenardadır. Eserin külliyyattaki nüshasından başka Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan 72 numarada kayıtlı mecmuanın 36^b-44^a varakları arasında diğer bir nüshası daha vardır. Eserin istinsah tarihi H.965/ M.1557-58’dir.

⁵⁹ Çetin Derdiyok (1996). “Gül-i Sad-Berg”. *İslam Ansiklopedisi*. C. 14. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 225-226.

⁶⁰ Hüseyin Ayan (1979-1983). “Hamidî-zâde Celîlî”. *Türk Kültürü Araştırmaları*. (17-21): 22-23- 30-34.

*Sad-berg nâm müretteb dîvânı vardır...*⁶¹ sözüyle bu ad altında bir divandan söz eder. Türk Ansiklopedisi'nde⁶² “gazellerini *Gül-i Sad-berg* adı altında toplamıştır” ifadesiyle tek esere işaret edilir. Nitekim Celîlî de bir şiirinde, eserinin adının *Gül-i Sad-berg* olduğunu söyler:

Husrev nişân-ı nazm-ı Celîlî ki eyledi

Bu âteşin-çerîdeye tertîb yüz gazel

Her bir gazel çarâvet ile berg-i güldür

Dense ‘aceb degül *Gül-i Şad-berg* fi’l-meşel (*Divan*, N.2)

Şair, “Celîlî” redifli Farsça bir kıt’asında, bülbüle “Neden akşamdan sabaha kadar Celîlî’yi zikrediyorsun?” diye sorduğunda bülbül, “Celîlî’nin yüz yapraklı gülden meydana gelen divanı için” diye cevaplandırır. Diğer bir Farsça kıt’asında, gonca gibi sıkılan gönlünün kavuşma kokusuyla açıldığını, yüz yapraklı olan bu taze gülde bin türlü rengin olduğunu söyler.

Külliyat/P. nüshasında “Gazeliyât” bölümünde bazı gazellerin başına “ج” yazılarak onların “gül-i sad-berg” olduğu belirtilmek istenmiştir. Ancak bu “gül”ler 99’da kalarak 100 sayısını vermez. Bu işaretlerin 96 tanesi Türkçe, 3 tanesi de Farsça gazellerin başındadır. Büyük ihtimalle müstensihinin dikkatsizliğinden kaynaklanan veya işaretlenmeyen 100. gazelin *Divan*’daki Farsça bir gazel olduğunu düşünüyoruz. Celîlî, bu Farsça gazelinin mahlas beytinde, kaleminin nazımında *Mahzenü’l-Esrâr* olduğunu ve Husrev gibi *Matla’u’l-Envâr*’ı eserlerin şahi yaptığını söyler.

b. BAHÂR-NÂME

Yazılış Sebebi, Tarihi ve Sunduğu Kişi

Celîlî, kendisinin “aşk bülbüllerinin hem-destânı ve şevk fahtelerinin hem-zebânı” olduğunu; “*Gül-i Sad-berg*” adlı divanından sonra kendi halini anlatan iki yüz bir gazeli harf sırasına göre dizdiğini ve adını da “*Bahâr-nâme*” koyduğunu söyler:

Celîlî her varakı çünkü bir gül-i terdür

Bahâr-nâme diseñ tañ degül dîvâna

⁶¹ Abdülkerim Abdulkadiroğlu (1998). *İsmail Belîğ Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân*. Ankara: Anıl Matbaası 455.

⁶² *Türk Ansiklopedisi* (1960). C. X . Ankara: MEB Yay. 125.

Bu  urfe kim *G l-i Şad-berg*den mu'ahhardur
Bahardur fer   ziver viren gülistana (v.6^b)

Şair, eserini “gazel divanı” olarak kabul eder:

Ey Celil  yok bu d v n-ı güzelden f 'ide
NeŐr   naŐm-ı  asb-i  al-i p r- alelden f 'ide (v.69^a)

Celil , *Bah r-n me'sini*⁶³ H.921-Safer/17 Mart-14 Nisan 1515 tarihinde tamamladığını belirttikten sonra, eserinin meclislerde y d edilmesini dilediğini ve Yavuz Sultan Selim'in ona gerekli kıymeti vereceğini umduğunu söyler:

 u s l virdi toŐuz yüz daŐı yigirmi bire
İrişdi  hir-i m h-ı Őaferde p y na

 m d ol ki bu g l-deste-i bah r-ı du' 
NiŐ r ola der-i  usrev-i cih n-b na

Sipihir mertebe Sult n Selim-i Ğazi kim
Yazar anu  laŐabın müŐteri n h eyv na (v.6^b)

Vezni ve Gazel/Şiir Sayısı

*Bah r-n me'*de yer alan 196 Türkçe gazelde aruzun “remel” ve “hezec” bahirlerine ait on farklı kalıp kullanılmıştır. Celil , eserinin “d b ce”sinde “*G l-i Şad-berg n m d v numdan ol t ze bah rist n-ı dil-i vir numdan ŐoŐra iki yüz bir d ne T rk  gazel ki  asb-i  al-i dil-i p r- aleld r*” sözleriyle 201 Türkçe gazeli harf sırasına göre dizdiğini ve adını da “*Bah r-n me*” koyduğunu söyler. Ancak eserde 196 Türkçe gazel bulunmaktadır. Kanaatimizce, “ ” harfiyle yazılmış beş gazelin yer aldığı sayfanın kopuk olması sebebiyle, nüshada 5 gazel eksiktir.⁶⁴Bu gazellerin ilavesiyle Celil 'nin

⁶³ Celil 'nin *Bah r-n me'si*, Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi 137 numarada H mid -z de Celil -i Bursev  adına kayıtlı bir eserdir.

⁶⁴ Kanaatimizce nüshanın 66^b ile 67^a varakları arasında bir sayfa kopuktur. Metindeki G.403' n yer aldığı nüshanın sayfa sonunda (B.66^b) sadece ilk iki beyti bulunurken B.67^a'da gazelin devamı yerine başka bir gazelin (G.406) 5-7 beyitleri yer almaktadır.

belirttiği 201 sayısına ulaşmak muhtemeldir. Eserde on dördü Farsça olmak üzere toplam 210 gazel bulunmaktadır.

Celîlî'nin "Gül-i Sad-berg"den hemen sonra yazdığı "Bahâr-nâme"si, manzum ve mensur bir ön sözle başlar. Şiir ve şairle ilgili düşüncelerini anlatması bakımından önem taşıyan bu "dîbâce"den sonra Celîlî, hasb-i halini anlatan gazellerini harf sırasına göre dizer. Celîlî'ye göre dertli ve yakıcı gazel, sinesi yaralı olan âşîğın yani kendisinin hasb-i hâlidir. Celîlî için "hasb-i hâl", şairin şiirlerinde kendisi olması, kendisine ait olanı anlatmasıdır.

Husrev ü Şîrîn mesnevisinde de yer alan Yavuz Sultan Selim'in tahta çıkışıyla ilgili üç beyitlik Farsça tarih kıt'asının ardından yine aynı konuda yazılmış iki beyitlik bir Türkçe tarih kıt'ası, ikişer beyitlik iki kıt'a, bir nazm, beş müfret, yedi muamma yer alır. Celîlî, "vecehu tesmiye" başlığı altında eserinin adını vererek "Bahâr-nâme"sini bitirir.

Bu bâğ-ı şî'ri kıldı sîr-âb ebr-i hâme

Olsa Celîlî ÷añ mı nâmı Bahâr-nâme (v.70^a)

C. CELİLİ’NİN EDEBİ KİŞİLİĞİ

Tezkirelerde Celîlî’nin şairliğine tanıklık edecek bilgilerin varlığı ve özellikle mesnevi alanında gösterdiği başarı, onun edebî kişiliğini açıkça ortaya koymaktadır.

1. Kaynaklara Göre Edebî Kişiliği

Celîlî, yaşadığı dönemde “mesnevi şairi”, “penc genc sahibi” olarak şöhret bulmuş bir şairdir. Kaynaklarda mesnevilerine göre gazellerinin pek bilinmediği ifade edilmiş, hem olumlu hem de olumsuz olarak eleştirilmiştir.

Latîfî “...zebân-ı Türkî’de cevâb-ı Penc-Genci ve tab’-ı dürer-bâr u güher-senci vardır... Ammâ şîr ile ol kadar müştehir ve eş’ârı çendân şâyî’ u münteşir degüldür”⁶⁵ ifadesiyle Celîlî’nin Türkçe hamsesi olduğunu, gazelleriyle meşhur olmadığını söyler ve onun şairliği hakkındaki düşüncelerini açıklar.

Âşık Çelebi “Celîlî gerçekden şâ’ir ve envâ’-ı nazma kâdirdür”, “eş’ârı râsih ü rasîn ve nazmı kavî vü metîndür. Gazelliyyâtı yek-dest ü hemvâr ve mesneviyyâtı çaşnîdârdur”⁶⁶ sözleriyle Celîlî’nin iyi bir şair ve gazellerinin tekdüze ama mesnevilerinin renkli olduğunu söyleyerek ondan övgüyle bahseder.

Âlî “eş’ârında çendân safâ vü belâgat yokdur. Ammâ mesnevisinde bülend ü matbû’ sözleri me’mûl olandan artukdur... Ekser-i ebyâtı pesend ü tahsîne sezâvârdur.”⁶⁷ sözleriyle Celîlî’nin mesnevilerinde yetenekli olduğunu ancak gazellerinde belli bir üslup kullanmadığını, beyitlerinin çoğunun beğenilmeye ve takdir edilmeye layık olduğunu söyleyerek onun şairliği hakkında bize bilgiler verir. Ayrıca Lâmi’î ile Celîlî’yi karşılaştıran Âlî “... Rahmî’den sonra Burusa şu’arâsinun güzîdesi tutulmak câ’izdür. Zîrâ ki Celîlî mü’ellefâtından bunun âsârı efvân idiği bârizdür...”⁶⁸ diyerek Rahmî, Lâmi’î ve Celîlî’yi bazı konularda eşit, eserlerinin fazlalığı bakımından da farklı olduğunu söyler.

Ahdî “...tarz-ı mesnevîde mâhir ve teshîr-i me’ânide sâhir kimse imiş. Sâbikan zebân-ı Türkî’de hamse dimüşdür. Her bir kitâbı makbûl-ı şu’arâ-yı zamân ve pesendide-i zurefâ-yı cihân olmuş ve her bir kitâbı hikâyât-ı garîbe ile ârâste ve elfâz-ı dil-firîb ile pirâstedür.”⁶⁹ sözleriyle hamse şairi Celîlî’nin mesnevilerini beğendiğini ve onu zamanın şairleri arasında gördüğünü söyler.

⁶⁵ Mustafa İsen (hzl.) (1994). *Gelibolulu Ali Kühü’l-Ahbâr’ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay. 213-214.

⁶⁶ Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü’ş-Şu’arâ*. C. 3. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 480-481.

⁶⁷ Mustafa İsen (hzl.) (1994). *Gelibolulu Ali Kühü’l-Ahbâr’ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay. 204.

⁶⁸ Mustafa İsen (hzl.) (1994). *Gelibolulu Ali Kühü’l-Ahbâr’ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay. 267.

⁶⁹ Süleyman Solmaz (hzl.) (2005). *Ahdî ve Gülşen-i Şu’arâ’sı (İnceleme-Metin)*. Ankara: AKM Yay. 250.

2. Celîlî'nin Hamse Şairleri Arasında Anılma Dileği

Celîlî'nin “Penc Genc”i tamamlama isteği onu “hamse sahipleri” arasında anılmasına sebep olmuştur.⁷⁰ Celîlî'yi şöhrete kavuşturan, *Husrev ü Şîrîn* ile *Leylâ vü Mecnûn* mesnevileridir. Sehî'nin “*Hamse-i Nizâmî'yi terceme idüp Türkçeye döndürdü*”⁷¹ Latifî'nin “*zebân-ı Türkîde cevâb-ı Penc Genci vardur*”⁷²; Ahdî'nin “*zebân-ı Türkî'de hamse dimüşdür*”⁷³; Belîğ'in “*sâhib-i hamse olup Husrev ü Şîrîn ile Leylâ vü Mecnûnu vardur*”⁷⁴ ifadelerinden anlaşıldığı gibi kaynaklar onu zaten hamse şairleri arasında göstermektedirler.

O, Gencelî Nizâmî gibi “penc genc” sahibi olmak için bu işe başlamıştır:

Budur peyveste bu gönülüm merâmı

K'olam hem Pençe-i Genc-i Nizâmî (*Husrev ü Şîrîn*, b.1971)

Acem ülkesinde her şair, hamse yazmaktadır. Celîlî de Anadolu'da Acem üslubunu tescilleme ve hamse yazma özlemindedir:

İklîm-i 'Acemde her bir üstâd

Çün eyledi *Penc Genc* bünyâd

Bu Rûmda hem ben olam evvel

Üslûb-ı 'Acem iden müseccel (*Leylâ vü Mecnûn*, b.231-232)

Celîlî, eserinin “hâtîme”sinde söz ettiği gibi, önce *Husrev ü Şîrîn*'i daha sonra *Leylâ vü Mecnûn*'unu yazmıştır. Eğer gam tuzağına düşmezse üç tane daha yazacak ve böylece “Penc Genc”ini tamamlayacaktır:

Ben kim iki nâme eyledüm nazm

Dürdâne-i hâme eyledüm nazm

⁷⁰ Hüseyin Ayan (1979-1983). “Hamidî-zâde Celîlî”. *Türk Kültürü Araştırmaları*. (17-21): 27.

⁷¹ Haluk İpekten vd. (hzl.) (2017). *Sehî Bey Heşt-Behişt*. 149. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56165.hest-bihistpdf.pdf?0> [erişim tarihi: 26. 09.2017].

⁷² Rıdvan Canım (hzl.) (2000). *Latîfî Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ (İnceleme-Metin)*. Ankara: AKM Yay. 213-214.

⁷³ Süleyman Solmaz (hzl.) (2005). *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâ'sı (İnceleme-Metin)*. Ankara: AKM Yay. 250.

⁷⁴ Abdülkerim Abdulkadiroğlu (1998). *İsmail Belîğ Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân*. Ankara: Anıl Matbaa 455.

Olmış idi dāstān-ı evvel

Şīrīn Hüsrev diyü müseccel

Ger dām-ı ğam itmez ise pā-best

Üç gence daħı şunam kefi dest

Tā ola tamām Penc Gencüm

Dür-bār ola kill-i genc-sencüm (*Leylâ vü Mecnûn*, b.2116-2119)

Celîlî “üç genc” ilavesiyle “Penc Genc”ini tamamlayamamıştır; ancak *Gül-i Sad-berg*, *Hecr-nâme* ve *Mehek-nâme*’lerini külliyyatına alarak bir bakıma isteğini gerçekleştirmiştir. Külliyyatının kapağındaki “Hamse-i Celîlî” kaydı da bunu doğrulamaktadır.

Bilindiği gibi bir yazarın bütün eserlerine “külliyyat” denildiği gibi, divan edebiyatında bir şairin beş mesnevisinden oluşan eserlerin toplamına da “hamse” denilmiştir. Hamselerin ortaya çıkışını Hindistan’a bağlayan Ömer Ferit Kam, “Hindistan’da yazılan en eski, en meşhur eserin beşten fazla bölümden oluşmakla birlikte beş kitap olarak isimlendirilmesi, onu taklit eden bazı eserlerin beş cilt veya bölüm halinde düzenlenmesi bir teâmül halini almış ve daha sonra Fars edebiyatında hamse olarak isimlendirilen eserler meydana getirilmiştir” der. Eğer bu yorum doğru ise “hamse” Hindistan’da ortaya çıkıp oradan Fars edebiyatına, Fars edebiyatından bize geçmiştir.⁷⁵ Hamse kelimesi, edebî bir terim olarak beş mesnevinin adıdır. Ancak, kelimenin anlamı beş mesnevi değil, beş veya beşlidir. Bu yüzden hamse kelimesi her zaman sadece beş mesnevi için kullanılan bir terim olmamıştır. Hamse, “beşli” veya bir çeşit “külliyyat” demek olduğundan Feyzî’nin dört mesnevisine divanı da eklenerek hamse (külliyyat) sahibi kabul edilmiştir.⁷⁶

O halde Celîlî’nin dört mesnevisine (*Hüsrev ü Şîrîn*, *Leylâ vü Mecnûn*, *Hecr-nâme*, *Mihek-nâme*) *Gül-i Sad-berg* adlı Divan’ının da eklenmesiyle oluşturulan külliyyata hamse denilmesi ve Celîlî’nin hamse (külliyyat) sahibi kabul edilmesi doğrudur.

⁷⁵ Halil Çeltik (1998). *Ömer Ferit Kam ve Âsâr-ı Edebiye Tedkikatı*. Ankara: KB Yay. 29.

⁷⁶ Ağâh Sırrı Levend (1984). *Türk Edebiyatı Tarihi I*. Ankara: TTK Yay. 107-113; İsmail Ünver (1986). “Mesnevi”. *Türk Dili*. Türk Şiiri Özel Sayısı II [Divan Şiiri] (415-416-417): 461.

3. Poetikası

Her şair gibi Celîlî'nin de şiir ve edebiyat hakkında genel düşünceleri vardır. Manzum ve mensur dîbâcesinin yanı sıra gazel ve mesnevilerinde de şiire ve edebiyata ait düşüncelerini bize aktarmıştır.⁷⁷

Celîlî'ye göre ister Farsça ister Türkçe şiir yazılsın, önemli değildir; çünkü sözün mezesi birdir. İki dil üstüne süslü şiir, bir güzele iki ipekli elbise gibidir:

Birdür meze-i kelâm-ı manzûm

Ger şî'r-i 'Acem ola vü ger Rûm

İki luğat üzre şî'r-i zîbâ

Bir hûba iki libas-ı dîbâ (*Leylâ vü Mecnûn*, b.233-234)

Celîlî, “sözün kancası, mesnevidir ve onu çekmeye kuvvetim vardır. Câmî'nin kırıntılarını toplayan ya da Nizâmî'nin şarabının tortusunu içen bir şair değilim” sözleriyle mesnevisini kendi gücü ve yeteneğiyle meydana getirdiğini, Nizâmî ve Câmî gibi şairlerin eserlerinden yararlanmadığını yani eserinin taklit olmadığını, kimseden bir şey almadığını söyler.

Ûllâb-ı sühân ki meşnevîdür

Bâzûm anı çekmede kavîdür

Şanmañ beni hûşe-çîn-i Câmî

Yâ cur'a-keş-i mey-i Nizâmî (*Leylâ vü Mecnûn*, b.2102-2103)

Celîlî, gazellerinde ve mesnevilerinde kendisini İran'ın büyük şairleriyle kıyaslar ve onlardan daha üstün olduğunu söyler. Bu boy ölçüşmede Firdevsî, Attar, Nizâmî, Husrev, Câmî, Hâtîfî, Selman, Kemal gibi büyük şairlerin adları geçer. “Bu tür iddialar, kuru bir övünme ve meydan okumaya değil, çağının millî, yerel, bölgesel, kişisel vb. çeşitli üslup ve tarzlarının varlığına dayanmaktadır”⁷⁸ düşünceleri içerisinde değerlendirdiğimiz beyitlerde hem bu şairleri beğenme ve onlardan etkilenme hem de kendi seviyesinde görmeyen bir söyleyişle karşılaşmaktayız. Bunlar bir bakıma Celîlî'nin izlediği yol ve varmak istediği değer açısından tercihtir. Ayrıca Celîlî'nin bu üstat

⁷⁷ Dîbâce'sindeki söz ve şiirle ilgili değerlendirmeleri için bkz. Şevkiye Kazan Nas (2011). *Celîlî Divanı (İnceleme-Metin)*. Isparta: Fakülte Kitabevi. 61-64.

⁷⁸ Harun Tolasa (1982). “Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri”. *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (1): 30.

şairleri söz konusu etmesi, işlediği konuyla ilgili yeterince bilgiye sahip olduğunu göstermek istemesinden⁷⁹ diye de düşünülebilir.

Celîlî'nin *Husrev ü Şîrîn* ve *Leylâ vü Mecnûn* gibi mesnevilerinde en çok övülen üstat şair Nizâmî (öl.H.599/M.1203)'dir. Nizâmî'den sonra Husrev-i Dehlevî (öl.H.725/M.1325), Câmî (H.öl.898/M.1492), Hâtîfî (öl.H.918/M.1512) ve Alî Şîr Nevâyî (öl.M.1501) gelir. Bu şairler, Celîlî'nin mesnevilerinde doğrudan veya dolaylı olarak övülmüşlerdir.

Celîlî, özellikle Nizâmî'nin şairlik yeteneğini beğendiğini ve onun gibi bir “Penc Genc” şairi olma özleminde olduğunu sık sık vurgular. Acem ülkesinde her şair, hamse yazmaktadır. Celîlî de Anadolu'da Acem üslubunu tescilleme ve hamse yazma özlemindedir. Celîlî'ye göre Nizâmî, şiiir incisinin denizi; şiiir ehlinin sanki peygamberidir. Şiiir ona ilahi bir vahiydir.

Münşî-i şahîfe-i girâmî

Baħr-ı güher-i sühân Nizâmî

Nâzil olup aña şî'r dîni

Baħr-ı sühânuñ olur emîni

Şan şî'r aña vahy-i âsmândur

Peyğam-ber-i âħirü'z-zamândur (*Leylâ vü Mecnûn*, b.2059-2061)

Celîlî, Nizâmî'yi Hz. Muhammed'e, ardından gelen Husrev, Câmî, Hâtîfî ve kendisini dört halifeye benzetir. Nizâmî, şiiir ülkesini imar edince ardından ilk Husrevgelmiştir. İkinci olarak takipçisi Câmî'dir ki hak ve batılı bir birinden ayırmış ve söz ülkesinin adalet dağıtıcısı olmuştur. Üçüncüsü Hâtîfî, dördüncüsü ise Hz. Ali yaratılışında olan Celîlî'nin kendisidir. Celîlî'nin iki ağızlı inci saçan kalemi, Hz. Ali'nin kılıcına benzer. Onun Düldül gibi olan kalemi, şiiir arsasını aşar. Şiiir sahası, Hayber de olsa, onun kalemiyle açılır (b.2065-2080).

İran şairlerinden Firdevsî, Attar, Selman gibi şairler de Celîlî'nin mesnevilerinin gerek sebebe-i te'lif gerekse hatime bölümlerinde anılmışlardır. Celîlî'nin “sûr” a benzeyen kaleminin üfürülmesiyle Firdevsî, mezarından çıkar:

Hâmemden irince nefħa-i şûr

Firdevsî dirile çāk idüp gûr (*Leylâ vü Mecnûn*, b.2108)

⁷⁹ Menderes Coşkun (2007). *Klâsik Türk Şiirindeki Edebî Tenkit-Şairin Şaire Bakışı*. Ankara: Akçağ Yay.42.

Celîlî, Farsça mesnevi yazan üstadlar yanında Türkçe mesnevi yazan şairleri de eserlerinde söz konusu etmiştir. Bu şairlerin en önemlileri Şeyhî (öl.H.832/M.1429) ile Alî Şîr Nevâyî (öl.M.1501)'dir.

Celîlî, kendi *Husrev ü Şîrîn*'inin hacim bakımından Şeyhî'ninkinden daha az ama daha seviyeli olduğunu, bilinçli olarak eserini uzatmadığını, eğer isteseydi bir gecede yüz civarında beyit yazabileceğini ve Firdevsî'nin altmış yılda yazdığı *Şeh-nâme*'yi altı ayda kaleme alabileceğini iddia eder. Şeyhî'nin *Husrev ü Şîrîn*'ini "bî-mağz", "hâre", "har-mühre", "itnâb-ı makâl", "siyeh seng" gibi kelimelerle eleştirir (b.1980-1997).

Celîlî'nin *Leylâ vü Mecnûn*'u ile *Divan*'ında Türk şairlerinden sadece Alî Şîr Nevâyî'nin adı geçer. Nevâyî, onun şiirlerinin çoğunda bir kıyas unsurudur. Kendi şiir tarzını Nevâyî'ninkine benzetir:

Eyler gâzelüm olup nevâ-sâz
Üslûb-ı Nevâyîden nevâ-sâz (*Leylâ vü Mecnûn*, b. 2101)

Celîlî, gazel tarzında Husrev'dir. Eğer onun sözlerini Câmî duysa, mest olurdu.

Ṭarz-ı gâzel içre Ḥusrevem ben
Ol kevkeb ü mihr-i pertevem ben

Câmî eger ide sözlerüm gûş
Mest ide anı bu cām-ı pür-nûş (*Leylâ vü Mecnûn*, b.2099-2100)

Cinânî (öl.1595), *Riyâzü'l-Cinân* adlı mesnevisinin sebab-i telif bölümünde, Bursa'da pek çok şairin eserlerinde gösterdikleri hünerlerle şöhret sahibi olduklarını, halk tarafından devamlı övüldüklerini ve bunların başında da Celîlî'nin geldiğini söyler. Cinânî'ye göre Celîlî, mükemmel bir münşidir ve bu yüzden ikinci bir Vassaf olarak kabul edilmelidir. Anadolu'nun Nizâmî'si ve Câmî'si durumunda olan Celîlî, nazım ve nesir dalında pek çok eser kaleme almış ve hamse tertip etmiştir:

Cümleye serdâr-ı belâgat-şîâr
Münşî-i inşâ-yı berâ't-nigâr

Sânî-i Vassâf u Nizâmî-i Rûm
Kesret-i te'lif ile Câmî-i Rûm

Gün gibi âfâka virüp nûr u fer
Nazm u nesr ile komış çok eser

Hamse diyüp şâ'ir-i sihr-intisâb
Ya'ni Celîlî-i celâlet-me'âb⁸⁰

Celîlî'nin birtakım özgün motifleri kullanma bakımından başta Fuzûlî olmak üzere bazı şairlere öncülük ettiği açıktır. Nitekim önce Celîlî'nin daha sonra Fuzûlî'nin eserlerinde kuşların başa yuva yapması motifi önemli ayrıntılardandır.

Celîlî, sadece mesnevîde değil gazel alanında da bazı divan şairlerini etkilemiş, hatta bazı şairlerden de etkilenmiştir. Celîlî'nin *Divanı*ndaki gazeller ile nazire mecmualarındaki Celîlî mahlaslı gazeller karşılaştırıldığında şairlerin büyük bir kısmının Hâmidî-zâde Celîlî'ye ait olduğu görülmektedir.

---

⁸⁰ Mahmut Şarlı (1994). *Cinânî ve Riyâzü'l-Cinân*'i. Doktora Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi. 327-328.

II. BÖLÜM

ESERİN YAZMA NÜSHALARI

Husrev ü Şîrîn'in bugün için bilinen üç yazma nüshası vardır. Bunlardan birisi Ankara'da, diğerleri Paris ve Mısır'dadır.

1. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi / A. Nüshası

Celîlî'nin *Husrev ü Şîrîn*'i, Agâh Sırrı Levend tarafından Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi nüshasına dayanılarak bilim âlemine tanıtılmış ve *Husrev ü Şîrîn*'in ikinci nüshasının adı geçen fakültenin kütüphanesinde, 44923 (M.C. An)'da kayıtlı bulunduğu hatta fotokopisinin de kendisinde olduğu bildirilmiştir.⁸¹

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi kütüphanesindeki bu esere tüm aramalarımıza rağmen ulaşamadığımız için adı geçen fakültede hazırlanan lisans tezinin⁸² sonuna eklenen nüshanın 32 adet fotoğrafından yararlanmak mecburiyetinde kaldık. Fotoğraflardan anlaşıldığına göre nüsha 99^a-160^b varakları arasındadır ve 2004 beyitten oluşmuştur. Nüshanın başında (v.99^a) “Husrev ü Şîrîn-i Hâmidî-zâde Celîlî” başlığı ve iyi okunamayan bir mühür bulunmaktadır. Okunan kısımda “... bin Mehmed” adı görülmektedir. Nüshanın her sayfasında 17 satır bulunmaktadır. Yazı, okunaklı ve tâliktir; harekeli değildir. Konu başlıkları için 51 tane boşluk bırakılmış; fakat içine bir şey yazılmamıştır. Sayfa kenarlarında tezhîp, çizgili çerçeve gibi unsurlar yoktur. Nüshanın sonunda (v.161^a), *Mahzenü'l-Esrar*'dan alınmış Farsça iki beyit; v.161^b'de ise “ba'zı mücerrebâtur ki tahrîr olunur” ile başlayan sekiz satırlık siyakat kırması bir yazı bulunmaktadır.

2. Paris Bibliothéque Nationale, Külliyyat / P.Nüshası

Çok okunmuş intibamı veren ve 130 varaktan oluşan 364 nolu künyeli mecmuanın kapağında yaldızla “Külliyyât-ı Celîlî” yazılıdır. Siyah deri ciltli bu eser, küçük boydadır.⁸³ Eserin iç kapağında, sonradan yazıldığı anlaşılan, “Hamse-i Celîlî” ibaresi ve kenarlara yazılmış birkaç beyit bulunmaktadır. Varak 2^a'da Bibliothec'in mührü ile külliyyatın kayıt numarası olan 364'in yanı sıra sonradan yazıldığını düşündüğümüz Sırrî'ye ait yedi beyitlik bir gazel ve mahlasını tespit edemediğimiz beş beyitlik ikinci bir gazel ile iki beyitlik bir kıta; varak 2^b'de yine sonradan yazıldığını düşündüğümüz Seyfi mahlası beşer beyitlik üç gazel; varak 3^a'da Mustafa bin Mevlavî Hüseyin adına bir temellük kaydı ile okunamayan iki mühür bulunmaktadır.

⁸¹ Agâh Sırrı Levend (1966). “Celîlî'nin Husrev ü Şîrîn'i”. *TDAY Belleten* 1965:103-127.

⁸² Ali Rıza Ertan (1966-1967). *Hamidî-zâde Celîlî Husrev ü Şîrîn*. Lisans Bitirme Tezi. Ankara: Dil ve Tarih-Coğrafya Fak.

⁸³ Celîlî'nin külliyyatı'nın bulunduğu bu nüshayla ilgili ilk bilgileri Agâh Sırrı Levend'in ve daha sonra ayrıntılı olarak Prof. Dr. Hüseyin Ayan'ın araştırmaları ve incelemelerinin sonucunda öğreniyoruz.

Kıt'a başlığında verilen dört beyitlik şiir şöyledir:

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
 Hâmidî-zâde Celîf Bursavî
 Nazm idüp Şîrîn ü Husrev nâmesin

Kıssa-i mihnet ser-âgâz eyledi
 Ehl-i 'ışkun germ idüp hengâmesin

Nev-'arûs-ı nazma bir tâze libâs
 Giydürüp giderdi kimesne câmesin

N'ola bir engüşt virsem sihr-sâz
 Ol sühan-sâz u füsûn ger hâmesin

Bu şiirin yanı sıra değişik yazı çeşitlerinde yazılmış beyitler de bulunmaktadır.

Celîf'in külliyyatı, "Şıfat-ı Lafzat'ullâh ki İsm-i Zât-ı Haqq Ta'âlâ ve Müstecmi'-i Şıfat-ı Celâlî vü Cemâlî üst" başlığı altında, "Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün" veznindeki *Husrev ü Şîrîn* adlı eserinin ilk beytiyle başlar:

Ne dīvân k'aña Allâh ola 'ünvân
 İrişmez dâmenine dest-i noqşân (v.3^b)

Külliyyat, *Leylâ vü Mecnûn*'un son beytiyle sona erer:

Yâ Rab bu raqam ki oldı âbâd
 Sen eyle sezâ-yı âferîn-bâd (v.128^b)

Külliyyatın sonunda, v.128^b'de, iki farklı dört mühür bulunmaktadır. Tam olarak okunamayan mührün birisinde "Abdullah Hüseyin Muhammed" yazılıdır. Varak 129^a'da sonradan yazıldığı anlaşılan beş beyitlik bir şiir; v.30a'da Hasretî mahlaslı bir şairin "gibi" redifli beş beyitlik bir gazeli ile iki beyitlik bir şiiri bulunmaktadır.

Eserde çerçeveli kısım 17 satır, der-kenar 40 satırdır. Eserin der-kenarında (v.92^a-106^b) Âhî'ye ait gazeller de bulunmaktadır.

Ta'lik ve okunaklı bir yazıyla yazılan eserde bazı heceler, doğru okunmasına yardımcı olmak amacıyla, harekelenmiştir. Kimi yerlerde bulunan başlıklar Farsçadır ve mısraların arasında bir çerçeve içinde yazılmıştır.

Külliyatın içinde *Husrev ü Şirin* (v.3^b-64^a) ve *Leylâ vü Mecnûn* (v.64^b-128^b) mesnevilerinin bulunduğu bölümler 8,4 x 13 cm'lik bir sayfaya yazılarak iki çizgili bir çerçeveye kapatılmıştır. Geri kalan sayfa kenarlarının 3,5 x 3,3 cm'lik yerinde yani der-kenarda, Celîlî'nin şiir seçkisi olan Gül-i Sad-berg'i (v.3^b-89^b), Mehek-nâme'si (v.89^b-92^a), Hecr-nâme'si (v.108^b-121^a) bulunmaktadır. Buradaki şiirler de çerçeveli kısımların içindedir.

Yazmanın sonunda istinsah tarihi ve müstensihinin adı yoktur; ancak Blochet'ye göre⁸⁴ XVII. yüzyılda yazıldığı düşünülmektedir.

3. Mısır Milli Kütüphanesi Kahire Nüshası

Celîlî'nin *Husrev ü Şîrîn*'inin diğer bir nüshası Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Edebî Türkî Talat 1 numaraya kayıtlı olarak görülmektedir.⁸⁵Kanaatimizce kayıt bilgileri yanlış verilen Mısır Milli Kütüphanesi'ndeki bu esere ulaşamadık. Tespitlerimize göre Paris nüshasında 1964, Ankara nüshasında ise 2004 beyit bulunmaktadır. Elde edilen tenkitli metin ise 2012 beyitten oluşmuştur. Ankara nüshasındaki beyit sayısının Paris nüshasından fazla olduğu görülmekle beraber, Celîlî'nin eserinde ifade ettiği 2019 sayısına ulaşamamıştır. Bu durumun sebebi şairin, beyit sayısını yuvarlayarak vermesi veya müstensihlerin ihmalinden olabilir. Nitekim Paris nüshasında Meryem'in ölümünden dolayı, Şîrîn'in Husrev'e gönderdiği mektubun konu başlığı bulunduğu halde, Ankara nüshasında gördüğümüz 28 beyit verilmemiştir. Ayrıca Paris nüshasında bulunmayan 20 beyit, Ankara nüshasında aralara serpiştirilmiştir.

⁸⁴ Blochet, E. (Edgar) (1932). *Catalogue Des Manuscrits Turcs*. Paris: Bibliothèque Nationale 155-156.

⁸⁵ <https://www.yazmalar.gov.tr>; Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Katalogu (1987-1997). The General Egyptian Book Organization (I-V). Kahire: Daru'l-Kütüb El-Kavmiye, Kısmu'l-Feharis El-Şarkiye.

METNİN KURULUŞUYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Çevriyazıda Hamidi-zâde Celîlî'nin *Husrev ü Şîrîn* mesnevisinin Paris ve Ankara nüshası karşılaştırılmış; karşılaştırma sırasında vezne ve anlama uygun olan nüsha tercih edilmiş; nüsha farklılıkları dipnotta gösterilmiştir.

2. Metin tamiri gereği metne eklenen kelime, hece veya harfler köşeli ayraçla ([ ]) gösterilmiştir.

3. Nüsha farkları gösterilirken kelimeler arasına tek eğik çizgi (/); mısralar arasına çift eğik çizgi (//) işareti konulmuştur.

4. Dipnotlar gösterilirken bilgisayarın verdiği sayı takip edilmiştir. Dipnotlarda farklar yazılarak hangi nüshadan alınmışsa onun kısaltması ve varak numarası verilmiştir. İki noktadan (:) sonra diğer nüsha ile arasındaki fark belirtilerek o nüshanın kısaltması ve varak numarası verilmiştir.

5. Bir nüshada olup diğer nüshada olmayan kelime veya beyit dipnotta belirtilirken bulunduğu nüshanın kısaltmasının ardından (-) kısa çizgi işareti kullanılmıştır: “325. Beyit: - A.” gibi.

6. Metnin kurulmasında iki nüshadan da yararlanılmış; ancak nüsha numaraları, beyitlerin başında değil dipnotlarda gösterilmiştir. Dipnotlarda önce nüsha kısaltması, daha sonra varak numarası gelecek şekilde yazılmıştır: “A.99^b; P.3^b...” gibi.

7. Vezin gereği oluşan ses düşmeleri kesme (') işaretiyle gösterilmiştir.

8. “Âfitâb, âsumân, hânûmân...” gibi kelimelerde medli okumadan kaynaklanan ses türemeleri gösterilmemiş; “âftâb, âsmân, hânûmân...” biçimleri tercih edilmiştir.

9. Dâ'im (dâyim), fâ'îk (fâyîk), Medâyin (Medâ'in) gibi kelimelerin yazılışında ilki tercih edilmiş; ancak kafiye veya redif zorunluluğundan dolayı ikinci şekilleriyle de yazılmıştır: lâyîk / fâyîk (b.132) kâ'in / Medâ'in (b.875), Medâ'in / hâzâ'in (b.1748) gibi.

10. Metinde “müşg” olarak okunan kelime, dizenin sonuna diğer kafiye kelimesine uyum sağlamak amacıyla “müşk” biçiminde de yazılmıştır: (b.937) gibi.

11. Arapça ve Farsça kelimelerde uzun ünlüler “â, î, û” harfleriyle gösterilmiştir. Vezin gereği olarak zihaf yapılması gereken yerlerde metindeki imlaya bağlı kalınmıştır. Zihafli okunması gereken bazı kelimeler dipnotta belirtilmiştir.

12. Bazı Türkçe kelime ve eklerin yazılışında her iki nüshada da ikilikler görülmektedir. Yazımlar farklı ise nüsha farkı olarak gösterilmiştir.

13. Kalın ünlü ile başlayan kelimelerde “d” sesi genellikle “ṭ” ile gösterildiği için metne bağlı kalınarak “Ṭ/ṭ” olarak gösterilmiştir.

14. “mı” soru edatı kendisinden önce gelen kelimeyle ses uyumuna bakılarak “mı/mi/mu/mü” şeklinde yazılmıştır.

15. Metinlerde “ç/c”, “b/p” ünsüzlerinin yazımında ikilikler görülmektedir: niçe / nice, gonçe / gonca... Bu tür yazımlarda ikincileri tercih edilmiştir.

16. Kelimeye kaynaşarak anlam kazanmış bazı ekler bitişik yazılmıştır: “nâgâh, nâçâr, bîhûde, bîgâne...” gibi.

17. Vaf-ı terkiplerde sıfatla isim arasına çizgi konulmamıştır: hasta gönül, al bayrak gibi. Ancak vaf-ı terkiplerle birlikte kurulan Farsça izafet tamlamalarında sıfatla isim arasına çizgi konulmuştur: “mâh-ı nev-i ser-nigün, zülf-i şeb-gün, leb-i şeker-feşân, cân-ı gam-ı ħâr...” gibi.

18. İzafet kesresi atılıp ters çevrilerle yapılan birleşik isim ve sıfatlarla bir isimle fiilden türemiş isimlerin yan yana gelmesiyle oluşan tamlamalarda, araya bir çizgi konulmuştur: “dil-ber, dil-cû, dil-efgâr, dil-esîr...” gibi.

19. Çevriyazıda Farsça “hı”, “ħ” şeklinde gösterilmiştir: “ħâr, ħâce, ħâh, ħân ...” gibi.

20. Dilimize Farsça’dan geçmiş “haste, gonca, sarây...” gibi bazı kelimelerin Türkçedeki “hasta, gonca, sarây...” gibi telaffuzları tercih edilmiştir.

21. Özel adlar, büyük harfle başlamış; ancak bu adlara gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmamıştır.

22. Farsça birleşik sözlerin yazılışında terkip vavı düşerse “güft ü gû, neşv ü nemâ...”vavlı şekilleri tercih edilmiştir.

23. Kur’an-ı Kerim’den yapılan alıntılar, metinde tırnak işareti içinde ve italik olarak; dipnotta ise sure adı, numarası ve ayet numarasıyla verilmiştir: “ânestü nâren”, (...bir ateş gördüm ...), Tâ Hâ Sûresi, 20/10. gibi.

24. Arapça, Farsça kelime ve eklerin imlasında İsmail Ünver’in “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” makalesindeki teklif ettiği yazımlara uyulmaya çalışılmıştır.

METNİN BÖLÜM BAŞLIKLARI

1. Şıfat-ı lafzatu'llāh ki ism-i zāt-ı Haqq Ta'ālā ve müstecmi'-i şıfat-ı celālī vü cemālī ūst (Hak Teâlânın ism-i zatı ve bütün celalî ve cemalî vasıflarını barındıran Allah kelimesinin sıfatı).

2. Tevhîd-i Bārī Ta'ālā 'azze şānühu ve 'ulā (Aziz ve ulu Allah'ın tevhidi).

3. 'Arzā-ı münacāt li-vāhibi'l-hācāt (Hacetleri bağışlayana münacat, yakarış sunma).

4. Na't-ı seyyidü'l-mürselîn ve hâteme'n-nebiyyîn 'aleyhi efđalu's-şalāt (En güzel salāvata layık olan resullerin seyyidi ve son peygamberin naatı).

5. Sebeb-i nazm-ı in nāme-i ferhunde ve medh-i āftāb-ı cāh u celāl Sulţān bin Sulţān Selīm Şāh Bin Bāyezîd Hānhalleda'llāhu mülkehū ve saltānehu evzaħa 'alā'l-ālemīni burhānehu (Bu kutlu manzum mektubun yazılmasının sebebi ve cah u celalin güneşi Sultan Bin Sultan Selim Şah Bin Bayezid Han'ın övülmesi. Allah onun mülkünü ebedî eylesin ve saltanatını bütün dünyaya yaysın).

6. Hikāyet-güne ez-ħasb-ı hāl nümüne-est (Bu manzum hikāye hasb-ı halden bir örnektir).

7. Āmeden-i Husrev ez tengnā-yı 'adem-ābād be-şahrā-yı vücūd-ı ħurrem-bünyād (Husrev'in yokluk dar geçidinden mutlulukla kurulan varlık çölüne gelmesi).

8. Reften-i āftāb-ı şîr-süvār be-şayd-ı ğazālān-ı encüm-şümār (Aslan binekli güneşin yıldızlar sayısında olan geyikleri avlamaya gitmesi).

9. Şıfat-ı küh (Dağın vasfı).

10. Şikest fermüden-i Hürmüz dür-dāne-i şādef-i ħod-rā ve küsüf-ı ğazab giriften āftāb burc-ı şeref-i ħod-rā (Hürmüz'ün kendi sedef incisini kırması ve güneşin gazabından dolayı kendi şeref burcunu gizlemesi, tutulması).

11. Mağbül-dīden-i Hürmüz şefā'at-ı vüzerā-yı maşlahat-engîz ve ħak-kerden-i ħaṭṭ-ı siyāh-ı günāh-ı şāhzāde Pervîz (Hürmüz'ün barışçı vezirlerin aracılığını kabul etmesi ve Şehzade Pervîz'in günahını bildiren kara yazısını silmesi).

12. Çāşnī sāhten-i Şābūr cüllāb-ı maħabbet-i Şîrîn-i şeker-rîz ve çeşāniden ez-şerbet-i şehd-āmîz Şehzāde Pervîz-rā (Şābūr'un, Şîrîn'in şeker saçan sevgisiyle gül şerbetini tatlandırıp, bu bal gibi şerbeti Şehzade Pervîz'e tattırması).

13. Firistāden-i Şehzāde Pervîz-i Süleymān-ħaşmet hüdhüd-şıfat Şābūr-rā beşîrin-i Belkıs-ṭal'at (Süleyman haşmetli Şehzade Pervîz'in çavuşkuşu gibi Şābūr'u Belkıs güzelliğine sahip olan Şîrîn'e göndermesi).

14. Nigāşten-i Şāvürşüret-i Husrev-i meh-çehre-i zühre cebîn-rā ve nemüden-i in timsāl-i bî-mişāl ān lu'bet-i çîn-rā (Şāvür'un ay yüzlü Zühre gibi suretli Husrev'in tasvirini çizmesi ve bu benzersiz resmi Çin harikası haline getirmesi).

15. Bāz-nigāşten-i Şābürşüret-i ān gül-'izār der-ħarîr-i lāle-gün ve nemüden-i in timsāl āyînevār zî-dest-i çenār be-ān serv-i mevzün

(Şâbûr'un o gül yüzlünün yüzünü lale gibi haririn üzerine tekrar çizmesi ve bu resmi ayna gibi çınar dalı vasıtasıyla o uzun boylu serviye vermesi.)

16. Nigâşten-i Şāvûr bār-ı diger şüret-i Husrev-i Pervîz-râ ve nemüden-i in timsâl-i şür-engîz Şîrîn-i şeker-rîz-râ (Şâvûr'un, Husrev-i Pervîz'in resmini tekrar çizmesi ve bu çekici resimde şeker saçan Şîrîn'i eklemesi).

17. Ber-daşten-i Şāvûr-ı nakkâş rumûz-ı ser-beste-i ân şüret-i bî-manend ve nişânden-i nihâl-i maḥabbet-i Husrev-râ der bâğ-ı dil-i Şîrîn-i şeker-ḥand(Ressam Şâvûr'un o benzersiz yüzde saklı sırları ortaya çıkarması ve Husrev'in sevgi fidanını tatlı gülüşlü Şîrîn'in gönül bahçesine dikmesi).

18. H̄âsten-i Şîrîn-i gül-çehre ez Mehîn Bânū Şebdîz-râ ve 'azm-kerden çün bād-seḥer-hîz be-gülzâr-ı kûy-ı Pervîz-râ (Ay yüzlü Şîrîn'in Mehîn Banu'dan Şebdîz'i istemesi ve Pervîz'in memleketine seher yeli gibi gitmeye azmetmesi).

19. Gozeşten-i ân gâzâle-i naḥcîr-i şahrâ vü kûh-râve kuşten-i ü be-darbet-i şemşîr şîr bā-şükûh-râ(O avlak geyiğinin dağ ve çölü geçmesi ve heybetli aslanı kılıç darbesiyle öldürmesi).

20. Resîden-i Şîrîn-i hür-nijâd be-leb-i çeşme-i kevşer ve tâze kerden-i ân gül-i pejmürde-i endâm-ḥâr bā-gül-âb-ı ter (Huri tabiatlı Şîrîn'in Kevser çeşmesine yetişmesi ve güle benzeyen solmuş endamını taze gül suyuyla canlandırması).

21. Terk kerden-i şâh ez-ḥavf-ı peder tâc-ı serv-i sāmân-râve dîden-i ân gül-ruḥ der-çeşme-sâr-ı serv-i nîlûfer-dâmân-râ (Şah'ın baba korkusundan taç ve tahtını terk etmesi ve gül yüzlü nîlûfer etekli selviyi çeşme başında görmesi).

22. Resîden-i ân meh-i mihr pertev be-burc-ı kaşr-ı Müşkûy-ı Husrev(Güneş gibi parlayan ayın Husrev'in hoş kokulu sarayının kulesine yetişmesi).

23. Pejmürde-şoden-i gül-mizâc-ı Şîrîn-i gonca-leb ez sūz-ı ḥaber-i girîz-i şeh-zâde Pervîz ve mülheyyâ-şoden-i kaşr-ı pür-tâḳ u revâḳ der yaylaḳ berây-ı Şîrîn-i şeker-rîz (Şehzade Pervîz'in kaçma haberini duyan gonca dudaklı gül gibi Şîrîn'in yanıp solması ve yaylada şeker saçan Şîrîn için muhteşem sarayın hazırlanması).

24. Resîden-i Husrev mihmânî-i Mehîn Bânū hoş ḥâl ü ṭarab-engîz ve âvürden-i Şāvûrân-tâze gül-râ ez-gülşen-i Medâyîn bezm-i Pervîz(Husrev'in yetişmesi Mehîn Banu'nun sevinç ve coşkuyla onu konuk etmesi ve Şâvûr'un o taze gülü Medâyin gül bahçesinden getirmesi ve Pervîz'in eğlenmesi).

25. Güşâden-i Mehîn Bânū dürc-i naşîḥat ü pend ve müzeyyen-kerden ez-ân gûş-ı Şîrîn-i şeker-ḥand (Mehîn Banu, ağzını öğüt ve nasihate açması ve şeker gülüşlü Şîrîn'in kulağını bu sözlerle süslemesi).

26. Meclis-sâhten-i Husrev ü Şîrîn der-mevsim-i tâbistân ve cām-ı ergüvânî keşîden-i ân dü-gül-i gülistân (Yaz mevsiminde Husrev ve Şîrîn'in bir araya gelmesi ve o iki gül bahçesinin gülünün erguvan renkli kadehleri kaldırması).

27. Kaşd-kerden-i Husrev-i Pervîzhalvâ-yı leb-i Şîrîn-râ ve telhî-nemüden-i ĩn şeker-leb-i şür-engîz ân gamgîn-râ (Husrev-i Pervîz'in Şîrîn'in tatlı dudak helvasından tatmaya niyetlenmesi ve o şeker dudaklı şımarığın bu niyeti acıya çevirerek Pervîz'i hüzünlendirmesi).

28. Tazallüm-nemüden-i Husrev-i Pervîz ve be-huşm-reften-i Şîrîn-i şür-engîz (Husrev-i Pervîz'in sitem etmesi ve şımarık Şîrîn'in sinirlenmesi).

29. Rencîden-i Husrev ez-reften-i Şîrîn ve resîden be-mülk-i Kayşer (Şîrîn'in gitmesinden Husrev'in incinmesi ve Kayserin memleketine yetişmesi).

30. Ber-taht-nişesten-i Husrev-i ercümend ve güşvâr-kerden-i pend-i hakîm-i hured-mend (Husrev'in tahta geçmesi ve akıllı bilgenin öğütlerini dinlemesi).

31. Pejmürde-şoden-i tâze gülistân ez bî-i'tidâlî-yi semûm-ı hicrân (Taze gül bahçesinin ayrılık sam yelinin dengesizliğinden solması).

32. Şikesten-i cām-ı 'ömr-i Mehîn Bânü ez-seng-i cefâ-yı gerdün-ı dün ve mübârek-bâd-kerden-i taht u tâc-ı Pervîz-râ Şîrîn-i maḥzûn (Alçak dünyanın cefa taşından Mehîn Banu'nun ömrü camının kırılması ve hüzünlü Şîrîn'in Pervîz'in taç ve tahtını kutlaması).

33. Şîfat-ı zemistân (Kışın vasfı).

34. Maḥla'-ı dâstân-ı Ferhâd (Ferhâd destanının matlaı).

35. Ṭaleb-kerden-i Şîrîn-i pür-şür küh-ken-i nâ-şâd-râ ve fermüden-i kaşr-ı havz-ı şîr kaşr-ı bî-kuşûr-ı behîşt-âbâd-râ (Heyecanlı Şîrîn'in mutsuz Ferhâd'ı çağırması ve cennet gibi eksiksiz sarayının içinde süt havuzu yapmasını emretmesi).

36. Kenden-i Ferhâd çün sîne-i pür-endüh küh-ı bîsütün-râ ve revân-sâhten ez-dîde becâ-yı şîr cüy-ı hün-râ (Ferhâd'ın Bîsütûndağını üzüntü dolu göğsü gibi delmesi ve gözünden süt yerine kan akıtması).

37. Şahrâ giriften-i şîr-i bîşe-i derd ü belâ der hevâ-yı ân âhü-yı deşt-i hıṭâ (Keder ve bela ormanının aslanının hita sahrasının ceylanının havasında çöle doğru yola çıkması).

38. İḥzâr fermüden-i şâh-ı ferruḥ-ruḥ Ferhâd çün küh-ra ve nezzâre-kerden-i ân pîl-i 'arşa-i melâmet ü endüh-râ (Uğurlu Şah'ın dağ gibi Ferhâd'ı çağırması ve o üzüntü ve melâmet filini gözetmesi).

39. Münâzara-kerden-i Husrev-i ercümend bā-Ferhâd-ı dil-efgâr-ı derd-mend (Muhterem Husrev'in kırık kalpli ve kederli Ferhâd'la münazarası).

40. Kenden-i Ferhād be-tiṣe-i miḥnet-piṣe derūn-ı kūh-rā ve pāve-kerden be-naḥun-ı melāmet sīne-i endūh-rā(Ferhād'ın mihnet çeken keserle dağın içini delmesi ve keder göğsünü melāmet tırnağıyla yırtması).

41. Zārī-kerden-i Ferhād zi-dirāz-destī-i ṣeb-i hicrān ve cāme çāk-kerden çün ṣubḥ ez-girībān tā dāmān (Ferhād'ın ayrılık gecesinin uzunluğundan inleyip ağlaması ve giyimini tıpkı sabah gibi yakadan eteğe kadar yırtması).

42. Reften-i Şîrīn-i gül-çehre be-temāṣā-yı lāle-zār-ı dāmān-ı Bīsütūn ve dīden-i pergālehā-yı ciğer-ı Ferhād-ı ġarīb-i dīde-pür-ḥūn (Gül yüzlü Şîrīn'in Bīsütūn dağının eteğine lale seyrine çıkması ve gözü kanlı zavallı Ferhād'ın ciğerinin parçalarını görmesi).

43. Şikesten-i nihāl-i 'ömr-i Ferhād-ı maḥzūn ez-seng-i bī-dād-ı gerdūn-ı dūn(Hüzünlü Ferhād'ın ömür fidanının alçak dünyanın zulüm taşıyla kırılması).

44. Ziyāretgāh-şoden-i ḳabr-ı Ferhād (Ferhād'ın mezarının türbe haline gelmesi).

45. Cāme çāk-kerden-i Şîrīn ez-mātem-i Ferhād (Şîrīn'in Ferhād'ın yasından yaka yırtması).

46. Mektūb firistāden-i Ḥusrev be-Şîrīn berāy-ı merg-i Ferhād (Husrev'in Ferhād'ın ölümü hakkında Şîrīn'e mektup göndermesi).

47. Mektūb-firistāden-i Şîrīn be-Ḥusrev berāy-ı merg-ı Meryem(Şîrīn'in Meryem'in ölümü hakkında Husrev'e mektup göndermesi).

48. Ḳırān-kerden-i Ḥusrev ü Şîrīn (Husrev ve Şîrīn'in kavuşması).

49. Rīḥten-i ān dü gül-i bāğ-ı cūvānī der-mevsim-i bī i'tidāl-i ḥazānī (Gençlik bahçesinin o iki gülünün sonbahar mevsiminin dengesizliğinden dökülmesi).

50. Pāyān yāften-i zi-beyān īn silsile-i müṣg-bār ve nihāyet kemāl residen-i cemāl-i īn nigār-ı gül-izār (Bu misk kokulu dizininin sona ermesi ve bu gül yüzlü nigarın güzelliğinin zirveye ulaşması).

KAYNAKÇA

- Abdulkadiroğlu, Abdülkerim (hızl.) (1998). *İsmail Belij: Bursalı Göldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân*. Ankara: Anıl Matbaa.
- Akbayır, Nuri (hızl.) (1996). *Mehmed Süreyya: "Sicil-i Osmânî-Osmanlı Ünlüleri"*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.
- Ayan, Hüseyin (1979-1983). "Hamidî-zâde Celîlî". *Türk Kültürü Araştırmaları* (17-21): 15-45.
- Ayan, Hüseyin (1983). "Celîlî'nin Mehek-nâme'si". *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi II. Harun Tolasa Özel Sayısı*: 5-13.
- Ayan, Hüseyin (1986). "Celîlî'nin Hecr-nâme'si" *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*. (14): 155-72.
- Canım, Rıdvan (hızl.) (2000). *Latifi: Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ (İnceleme-Metin)*. Ankara: AKM Yay.
- Coşkun, Menderes (2007). *Klâsik Türk Şiirinde Edebî Tenkit-Şairin Şaire Bakışı*- Ankara: Akçağ Yay.
- Çelebi, Kâtip (2008). *Keşfü'z-Zünûn*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.
- Çeltik, Halil (1998). *Ömer Ferit Kam ve Âsâr-ı Edebiye Tedkikatı*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Derdiyok, Çetin (1996). "Gül-i Sad-berg". *İslam Ansiklopedisi*. C. 14. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 225-226.
- Ergun, Sadeddin Nüzhet (1943). *Türk Şairleri C.3*. İstanbul: Ülkü Basımevi.
- Ertan, Ali Rıza (1966-1967). "Hamidî-zâde Celîlî, Husrev ü Şîrîn". Lisans Tezi. Ankara: Dil ve Tarih-Coğrafya Fak.
- Ertaylan, İsmail Hikmet (1949). *Külliyât-ı Divân-ı Mevlânâ Hâmidî*. İstanbul: MEB Yay.
- Gökâlç, Haluk (2009). *Eski Türk Edebiyatında Manzum Sergüzeşt-nâmeler*. İstanbul: Kitabevi Yay.
- İpekten, Haluk vd. (hızl.) (2017). *Sehî Bey, Heşt-Behişt*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56165,hest-bihistpdf.pdf?0> [erişim tarihi: 26.09.2017]
- İsen, Mustafa (hızl.) (1994). *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay.
- Kazan Nas, Şevkiye (2011). *Celîlî Divanı (İnceleme-Metin)*. Isparta: Fakülte Kitabevi.

- Kazan Nas, Şevkiye (2018). *Celîlî'nin Husrev ü Şîrin'i (İnceleme-Metin)*. Konya: Palet Yay.
- Kazan Nas, Şevkiye (2018). *Celîlî'nin Leylâ vü Mecnûn'u (İnceleme-Metin)*. Konya: Palet Yay.
- Kazan, Şevkiye (1997). “Hamidî-zâde Celîlî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Hüsrev u Şirin Mesnevisi (İnceleme ve Tenkitli Metin)”. Yüksek Lisans Tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Kazan, Şevkiye (2001). “Celîlî'nin Mehek-Nâme'sinin İkinci Nüshası Üzerine”. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*. (5): 121-136.
- Kılıç, Filiz (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi, Meşâ'iru'ş-Şu'arâ*. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay.
- KUR'AN-I KERİM Meâli (2007). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yay.
- Kurnaz, Cemâl ve Mustafa Tatçı (hzl.) (2001). *Tuhfe-i Nâilî: Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri*. Ankara: Bizim Büro Yay.
- Kutluk, İbrahim (hzl.) (1989). *Kınalızâde Hasan Çelebi: Tezkiretü'ş-Şu'arâ*. Ankara: TTK Yay.
- Kutluk, İbrahim (hzl.) (1997). *Beyânî: “Tezkiretü'ş-Şu'arâ”* Ankara: TTK Yay.
- Levend, Ağâh Sırrı (1966). “Celîlî'nin Husrev ü Şîrin'i”. *TDAY Belleten* 1965:103-127.
- Levend, Ağâh Sırrı (1984). *Türk Edebiyatı Tarihi I*. Ankara: TTK Yay.
- Solmaz, Süleyman (hzl.) (2005). *Ahdi ve Gülşen-i Şu'arâ'sı (İnceleme-Metin)*. Ankara: AKM Yay.
- Şarlı, Mahmut (1994). “Cinânî ve Riyâzü'l-Cinân'ı”. Doktora Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- Tavukçu, Orhan Kemal (2004). “Türk Edebiyatında Firâk-nâme Adlı Eserler”, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*. (10): 111-148.
- Tolasa, Harun (1982). “Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri”. *Ege Üniverstesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (1):15-46.
- Ünver, İsmail (1974). “Hâmidî'nin Türkçe Şiirleri”. *Türkoloji Dergisi*. (6): 197-233.
- Ünver, İsmail (1986). “Mesnevi”. *Türk Dili*. Türk Şiiri Özel Sayısı II [Divan Şiiri] (415-416-417): 430-563.
- Ünver, İsmail (1993). “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”. *Türkoloji Dergisi*. (1): 51-89.
- Yılmaz, Mehmet (1992). *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler*. İstanbul: Enderun Kitabevi.

METİN

HUSREV Ü ŞİRİN

Şıfat-ı lafzatu'llāh ki ism-i zāt-ı Hakk Ta'ālā ve müstecmi'-i şıfat-ı
celālī vü cemālī ūst

Mefā'ülün mefā'ülün fe'ülün

- 1 Ne divān k'aña Allāh ola 'unvān⁸⁶
İrişmez dāmenine dest-i noķşān
- 2 Cihān levhinde hatt-ı mübhem oldur
N'ola ger dirsem İsm-i A'zam oldur
- 3 Felek bir gonca-i handāna beñzer
Aña bu jāleveş dendāna beñzer
- 4 Budur hem-pençe-i mu'ciz muħakķak
Ki bir engüştü māhı eyledi şakķ
- 5 Elif Allāhdan mu'ciz-nümādur
Kef-i Mūsāda şan kim ejdehādur
- 6 Şerī'at gülşeninde sūsen oldur
Hakīkatde çerāğ-ı rūşen oldur
- 7 Zihī şimşād-ı bāğ-ı lī ma'-Allāh
Nihāl-i gülşeni her cān-ı āgāh

---

⁸⁶ A.99^b; P.3^b

- 8 İki lâmi ki zülf-i ‘anberîndür
Şanasın sünbül-i güلزâr-ı dîndür
- 9 Şıfat k’ola celâli vü cemâli
Anuñla eyler izhâr-ı kemâli
- 10 Şanasın turre-i iqbâl-i sermed
İki gîsü-yı müşgîn-i Muḥammed
- 11 Görinen ḥalka-i hâ-yı hüviyyet
Yed-i Aḥmedde şan mühr-i nübüvvet
- 12 Meger kim ḡonca-i bâḡ-ı kıdemdür⁸⁷
Dehân-ı teşne-i ebr-i keremdür
- 13 Çü bulmuş ḥalka-i tevḥîde ol rāh⁸⁸
‘Aceb mi olsa dâmen-gîr-i Allāh
- 14 Zihî devlet-sarây-ı‘izz ü temcîd
Ki olmuş küngür-i eyvânı teşdîd
- 15 Çün oldur erre-i ‘irfân-ı taḥkîk
İki şāḥ olur andan naḥl-ı tevfiḳ
- 16 Ḥurūs-ı ‘arşa tâc-ı muḥteremdür
Şeh-i İslâma tûḡu ser-‘alemdür

---

⁸⁷ 12^a A.100^a

⁸⁸ 13a P.4a

- 17 Olur her fūrcesi bir rāh-ı tevfiķ
Ki ķaşr-ı Hāķķa vara ehl-i taķķik
- 18 Celilī ķunki ide Allāh Allāh⁸⁹
Vir ol dil-tenge yā Rab fūrce-i rāh
- 19 Ser-efrāz eyle iķbāl-i nihālin
Bülend it servveş naķl-ı hayālin
- 20 Anı hem-sāye-i serv-i na'īm it
Şırāt-ı dīnūñ üzre müstaķīm it
- 21 Bu müşgīn turre k'oldı lām bigi
Müselsel naķş kıl eyyām bigi
- 22 Dehān-ı hāmesin sen eyle mihrāb
Midādı ķaķresin tesbīh-i hūn-āb⁹⁰
- 23 'Arūs-ı nāmesine zīb ü fer vir
Gözin aç hā bigi nūr-ı başar vir
- 24 Dehān-ı hāmesin eyle güşāde
Ki dönsün gonca-i bāğ-ı murāda
- 25 Bu şāhid turesini şāne eyle
Aña teşdīdveş dendāne eyle

⁸⁹ 18^a Celilī ķunki ide: Dili teng ķunki ide P.

⁹⁰ 22^b midādı: midād P.

26 Bu bîkr-i fikre kıl bir aşr bünyād
Sa‘ādet küngüründen eyle ābād

Tevhīd-i Bārī Ta‘ālā ‘azze şānūhu ve ‘ulā

27 Hūdā kim evvel ü āhır anuñdur
Dü ‘ālem bāṭın ü zāhır anuñdur

28 Müsebbebdür amu esbāb andan⁹¹
Ulü'l-elbāba fetḥ-i bāb andan

29 Çü yazdı nüṣḥa-i mücmel beşerden⁹²
Münaqqāş kıldı ḥaṭṭ-ı ḥayr ü şerden

30 Zihī nüṣḥa ki her saṭr-ı siyāhı
Olur ser-menzil-i maḫşūd-ı rāhı

31 Edindi kendüye insānı mir'āt
Göründi anda ‘aks-ı pertev-i zād

32 Ger ehl-i deyr eger erbāb-ı mescid
Olurlar her arafdan aña sācid

33 Felek bir ḥarf-i nūndur nāmesinden
Zemīn bir nokṭa udret hāmesinden

⁹¹ 28^a A.100^b

⁹² 29^a P.4^b

- 34 Devā'ir şafha-i şan'atda eflāk⁹³
Olur mevhum nokta merkez-i hāk
- 35 Bir avuc hāki rūha kāleb eyler
Şeker-güftār ider şīrīn-leb eyler
- 36 Geh eyler kıatre-i deryāya hem-ser
Geh eyler zerre-i mihre ber-ā-ber
- 37 Gehī deryāda dürr ü gevher eyler
Güherden gāh çarḥ u aḥter eyler
- 38 Geh eyler 'ankebütı bir siper-düz
Geh olur māni'-i tīr-i ciger-düz
- 39 Sipihrüñ tāk-ı eyvānındaki māh
Sarāy-ı şun'ī dīvārında bir kāh
- 40 Olup tahta-i hāke üzre remmāl⁹⁴
Çeker şun'ī beyāz u ḥamra eşkāl
- 41 Meh-i nevden tākār kendüye ḥalḥāl
Sevād-ı şebden eyler kākül ü ḥāl
- 42 'Arūs-ı çarḥa virür zīb ü zīver
Meh-i nevden tolar bir çenber-i zer

---

⁹³ 34^a şan'atda: şun'ından A.

⁹⁴ 40^a olup: olup bu P.

- 43 Ezer gül-günesin reng-i şafağdan
Şihāb engüştle çīnītabağdan
- 44 Çü gördi pīr-i çarhuñ gitdi tābı
‘Aşā-yı dest-gīr itdi şihābı
- 45 Kimine cuğdveş bī-zaḥmet ü renc⁹⁵
Virür bir kūşe-i vīrānede genc
- 46 Kimini derbeder eyler revān ol⁹⁶
Bulınca ḳurşveş bir ḳurş-ı nān ol
- 47 Celālī gülşeninde heft eflāk
Çemende şan bir avuc ḥār u ḥāşāk
- 48 Virür ḳumrī-i ebre girye-i şevḳ
Ṭaḳar ḳavs-ı ḳuzaḥdan boynına ṭavḳ
- 49 Geh olur ra‘dı nālān bülbul eyler⁹⁷
Şu‘ā-ı berḳı bir ḥandān gül eyler
- 50 İder geh sünbülün ca‘dını tāb ol⁹⁸
Virür ruḥsāre-i gül-berge āb ol

---

⁹⁵ 45^a A.101^a

⁹⁶ 46^a P.5^a

⁹⁷ 49^a ra‘dı: ra‘d P. // 49^b berḳı: berḳ P.

⁹⁸ 50^a ca‘dını: cağımı P.

- 51 Sehî serve virüpdür istikâmet
Güle ānestü nârenden ‘alâmet⁹⁹
- 52 Benefşe turesin pîç ü ham eyler
Güzeller zülfi bigi derhem eyler¹⁰⁰
- 53 Virür bülbüllere şavt-1 terennüm
Dehân-1 goncaya luḫf-1 tebessüm
- 54 ‘Izâr-1 lâleyi gül-gün iden ol
Sehî servüñ kadın mevzün iden ol
- 55 Uzatmışken zebân-1 hâl süsen
Anuñ vaşfinda olmuş lâl süsen
- ‘Arzâ-1 münâcât li-vâhibi’l-hâcât**
- 56 İlâhî ‘âciz ü bî-çâreyem ben¹⁰¹
Ciger pür-hün u dil pür-yâreyem ben
- 57 Hıta-1 şî‘rüm bigi oldum siyehkâr
Günehkârüm günehkârüm günehkâr
- 58 Tolu şavt-1 terâne güş-1 hüşum
Ezân âvâzesinden yok ḫurüşum

⁹⁹ 51^b “ānestü nâren”, (...bir ateş gördüm ...), Tâ Hâ Sûresi, 20/10

¹⁰⁰ 52^b zülfi: zülf P.

¹⁰¹ 56^{a-b} ben: men A.

- 59 Yerüm geh pāy-ı ħum geh ṭāk-ı mihrāb
Geh elde sübhā geh nuḳl ü mey-i nāb¹⁰²
- 60 Kıyāma her kaçan kılsam iḳāmet
İder göñlüm hevā-yi serv-ḳāmet
- 61 Rükū‘a varup itsem ḳaddümi ħam¹⁰³
Ṭolar göñlüm ħayāl-i zülf-i derhem
- 62 Yüz urup eylesem mihrāba secde¹⁰⁴
Getürür ebrū-yı dil-dār vecde
- 63 İrişse gūşuma āvāze-i zıkr
İder dil na‘ra-i mestāne-i fikr
- 64 Baña sen eyle bāl-i terk ü tecrīd
K’ola pervāzgāhum bāğ-ı tevḫīd
- 65 Beni sen cām-ı tevḫīd ile mest it
Yeter bu ħod-peresti püt-perest it
- 66 Görüp bu perde-i evhām-ı taḳlīd
Çekilsün çeşm-i cāna kuḫl-ı tevḫīd
- 67 Gözüme kıl cihānı çeşm-i süzen
K’ola ‘İsī-i cāna çarḫ mesken

---

¹⁰² 59^b nuḳl ü: nuḳl A.

¹⁰³ 61^a A.101^b

¹⁰⁴ 62^a P.5^b

- 68 Yeter şehvānī nefsüm ejdehā kıl
Elümde rām olsun bir ‘aşā kıl¹⁰⁵
- 69 Göñül fetḥ itmege naşb it livāñı
Gider ḥayl-ı ḥayāl-ı mā-sivāñı
- 70 Beni sen Muştafāya peyrev eyle
Külāhum gūşesin māh-ı nev eyle

Na‘t-ı seyyīdü’l-mürselīn ve ḥāteme’n-nebiyyīn ‘aleyhi efḍalu’ş-şalāt

- 71 Şeh-i kevneyn [ü] sulṭān-ı risālet
Meh-i tābān-ı eyvān-ı risālet
- 72 Resül-i Ḥaḳ Ebū’l-Ḳāsım Muḥammed
Ṭırāz-ı defter ü dīvān-ı sermed
- 73 Şeh-i mesned-nişīn-i taḥt-ı eflāk
Süvār-ı ‘arşa-yı meydān-ı Levlāk
- 74 Risālet-nāmesi oldur muḥaḳḳaḳ
Nübüvvet mührin urmuş zāhrına Ḥaḳ
- 75 Sirāc-ı Leyletü’l-Mi‘rāc oldur
Felek farkında dürr-ı tāc oldur

¹⁰⁵ 68^b rām: dām P.

- 76 Çü hâtemdür cemîc-i enbiyāya
Tutardı sînesin seng-i belāya
- 77 Degül seng-i riyāzet k'ol güherdür¹⁰⁶
Nigîn-i hâtem-i hayrî'l-beşerdür
- 78 Cemālũñ muşhaf-ı hüsn ey melek-rũ
Ki Bismillāh bigi 'unvāndur ebrũ
- 79 Olur hālvēt sarāyuñ lĩ-ma'-Allāh
Olur huddām-ı hayluñ encüm ü māh
- 80 Felekveş rif'atũñ bir bāğ-ı hurrem
Meh anda berg-ı sebz üstinde şebnem
- 81 Yanuñda 'aql-ı küll tıfl-ı mü'eddeb
Ki na'leynũñdür aña levh-i mekteb
- 82 Olur sidre sũtũn-ı bārgāhuñ
İki 'ālem bir āvuc hāk-i rāhuñ
- 83 Güzergāhuñ ğubārı keh-keşāndur
Şeb-i Mî'rācdan beñzer nişāndur
- 84 İdüp na'leynũñi levh-ı mu'azzam
Kalem naqş eyledi kim hayra maqdem¹⁰⁷

---

¹⁰⁶ 77^a A.102a; P.6^a

¹⁰⁷ 84^b hayra: hayr A.

- 85 Çü nüzhetgāh-ı ins ola maḳāmuñ
Eriḥnī yā Bilāl olur kelāmuñ¹⁰⁸
- 86 Çeküp bir cām-ı tevḥīd-i yaḳīnī¹⁰⁹
Dir idüñ yā Ḥumeyrā kellimīnī¹¹⁰
- 87 Kelīm oldısa mālīk ejdehāya
Sen urduñ pençe genc-i bī-bahāya¹¹¹
- 88 Ḥalīle oldısa gülzār āteş
Yoluñda ḥākdur her tünd ü ser-keş
- 89 Eger Dāvūd oldısa ḥoş-āvāz
Senüñ tesbīḥüñe seng oldı dem-sāz
- 90 Süleymān şaldısa bād üstine raḥtı
Saña Ḥaḳ sāk-ı ‘arşı kıldı pā-ṭaḥt
- 91 Ḥar-ı ‘İsī ger ola ebr-i hā’il
İrüp berḳ-ı Burāḳuñ ide zā’il
- 92 Çehār-erkān-ı ‘ālem çār-yārüñ
Ebū Bekr oldı evvel yār-ı gārüñ
- 93 İkinci kim emīr-i dīn ‘Ömerdür
Ḳamer aña gūlām-ı zer-kemerdür

¹⁰⁸ 85^b “Eriḥnī yā Bilāl: Bizi rahatlat ey Bilal!”

¹⁰⁹ 86^a bir: pür A.

¹¹⁰ 86^b ḥumeyrā kellimīnī: “Kellimīnī ya Ḥumeyrā/benimle konuş, beni rahatlat.”

¹¹¹ 87^b urduñ pençe: irdüñ penc genc P.

- 94 Üçüncü Hazret-i ‘Osmān-ı ‘Affān¹¹²
Ki oldur ebr-i bāğ-ı fazl u ‘irfān
- 95 ‘Alī dördüncü ol k’itdüñ velī-‘ahd
Hilāfet mesnedinde eyledi ceħd
- 96 Terahḥum yā Resūla’llāh terahḥum¹¹³
Celilī nā-tüvān eyler tazallüm
- 97 Gözine gerd-i Yeṣrībden cilā vir
Ṭavāf-ı Ka‘be kūyuñdan şafā vir
- 98 Egerçi var dilimde dāğ-ı hırmān
Şefā‘at merheminden eyle derman

**Sebeb-i nazm-ı ĩn nāme-i ferḥunde ve medḥ-i āftāb-ı cāh-ı celāl Sultān bin Sultān Selīm Şāh Bin
Bāyezīd Hān ḥalleda’llāhu mülkehū ve saltānehū evzaḥa ‘alā’l-‘ālemīni burhānehū**

- 99 Meger bir gün ki Sultān ibn-i Sultān¹¹⁴
Ser-i ḥaşmı idindi gūy [u] çevgān
- 100 Ne sultān āftāb-ı ‘izz ü temkīn
Medār-ı āsmān-ı devlet ü dīn
- 101 Sipihr-i saltānat Sultān Selīmi
Ki olmuş āftāb u meh nedīmi

¹¹² 94^a A.102^b

¹¹³ 96^a Resūla’llāh: nebīyya’llāh A. // 96^b Celilī: Beni çün P.

¹¹⁴ 99a ibn: bin P.

- 102 Başında efsar-i pîrüz-ı Hürşîd
Elinde cām-ı bezm-efrüz-ı Cemşîd
- 103 Başı üzre muraşsa^c çetr-i şāhî
Olur hem-sāye-i zıll-i ilāhî
- 104 Olur ol sāye-i çetr-i zer-endūd
Ruḡ-ı nuşretde ḡāl-i ‘anber-ālūd
- 105 İder bu nükte-i nūr sāyesin ‘arz
Ki es-sultān zıllu’llāhı fi’l-arz
- 106 Fürūğ-ı şemse-i eyvān-ı ḡadri
Sühā-yı tîre oḡur māh-ı bedri¹¹⁵
- 107 Nedür ḡavs-ı ḡuzah ḡerdūnda ma^ckūs¹¹⁶
Berātında nişān-ı dümm-i ṡāvūs
- 108 Meh-i nev na^cl-i zerrîn-i semendi¹¹⁷
Ġazāl-ı mihre pervîndür kemendi
- 109 Kümeyt-i māh seyre çün ura zîn
Olur Pervîn licām-ı gevher-āḡîn

---

¹¹⁵ 106^b sühā-yı tîre: seḡāb-ı tîre A.

¹¹⁶ 107^a P.7^a

¹¹⁷ 108^a A.103^a // 108^b mihre: māha A.

- 110 Felekdür ‘arşa-i meydānı anuñ¹¹⁸
 ara bulut olur yekrānı anuñ
- 111 ü ‘azm-ı rezm ide ol Şir-i dil-Őāh
 Peleng-i ar ise haşm ola rübāh
- 112 ‘Adū olursa hurŐid-i cihān-tāb
 Anuñla pene utsa ola bī-tāb
- 113 Olur ‘tīı nihāl-ı sūsen-i fet
 Ser-i peykānı berg-i gūlŐen-i fet¹¹⁹
- 114 Du‘ā-yı seyfi eger ılsa hamā’il
 ‘Adū mav olur olsa dīv-i hā’il
- 115 ılıcdan ekmese ger sedd-i pūlād
 olardı memleket Ye’cūc-ı bī-dād
- 116 Elinde gōrse mevc-ı tī-ı pūr-tāb
 HaŐūd-ı batuñ olur zehresi āb
- 117 Kilīd-i genc-i nuŐret hāmesidūr
 Sevād-ı eŐm-i devlet nāmesidūr
- 118 Gōrūp ol dest-i la’l ũ dūrri-niŐārı
 Olur ar-ı ‘ara ebr-i bahārı

¹¹⁸ 110^a meydānı: meydān P. // 110^b yekrānı: yekrān P.

¹¹⁹ 113^b peykānı: peykān P.

- 119 Şalup ebrūlarına çīn-seher-çīn
Şikest eyler dirilse leşker-i Çīn
- 120 Eger qahrından irse bād-ı şarsar
Olur mürde çerağ-ı baht-ı Kayşer
- 121 Eger tīgından irse seyl-i tūfān
İde İrān zemīn mülkini vīrān
- 122 ‘Arabdan kan döküp ger eyleye kīn
Ola rīk-i beyābān la‘l-i rengīn
- 123 Hālīl oldur cihān mihmānı anuñ¹²⁰
Şeh İsmā‘ıldür qurbānı anuñ
- 124 ‘Acem qaşırına şalsa tīg-ı gül-gūn¹²¹
Olur her tāc-ı la‘līn garka-i hūn
- 125 Tıutup ruḥ naṭ‘-ı cenge sürse at ol¹²²
İderdi Şāh-ı Hindi pīl māt ol
- 126 Hılāfetde budur Tāvud-fermān
K’aña olmuş müşāvīr Şeh Süleymān
- 127 İlāhī devletin cāvīd eyle
Rikābın efsar-i Cemşīd eyle¹²³

¹²⁰ 123^a mihmānı: mihmān P.

¹²¹ 124^a P.7^b

¹²² 125^a A.103^b

¹²³ 127^b Cemşīd: ḥurşīd A.

- 128 Felek devr eyledükce dā'im olsun
Zamān gecdüke bahtı kâ'im olsun
- 129 Bağışlasun Hudā şehzādesini
Bu servüñ süsen-i āzādesini
- 130 Cihān bāğında ber-ḥürdār kılsun
Nihāl-i gül-bün-i gülzār olsun¹²⁴
- 131 İrüp devletle ol şeh tahtgāha
Atası gördi lāyık baht u cāha
- 132 Çü buldı taht u tāca lāyık oldur
Kamu şehzādelerden fāyık oldur
- 133 Görüp ḥayrū'l-ḥalef ol nīk-bahtı
Aña teslīm kıldı tāk u tahtı
- 134 Eline virde bir mühr-i Süleymān
Ki ins ü cin ola maḥkūm-ı fermān
- 135 Beline bağladı bir tīg-ı pür-tāb
Ki bāğ-ı 'adl olur anuñla sīr-āb
- 136 Nice şemşīr bir āyīne-i cām
Ruḥ-ı nuşret görünür anda gül-fām

---

¹²⁴ 130^a kılsun: olsun A. // 130^b olsun: kılsun P.

- 137 Geyürdi efsar-i hürşîd pertev
K'anuñ bir kûşesi olmış meh-i nev
- 138 Nice efsar ser-i Cemşîd tâcı
Deger her gevheri hürşîd bâcı
- 139 Beline bir kemer-bend itdi muhkem
Ki kullâb idemez bâzû-yı Rüstem
- 140 Dir idüm 'ıkd-ı Pervîn itdi tezyîn
Hilâli olsa dâ'ir 'ıkd-ı Pervîn
- 141 Bulup ondan şeref dârü'l-hilâfe¹²⁵
Olur toprağı müşg-âlûd-ı nâfe
- 142 Çü tutdı taht u tâc u mülk-i Kayşer¹²⁶
'Adû mülkine irdi bād-ı şarşar
- 143 Müşerref kıldı çün bu merzbümü
Didüm tarîh-i şâhen-şâh-ı Rûmî¹²⁷
- 144 Bunuñla itmedi gönlüm kanâ'at
Ki fenn olmuşdı baña bu şanâ'at

---

¹²⁵ 141^a P.8^a

¹²⁶ 142^a P.104^a / tâc u: tâc A.

¹²⁷ H.918-M.1512-1513

- 145 Didüm bir Fārisī tārīḥ-i ğarrā
İdüp bu kıṭ‘anuñ ca‘dın muṭarrā

Tārīḥ-i cülüs-ı Sulṭān Selīm ber-taht-ı şāhī ve resīden-i şıyt-ı salṭaneteş ez-māh tā-be-māhī

Fe‘ülün fe‘ülün fe‘ülün fe‘ül

- 146 شهنشه سلیم ابن شه بایزید
جهانرا زبند غم آزاد کرد
- 147 چو بر تخت نهاد پای جلال
سر سرکشان جمله بر باد کرد
- 148 دبیر فلک رسم تاریخ او
پدر مسند سلطنت داد کرد

146- Şehenşeh Selīm ibn-i Şeh Bāyezīd / Cihān-rā zi-bend-i ğam āzād-kerd

147- Çü ber-taht bī-nihād pāy-ı celal / Ser-i ser-keşān cümle ber-bād kerd

148- Debīr-i felek resm-i tārīḥ-i ü / Peder-mesned-i salṭanat dād kerd

Şah Beyazıt oğlu şahlar şahı Selim, dünyayı sıkıntılardan esaretinden kurtardı. Şen ve azametle tahta geçince bütün asileri yok etti. Feleğin kâtibi, padişahlık tahtında adaleti kuran o padişaha tarihini söyledi. (H.918 / M.1512)

MEŞNEVİ

Mefā'ülün mefā'ülün fe'ülün

- 149 Çü gördüm ol şeh-i 'ālī-maḳāmuñ
Yanında ḳadri var ḥüsn-i kelāmuñ
- 150 Eline alsa cām-ı meclis-efrüz
Olurmuş nuḳl-ı bezm-i şî'r-i pür-süz
- 151 Tenezzül idüp ol şāh-ı cihāndār
İdermiş iḥtirāc-ı nazm u eş'ār
- 152 Şalaldan nazm bir āvāze-i nev
Çalınmaz oldu kūs-ı Mîr Ḥusrev
- 153 Meger rengîn söz idi 'ışk cāmı¹²⁸
Ki olmuş cür'a nūş-ı rūḥ-ı Cāmî
- 154 Tırāz-ı şî'ri tarz-ı sūz olmuş¹²⁹
Nevāyîden nevā-āmüz olmuş
- 155 Hevā itdüm ki ṭab'um güllerinden¹³⁰
Sevād-ı şî'rümün sünbüllerinden
- 156 Varup 'arz eyleyem ol āstāna¹³¹
Gül-i ra'nāyı iltem gülsitāna

¹²⁸ 153^a söz idi: sözidür A.

¹²⁹ 154^a şî'ri: şî'r P.

¹³⁰ 155^a P.8^b / hevā: heves A.

¹³¹ 156^a P.104^b

- 157 İdüp sîr-âb-ı nazmum büstânın
Yazam Şîrîn ü Husrev dâstânın
- 158 Ola her şafhası bir bâğ-ı zîbâ
Gül-i terden müzeyyen ferş-i dîbâ
- 159 Beyâzî şafha-i berg-i semenden
Sevâdı nâfe-i misk-i Hutenden
- 160 Ola her harfi anda sebze-i ter¹³²
Ola her ser-sûhan gül-berg-i aḡmer
- 161 Ola zerrîn varaḡ gül-berg-i zerdî
Gül-i süsen anuñ her lâceverdî
- 162 Elifler egmiye baş pây-ı serve
Döne her noḡta bir zîbâ tezerve
- 163 Ola her cedveli bir cüy-ı şâfî
Behişt içinde şan kim şehd-i şâfî¹³³
- 164 Ola her beyt anda ḡaşr-ı ma‘mür
Ḥayâl-i nâzük ol ḡaşr içre bir ḡür
- 165 Elifler küngür-i eyvânı anuñ
Niḡâḡdur Hindü-yı Keyvânı anuñ

---

¹³² 160^a harfi: ḡarf P.

¹³³ 163^b şâfî: şâfî A.

166 Revāk u tākı pür-dürr ü güherden¹³⁴

Der ü bāmı ‘abīr ü müşg-i terden

167 Olur her mışra‘ı bir şafha-i pāk

Sevād-ı haṭṭ-ı müşgīn sebze-i ḥāk

168 Gül-i cennet açılmış gūne gūne

Beyāzi şīr cūyından nümüne

169 Müzeyyen şāh-beyti ḥūr-ı Ğinden

Nikāb-ı ḥūr[ı] haṭṭ-ı ‘anberinden

170 İki mışra‘ aña ebrū-yı müşgīn

Ki kılmış vesme-i haṭṭ anı tezyīn

171 Bu bīkr-i fikre yā Rab bir nazar kılmış

Şehenşeh meclisinde cilveger kılmış

172 Tırāzın meclis-i şāha vuşul it¹³⁵

Anuñ meşşātasın ḥüsn-i qabul it

Ḥikāyet-gūne ez-ḥasb-ı ḥāl nümüne-est

173 Şehenşāhā cihāndan dād u feryād¹³⁶

Ki ben gamgīni bir dem kılmadı şād¹³⁷

¹³⁴ 166^a tākı; tāk P. / bābı: bāmı A.

¹³⁵ 172^a P.9^a

¹³⁶ 173^a A.105^a / dād u: dād A.

¹³⁷ 173^b gamgīni; gamgīn P.

- 174 Bu gülşenden ki pür-neşv ü nemâdur¹³⁸
Naşîb olan baña hâr-ı belâdur
- 175 Eger kaçd eylesem gül-geşt-i gülzâr
Gözüme gösterür her gonca bir hâr
- 176 Urur her serv-i ser-keş tîr-i hasret
Urur her gonca bir peykân-ı miḥnet¹³⁹
- 177 Niçün gül hâr-ı püştüñ hem-demidür
Neden her zâğtab‘uñ mahremidür
- 178 Eger yüz şavt-ı nâ-sâz eyleye zâğ
Olmaz hem-zebân-ı bülbül-i bâğ
- 179 Terennüm eylese biñ yıl ğılvâc
Bulmaz şîve-i güftâr-ı dürrâc
- 180 Niçün tütî maḳâmında zağandur
Niçün zâğ u zağan şekker-şikendür
- 181 ‘Acebdür bu ki şekker-hâ olur zâğ
Tuṭup tütî yerin gūyâ olur zâğ
- 182 Daḫı ṭurfe bu kim tütî yürür âc
Olur şekker-şiken zâğ u ğılvâc

---

¹³⁸ 174^a neşv ü: neşv P.

¹³⁹ 176^b urur: olur A.

- 183 Süleymān-devletā ‘ālem-penāhā
Ferīdūn-ḥaṣmetā Cem-destgāhā
- 184 İgen bī-dāddur bu çarḥ-ı zālīm
Gerek ārāda ‘adlūñ ola ḥākīm
- 185 Virürse lü’lü’-i ter baḥr-ı ḥātır
Görür ḥar-mühreden kim ṭab‘-ı kâşır
- 186 İdüp kân-ı derūmı pāre pāre
Çıķarsam la‘l okurlar seng-i ḥāre
- 187 ‘Aķıķ itse süheyl-i eşk-i tābān
Şanur her bir güher rīg-i beyābān
- 188 Eger gösterse nazmum dürr-i şehvār¹⁴⁰
Olur güncişk-i ṭab‘a beyze-i mār
- 189 Çü vire bāğ-ı ṭab‘um bir gül-i ter¹⁴¹
Görür ḥāşākdan her zāğ-ı kem-ter
- 190 Yed-i Beyza bigi göstersem i‘cāz
Gelür bir Sāmīrī dir siḥr-perdāz
- 191 Zebān-ı ta‘ne-i ḥussād u aķrān
İderler her ṭarafdan tīr-i bārān

---

¹⁴⁰ 188^a P.9^b

¹⁴¹ 189^a A.105^b

- 192 Eger olmazsa luṭfuñ dest-g̃iri
Ayaklar ğam Celīlī-i ḥaḳīri
- 193 Eger irmezse ebr-i luṭf-perverd
Getürmez ḥākden kendüyi ol gerd
- 194 Demidür toĝa luṭfuñ āftābı
Götüre ḥākden bu kaṭre ābı
- 195 Sen it ümmīdvār ol nā-murādı
Senüñ iḥsānuñadur i'timādı
- 196 Bir avuc ḥāk ise ḥālis zer eyle
Siyeh seng ise rengīn gevher eyle
- 197 Ḳabülüñdür çün iksīr-i sa'adet
Nice devlet olur bundan ziyādet

Āmeden-i Ḥusrev ez tengnā-yı 'adem-ābād be-şahrā-yı vücūd-ı ḥurrem-bünyād

- 198 Ḥikāyet iden üstād-ı sūḥan-sāz¹⁴²
Bu resme oldı sözde nükte-perdāz
- 199 Ki çün Şehzāde Hürmüz şāh oldı
Sipihri-i saltanaṭda māh oldı
- 200 Oṭurdı mesned-i Nūşīnrevāna
Urundi tāc-ı zerrīn ḥusrevāne

¹⁴² 198^a sūḥan-sāz: sūḥan-dāz A.

- 201 Yedi iklîme oldu hük-m-fermây
Yedi seyyāreveş ol ʿālem-ārāy
- 202 Tütüldi başı üzre çetr-i şāhī
İrişdi pāye-i mihre külāhı
- 203 Bulup güncişk ʿadlinden emānı¹⁴³
Yapar sūrāh-ı māra āşiyānı
- 204 Egerçi var idi ʿadli zülāli
Velī gül virmemiş ömri nihāli
- 205 Dilerdi mīve gönli bāgbānı
Umardı vire ʿömri büstānı
- 206 Cihānda zindedür şol merd-i ʿāqıl
Ki yirinde qala ferzend-i muqbil
- 207 Oğul bālı olur ol vaqt-ı şīrīn
Ki atasına itdirmeye nefrīn
- 208 Hudādan ister idi çünki ferzend
Müyesser oldu bir ferzend-i dil-bend
- 209 Meh-i ferhunde-fāl-i evc-i ʿizz et
Huçeste-āftāb-ı burc-ı devlet

---

¹⁴³ 203^a A.16^a // 203^b māra: mūra P.

- 210 Gül-i nev-bāve-i gülzār-ı iqbāl
Nihāl-i sebzezār-ı bāğ-ı āmāl
- 211 Ulu şehler mübārek-bāda geldi
Huceste-mağdem-i şehzāde geldi
- 212 Çü resm-i tehniyet pāyāna irdi
Beşāret mülket-i Īrāna irdi
- 213 Görürler çünki Keyhusrev nihādın
Ururlar Husrev-i Pervīz adın
- 214 Güneş oldı aña gehvāre-i zer
Hilāl ol mehd-i zer-endūda cenber
- 215 Haṭā didüm ki ol ter goncaya bād
İder gül-bergden gehvāre bünyād
- 216 Südin dāye şeker-āmīz iderdi
Ġidā-yı Husrev-i Pervīz iderdi
- 217 Meh ü mihr oldı pistān-ı çarḡ-ı dāye¹⁴⁴
Şeker-leb dāyeden alurdı māye
- 218 Çün ol serv-i sehī yek-sāle oldı
Ruḡ-ı gül-berg reşk-i lāle oldı

---

¹⁴⁴ 217^a meh ü: meh P.

- 219 Çün irdi ol nihāl-i cān dü-sāle
Dehān-ı ğoncasına düşdi jāle
- 220 Mevālīd-i ‘anāşırdan bulup fer¹⁴⁵
Çün üç dördine irdi ol semen-ber
- 221 Nihāl-i kām̄eti reftāra geldi
Tezerv-i gülşeni güftāra geldi
- 222 Virürler ol mehi Büzürcmihre
‘Uṭārid tā ki ta‘līm ide mihre
- 223 Cemāli kıldı mekteb-ḥāneyi nūr
Ne mekteb-ḥāne cennetdür ṭolu ḥūr
- 224 Çü ta‘līm eyledi şehzādı üstād
Ṭutar az müddet içre çok hüner yād
- 225 Var idi çünki zih̄n-i müstaḳīmi
Zekā vü fitnat u ṭab^c-ı selīmi¹⁴⁶
- 226 Sehil müddetde cem^c eyler fünūnı
Ṭolar envār-ı ‘ilm ile derūnı
- 227 Çün irdi çār-deh sāle şeker-leb
Şan oldu reşk-i māh-ı çār-deh şeb

---

¹⁴⁵ 220^a P.10^b / mevālīd: mevālīd ü A.

¹⁴⁶ 225^b zekā vü: zekā A.

- 228 Kemān u lu^ḳ-ı tīre mā'il oldı
Şikār-ı bebr ü şīre mā'il oldı
- 229 Nişān idüp hilāli ol cihān-gīr
Geçürür halka-i zih-gīrden tīr
- 230 Kemāndan çün güşād ide hadengi
Bir eylerdi niçe bebr ü pelengi
- 231 Ğazabdan ursa nīze kūha ol mäh
İderdi rīze rīze şanasın käh¹⁴⁷
- 232 Kılıcından dem-ā-dem kan şamardı
Haşā didüm ne kan kim cān şamardı
- 233 Çü Husrev buldı her fende mehāret
Şehenşeh mülkde kıldı beşāret
- 234 Bu devlet ʿıydına kurbānlar itdi
Bu niʿmet şükriye ihsānlar itdi
- 235 Dilerdi artura ʿadl u yasāğın
Şuvara āb-ı tīg-ı ʿadl-bāğın
- 236 Münādīye buyurdı kim nidā kıl
ʿAcem serverleri içre şadā kıl

---

¹⁴⁷ 231^a nīze kūha: kūha tīr A.

- 237 Anuñ kim halka işi derd-i serdür¹⁴⁸
İdem pejmürde ger gül-berg-i terdür
- 238 Şu kim başa çıkup telh eyleye kām
Dökem cür^a bigi qanın ser-encām
- 239 Şu kim nā-maḥreme el ura güstāh¹⁴⁹
Uşuram seng olursa meyvelü şāh
- 240 Şu kim her bezmde açılmağ ister
İdem dil-teng olursa gonca-i ter
- 241 Penāhumda ne güncişk itse pervāz
Ḥarām ola aña minḳār-ı şeh-bāz
- 242 Ḥarīmüm Ka^be bigi muḥteremdür
Emān bulur şu kim ehl-i ḥaremdür
- 243 Bu resme eyleyüp emn ü emānı
Unutdurmış idi Nūşīnrevānı
- Reften-i āftāb-ı şīr-süvār be-şayd-ı gāzālān-ı encüm-şümār**
- 244 Seḥgergeh oldı şeh gerdün süvāra
Ṭaḳındı tīg u ^cazm itdi şikāra¹⁵⁰

---

¹⁴⁸ 237^a P.11^a

¹⁴⁹ 239^a ura: vire A.

¹⁵⁰ 244^b tīg u: tīg A.

- 245 Hevāya şaldı bir şeh-bāz-ı nūr¹⁵¹
Gürizān oldılar encüm tıyūrı
- 246 Turur çin şubh Perviz-i cihān-gir
İder gönli hevā-yı şayd-ı naḥcır
- 247 Bahār āvāmı vü ferruḥ demiydi
Feraḥ devrānı vü hoş ‛ālemiydi
- 248 Hevā-yı dil-keş ü faşl-ı bahārı
Götürmiş ebr-i gird-i reh-güzārı
- 249 Ne tāb-ı āftāb u ne ğam-ı gerd
Hevā-yı mu‘tedil ne germ ü ne serd
- 250 Bisāt-ı sebze tolmış sāye-i bīd
Nihān ol sāye-i bīd içre ḥurşīd
- 251 Döşenmiş bāğa bu dībā-yı aḥlas
Ki zer-beft itmiş ol dībā-yı nergis¹⁵²
- 252 Kurup gül ḥayme-i ‛işret çemende¹⁵³
Yaḳardı lāle micmer encümende
- 253 Çıkar gül goncadan ḥandān u ḥuş ḥāl
Toğursan beyzeden bir tūtī-i al

---

¹⁵¹ 245^a nūrı: būrı A.

¹⁵² 251.beyit ile 762.beyit ayındır.

¹⁵³ 252^a P.11^b

- 254 Çemen gül-bünleri tāvūs-ı pür-gül
Anuñ pāy-ı siyāhı biḥ-i sünbül
- 255 Olup zer-levḥa her gül-berg-i zerdī¹⁵⁴
Benefşe cedvel itmiş lāceverdī
- 256 Bırakmış bīd-i tīgından sipergam
Geyinmiş cevşenin gül-berg-i ḥurrem
- 257 Gül olmuş lālelerden tāc-ı Pervīz¹⁵⁵
Nihāl-i sebz-i baḥt-ı işret-engīz
- 258 Çemen olmuş şanasın sebz ḥāra
Aña her lāle bir şengerf-i tamğa
- 259 Süvār olur nice çākerler ile
Melek-sīmā perī-peykerler ile
- 260 Kırup her biri ebrūlar kemānın
İderler tīz-peykānlar zebānın
- 261 Kemend ü bendden açup girihler¹⁵⁶
Taḥarlar müşg tozlu yaya zihler

---

¹⁵⁴ 255^a A.107^b

¹⁵⁵ 257^a lālelerden: jālelerden A. // 257^b baḥt: taḥt A.

¹⁵⁶ 261^a kemend ü: kemend P.

262 amu āhūlar ammā Őir-pence
Peleng ü bebre eylerler Őikence

Őifat-ı kūh

263 Meger var idi ol Őahrāda bir kūh
Dil-i aŐıkda Őankim dāĝ-ı endūh

264 Őanasın fark-ı fūrkat pāyesidūr
Őipihri-lāceverdi sāyesidūr

265 Zūhal seng-i siyehdür dāmeninde
Felek devr idemez pīrāheninde

266 Meger her pūŐtesi bir āsmāndur
Ki anuñ huŐk rūdi keh-keŐāndur

267 Alur her bir peleng-i hūldārı
Dil-i āhūdan ārām u arārı

268 Őiĝāfi Őan der-i miŐnet-serādūr¹⁵⁷
Ki anda hāla mār-ı ejdehādūr

269 Anākib olmiŐ anuñ perdedārı
Peleng ü ejdehādūr yār-ı ĝārı

270 İderler der-miyān dāmān-ı kūhı
Kenārı Őutmaz āhūlar gūrūhı¹⁵⁸

¹⁵⁷ 268^a P.12^a

¹⁵⁸ 270^b āhūlar: āhū A.

- 271 Ki olurlar kemend-endāz gūra
Olurlar nāvek-efgen geh t̄uyūra
- 272 Kimi t̄ir ile eyler şayd-ı āhū¹⁵⁹
Kimi şāhin şalup dir kebke yāhū
- 273 Kimi görüp hevāda murğ-ı perrān
Şalur şeh-bāz bigi t̄ir-i bürrān
- 274 Ururdu kebk na'ra mest ü bī-hūş
Meger bir cür'a peykān eylemiş nūş
- 275 İşidüp söz ü sāz-ı nāy-ı nāvek
Şanasın raş urur bī-ħod çekāvek
- 276 Çeküp her murğāh-ı derdnāki
Nihāl-i t̄irūñ olmışdı helāki
- 277 Çü tabl-bāz ura ol hoş-şemā'il
İderdi raş murğ-ı nīm-bismil
- 278 Olup pervāne bigi küşte-i şem'
Olurdu okına murğ-ı hevā cem'
- 279 Şebāngāh indi çün rüz oldu nā-yāb¹⁶⁰
Göründi yerde pür-sebze vü āb

¹⁵⁹ 272^a A.108^a // 272^b kimi: kimin A.

¹⁶⁰ 279^a indi: irdi A.

- 280 Buyurdi kıondılar ol murğzāra
Periler bigi țarf-ı cūybāra
- 281 Müheyyā idi çün esbāb-ı şöhet
Kırıldı husrevāne bezm-i işret
- 282 Şalarlar bāga bir dībā-yı zībā
Oțururlar yürüdüp cām-ı şahbā
- 283 Bulup endüh-ı devrāndan ferāğı
Ele sākiler alurlar ayağı
- 284 İderler bezm-i halka hāle bigi
Şafağ-gün mey içerler lāle bigi
- 285 Muğanniler nevā-sāz eylediler¹⁶¹
Sürūd-ı ışka āğāz eylediler
- 286 Çalındı çār-pāre her yañadan
Oķındı çār-mışra¹lar şafādan
- 287 Meger def sākīyi gördükce kefler
Ki muțrib yüzine ururdu defler
- 288 Hayādan çeng olmışdı nigün-ser
Ki itmiş bir güzel meclisde der-ber

---

¹⁶¹ 285^a P.12^b

- 289 Meger şeh kullarından bir dil-ārām¹⁶²
Girür bir bāğa ol serv-i gül-endām
- 290 Dirür nuql-ı mey için sīb-i şīrīn¹⁶³
İder bāğ ıssına hem telh-i nefrīn
- 291 Bir atı hem girer kişt-i fakīre
Şan uğrar dās ayak başduğı yire

**Şikest fermüden-i Hürmüz dür-dāne-i şādef-i hod-rā ve kūsüf-ı gāzab giriften āftāb
burc-ı şeref-i hod-rā**

- 292 Çü şāh-ı şubh şemşīrin kuşandı
Şafaķveş raḥş-ı gerdün kan kaşandı¹⁶⁴
- 293 Alup tīg ağzına ḥurşīd-i tābān
Kefen dergerden itmiş şubh-ı raḥşān
- 294 Şefā‘at isteyüp devr-i zamāndan
Amān dirlerdi çerh-i bī-amāndan
- 295 Seher Hürmüzütur dīvān-ı şāhī
Getürürler bir iki dād-ḥāhı
- 296 Girībān çāk idüp feryād dirler
Bize zulm eyledi şehzād dirler

¹⁶² 289^a A.108^b

¹⁶³ 290^a dirür: derer A. // 290^b ıssına: üstine A.

¹⁶⁴ 292^b raḥş: şīr A.

- 297 Gice gendümüz üzre ҡondı ol mäh
Bisâṭ-ı ʿayş şaldı ҡurdı ħargäh
- 298 Ҡurarlar nā-sezā meclis muğāna
Muğannī sāz ider җeng ü җegāne
- 299 Ҡamer-peyker atı tāşubḥ-ı ħandān
Gice bir kiştzāra urdı dendān
- 300 Ҡomadı toḥm için bir ħūşe gendüm¹⁶⁵
Meger kişt ola җarḥ u dāne encüm
- 301 İrür hem bir ҡulından bāğa āsīb
Virür gül dāmenine lāle-gün sīb¹⁶⁶
- 302 İşidüp Hürmüzüñ mevc urdı ħışmı
Şanasın tās-ı pür-ḥün oldı җeşmi
- 303 Ҡurup dīvāna eyvān-ı siyāset
Ne dīvān oldı meydān-ı siyāset
- 304 Buyurdı ħāk üzre ҡum döşendi¹⁶⁷
Ne ҡum riğ-i ser-i merdüm döşendi

---

¹⁶⁵ 300^a P.13^a

¹⁶⁶ 301^b dāmenīne: dāmīna A.

¹⁶⁷ 304^a P.109^a

- 305 Gelür Behrāmveşhūn-rīz cellād
Elinde berķ bigi tīg-i pūlād
- 306 İderler H̄usrev-i Pervīzi h̄āzır¹⁶⁸
Olur ol māh bu Mirrīhe nāzır
- 307 Gözinden aķıdur yire siṭāre
Çıkarur göge āhından şerāre
- 308 Didi ey pādīşāh-ı heft-kişver¹⁶⁹
Cihān ser-keşlerine şāh u server
- 309 Şuvarup ‘adl bāğın āb-ı tīğūñ
Yire dökdi yüzi şuyını mīğūñ
- 310 Yasağūñdan cihān emn ü emāndur
Şanasın gürk ü berre tev’emāndur
- 311 Görür devrūñde gürk itmez gezendi
Gözetmez oldı çoban gūsfendi
- 312 Eselden bād-ı ‘adlūñ bāğa peyvest
Çenār urmaz çemen dāmānına dest
- 313 Şabā tāb itmedin kāküllerümi
Perīşān eyleme sünbüllerümi

---

¹⁶⁸ 306^a Pervīzi: Pervīz P.

¹⁶⁹ 308^b şāh u: şāh P.

- 314 Dağı ser çekmeden servüm hevāya
Düşer meh sāye bigi ḥāk-i pāya¹⁷⁰
- 315 Henüz olmadı gül-bergüm şüküfte
Niçün ḥāk içre eylersin nühüfte
- 316 Dağı süsenlerüm uzatmadın dil¹⁷¹
Dehānum goncasın kılma tolu gil
- 317 Henüz açılmadın bāğumda gonca¹⁷²
Tezervüm başlamadın nāz u gunca
- 318 Ḥayātum bergini pejmürde kılma
Gülistānum tezervin mürde kılma
- 319 Akıtmā lāle bigi ḥāke kanum
Yeter bağrumdaki dāğ-ı nihānum
- 320 Tenüm kim incinür gül pīrehenden
Yağasuz cāme giydürme kefenden
- 321 Revā görme ki tābūt ola taḥtum¹⁷³
Çekile ğam-sarāy-ı ḥāke raḥtum
- 322 Yaraşmaz kanuma tīğün bulaşmak
Bu kıldan ince boynuma tolaşmak

---

¹⁷⁰ 314^b sāye: pāye A.

¹⁷¹ 316^a uzatmadın: uzatmadı A.

¹⁷² 317^a P.13b

¹⁷³ 321^a A.109b

- 323 Günāhum ulı gerçi geçi yaşum
Şefî'üm rûy-ı zerd ü kanlu yaşum
- 324 Eger olsa deñizlerce günāhum
Degül 'afv ki önünde kaçre şāhum
- 325 Çü hükümüñ tîzdür tîğ-ı kaderden¹⁷⁴
Buyur kim uşda şemşîr uşda gerden

Maqbül-dīden-i Hürmüz şefā'at-ı vüzerā-yı maşlahat-engiz ve hak-kerden-i haṭṭ-ı siyāh-ı günāh-ı şāhzāde Perviz

- 326 Görür şehler bu nāz ehli niyāzın
Nice göynüklü eyler söz ü sāzın
- 327 Bir uğırdan iderler āh ü nāle
Der ü dīvār düşer vecd-i ḥāle¹⁷⁵
- 328 Tūranlaruñ şerīfi vü vazī'i
Olur şehzāde Pervizüñ şefī'i
- 329 Ururlar taht ayağına kamu baş
Dökerler ḥāk üzre lāle-gün yaş
- 330 Görür Hürmüz ki ḥāl oldu diger gün
Çeker bir āh kim eyler ciger ḥün

¹⁷⁴ 325. Beyit: - A.

¹⁷⁵ 327^b vecd: vecd ü A.

- 331 Gözinüñ yaşı döndi cūybāra
Çeker ol serv-i āzādı kenāra
- 332 Başar bağırna bir gül deste bigi¹⁷⁶
İçer nūş-ı lebin dil haste bigi
- 333 Alurdi āstīne gözi yaşın
Silerdi müşg tozlu yay-ı kaçın
- 334 Görüp raḥm eyledi ḥāl-i tebāhın¹⁷⁷
Ne kim var ise ʿafv itdi günāhın
- 335 Eliyle egnine ḥilʿat giyürdi
Başına efser-i devlet giyürdi
- 336 Velīkin dād-ḥāhuñ virdi dādın
Görüp her birinüñ göñli murādın
- 337 Şol at kim çıkdı ferzīn bigi rehden¹⁷⁸
İderler tarḥ naṭʿ-ı ḥayl-i şehden
- 338 İdüp sīb ağrısına renc ü āşūb
Ururlar yüregine ḥancer-i çüb
- 339 Mugannī şıklığını diñdürürler
Ururlar t̄āşa çengin şındururlar

---

¹⁷⁶ 332^a P.14^a

¹⁷⁷ 334^a raḥm: ʿafv A.

¹⁷⁸ 337^a A.110^a

- 340 Görüñ inşâf ü ‘adlin büt-perestüñ¹⁷⁹
Giribānını dutmaz zīr-i destüñ
- 341 Oğul balına viren telğ zehri
‘Aceb mi datsa şīrīn nām-ı dehri
- 342 Urur çok şāhlar İslāmdan lāf¹⁸⁰
Nedür İslām çün yok ‘adl ü inşâf
- 343 Kılurlar hākda mazlūmı pā-māl
İderler ser-firāz eyvān-ı iqbāl
- 344 Alurlar beyze-i dervīşden bāc¹⁸¹
İderler dürr ile ārāste tāc
- 345 Görinen şanma kaçır üzre bedenler
Bürīde-ser yatur mazlūm tenler¹⁸²
- 346 Tolu eşk-i ra‘iyyet havz-ı bāğı
Yürek yağıyla rüşendür çerāğı
- 347 Ser-i mazlūm seng-i kaçır-ı cāhı
Zebān-ı hāl bāğınuñ giyāhı

---

¹⁷⁹ 340^a inşaf u: inşâf A.

¹⁸⁰ 342^a İslāmdan: inşâfdan P.

¹⁸¹ 344^a bāc: tāc A.

¹⁸² 345^b Bürīde-ser: Bürīdedür A.

348 İlāhī çünki virdüñ devlet ü dīn
Cefā-kīş olanı kıl ‘adl-āyīn

Çāšnī sāhten-i Şābūr cüllāb-ı maḥabbet-i Şīrīn-i şeker-rīz ve
çēşānīden ez-şerbet-i şehd-āmīz Şehzāde Pervīz-rā¹⁸³

349 Meger bir gün ki gülşen ḥurrem idi
Nesīm-i rūḥ-perver ḥoş-dem idi

350 Bulut bāğa gül-āb-ı ter şaçardı
Şabāḥāk üstine ‘anber şaçardı

351 Çiçekler ḥil‘at-ı dībā geyardi
‘Arūs-ı gül kızıl vālā geyardi

352 Oṭurup bir çemende şāhzāde¹⁸⁴
Ṭutardı lāle bigi cām-ı bāde

353 Bir iki hem-demiyle mey içerdi
Çemende ḡoncaveş ḡöñlin açardı

354 Nedīmi var idi bir maḥrem-i rāz
Ġam u şādī deminde Şāha dem-sāz

355 Seyāḥatde güneş bigi cihān-gerd¹⁸⁵
Zeminde ḥikmetiyle āsmān-gerd

¹⁸³ P.14^b

¹⁸⁴ 352^a P.110^b

¹⁸⁵ 355^a seyāḥatde: siyāhında P. // 355^b zeminde: zemende P.

- 356 Cihānda seyr kılmış çok‘acā’ib
Ġam-ı ğurbet çeküp görmüş ğarā’ib
- 357 Bu miḥnet-ḥānede çok derd çekmiş
Cihānda ya‘ni germ ü serd çekmiş
- 358 Ulu deyr içlerin olmışdı dā’ir¹⁸⁶
Geh olup mu‘tekif gāhī mūcāvır
- 359 Şu resme naqşda üstād-ı kāmīl
Ki Mānī aña bir şākird-i k̄ābil
- 360 Od üzre kākül-i müşġīn yazardı
Şunuñ ebrūlarına çīn yazardı
- 361 Gehī ejder yazardı kıl kalemdeñ¹⁸⁷
Geh eyler mūrçe-yi miskīn raqamdan
- 362 Çü naqş-ı bāde vü cām ide peyvest
Eline almadan gören olur mest
- 363 Eger resm itse serv ola ḥırāmān
Ve ger gül yazsa bülbül k̄ala ḥayrān
- 364 Cihān-dīde cihān-gerdīde evbāş¹⁸⁸
Ki nām olmış aña Şābūr-ı naqḳāş

---

¹⁸⁶ 358^a içlerin: içlerinde A.

¹⁸⁷ 361^b miskīn: müşġīn A.

¹⁸⁸ 364^a P.15^a

- 365 Teveccüh eyledi şehzāde āña
Tekellūf kıldı cām-ı bāde āña
- 366 Didi ey merd-i rūşen-rāy luṭf it
Çü sensin şem^c-i bezm-ārāy luṭf it¹⁸⁹
- 367 Söze başla ki meclis germ olsun
Füsürde-dil olanlar nerm olsun
- 368 Bize naql eyle bir şīrīn hikāyet
Ki nuql-ı bezm ola ol hoş rivāyet
- 369 İcāzet buldı çün Şāvūr-ı üstād¹⁹⁰
Güherden urdı söz nazmına bünyād
- 370 Didi şāhā hemīşe kāmkar ol
Cihān turduḡca şāh-ı nāmdār ol
- 371 ẖuluñ kim geşt-i şeh̄r ü deşt iderdüm
Şabā bigi cihānı geşt iderdüm
- 372 Yolum bir gün irer Ermen zemīne
Nice Ermen zemīn ḡuld-ı berīne
- 373 Şu resme ḡadden efzūn i'tidāli
Bahārınuñ ḡazāndan yoḡ melāli

---

¹⁸⁹ 366ª bezm: cem^c P.

¹⁹⁰ 369^a A.111^a

- 374 Nesīm-i rūh-perverdūr hevāsı
Hevādan sebz ü hurremdür kaçāsı¹⁹¹
- 375 Gül-i rengin biter hāk-i siyehden
‘Abīr ü müşg tozar gerd-i rehden
- 376 Bulınmaz bāğda pejmürde-verdi
Meger kim ‘āşikuñ ruhsār-ı zerdı
- 377 Bināsı evlerinüñ şan güherden
Şuyı mā-verd ü hāki misk-i terden¹⁹²
- 378 Muşaffa ferşler billūra beñzer
Nice billūr-ı rüşen nūra beñzer
- 379 Bir ulu şāhı var Cemşīd-ħaşmet
‘Uṭārid-fiṭnat ü Ĥurşīd-ṭal‘at
- 380 Ulyımiş anda şāh u şāhzāde
Egerçi şīr ammā şīr-māde
- 381 Kaçın mihrāb-ı tā‘atda idüp ĥam¹⁹³
Ere meyl itmemiş mānend-i Meryem

---

¹⁹¹ 374^b kaçāsı: fezāsı A.

¹⁹² 377^b misk: müşk A.

¹⁹³ 381^a P.15^b

- 382 Egerçi kim şadefde gevheri yok
Nihāl-i ‘ömrden berg-i teri yok¹⁹⁴
- 383 Velī yanında var bir gül nihālī¹⁹⁵
Ḥayātı bāğınuñ āb-ı zülālī
- 384 Ki Bānūnuñ birāderzādesidür
O servüñ süsen-i āzādesidür
- 385 İki gīsūları şan leyletü’l-Ḳadr
Cemāli leyletü’l-Ḳadr içre şan bedr¹⁹⁶
- 386 Şaçına halka halka táb virmiş¹⁹⁷
Kemend-i zülfine kullāb virmiş
- 387 Cebīni maṭla^c-ı ümmīde beñzer
Beyāz-ı şafḥa-i ḥurşīde beñzer¹⁹⁸
- 388 Cemāli cāmī‘inde ṭāk-ı müşgīn
İki ebrūlarıdur ‘anber-āgīn
- 389 Ruḥām altında ṭāk-ı lāceverdī
Mu‘anber ṭıynī müşg-ālūd gerdi

¹⁹⁴ 382^b berg-i teri: berg ü beri A.

¹⁹⁵ 383^b ḥayātı: ḥayāt P.

¹⁹⁶ 385^{a-b} leyletü’l-Ḳadr: Kadir Sûresi, 97/1-5 // 385^b şan bedr: bir bedr A.

¹⁹⁷ 386^a A.111^b

¹⁹⁸ 387. Beyit: - A.

- 390 Götürmege o ʔāk-ı ʕanberīni
Sütün-ı sīm ʔonmıř idi bīni
- 391 Meger ʔümār-ı sīmīn-i füsündür
Ki taʕvīz-i dil-i ehl-i cünündür
- 392 Gözi cādūsı pür-nīreng olmıř¹⁹⁹
Zihī Hindū ki řūḥ u řeng olmıř
- 393 İki Türk-i kemān-keş tīr-efgen
İki āhūdur ammā řīr-efgen
- 394 Yüzinüñ şerm-sārīdür gül-i bāğ
Ruḥınuñ dāğdārı lāle-i ʔağ²⁰⁰
- 395 Semenler sünbüle peyveste olmıř²⁰¹
Gül-i ter yāsemenle deste olmış
- 396 Ruḥ-ı gül-nārı şevkından ʔarabnāk²⁰²
Girībānın ʔeküp gül eylemiş ʔāk
- 397 Lebi ʔand ü nebātun ʔeřmesidür
Dehānı Āb-ı Ḥayvān eşmesidür

---

¹⁹⁹ 392^a cādūsı: ʕāzūsı P.

²⁰⁰ 394^b ʔağ: rāğ P.

²⁰¹ 395^a semenler: semendür A.

²⁰² 396^a nārı: nār P.

- 398 Leb-ā-leb cāmdur la^l-i şeker-nüş²⁰³
Dehānı hoşka-i yākut dūr-püş
- 399 Dehānı şehd-i şīr-ālūde güyā
Lebidür şekkerīn pālūde güyā
- 400 Dehānı gelse güftāra mükerrer
Lebi iki hilāl eyler musavver
- 401 ‘Aceb kim zerre burc-ı aḥter olmuş
‘Aceb kim kaṭre dürc-i gevher olmuş
- 402 Lebidür selsebīl-i bāğ-ı Rıdvān
K’olur ol selsebīlūñ sīni dendān²⁰⁴
- 403 Şanasın gerdenidür şem^ç-i kāfūr
Yüzi ol şem^ç üzre şu^çle-i nūr
- 404 Yeḥūd ṭümārdur efsūn-demīde²⁰⁵
Ki olur heykel-i cān-ı remīde
- 405 Şanasın sīm-i sāde sīnesi var
Muşaffā levḥden āyīnesi var
- 406 Meger kim sūre-i Şems ezber itmiş²⁰⁶
Du^çā-yı nūr hırzın zīver itmiş

²⁰³ 398^a P.16^a

²⁰⁴ 402^b k’olur ol: ki olur / sīni: sīn P.

²⁰⁵ 404^a A.112^a // ṭümārdur: ṭümārdı P.

²⁰⁶ 406^a sūre-i Şems: sūre-i Nūr A. // Şems Sūresi, 91/1-15; Nūr Sūresi, 24/1-64.

- 407 Virür engüştü bāğ-ı hüsne revnağ²⁰⁷
Şanasın gonca-i gülzār-ı zanbağ
- 408 Ser-i nāḥunlarıdır funduğ-ı ter²⁰⁸
‘Aceb k’olmuş semenler funduğ-āver
- 409 Nihāl-i gül bigi ol ḳadd-i bālā
Olur bāğ-ı cemāle gülşen-ārā
- 410 Dir idüm serv eger serv olsa gülbār
Oḳurdum şāḥ-ı gül gül kılsa güftār
- 411 Kenāra gelmese n’ola miyānı
Vefā bigi belürmez çün nişānı
- 412 İki sīmīn sūtūn üstinde üstād
Şan iki kūh-ı büllūr itdi ābād
- 413 İki cām-ı cihān-bīndür sūtūde
Ki zeyn olmuş iki sīmīn ‘amūda
- 414 Çü şehd ü şīr ü şekkerdür nihādi²⁰⁹
Leb-i la‘līn bigi Şīrīndür adı

²⁰⁷ 407^a engüştü: engüşt P.

²⁰⁸ 408^{a-b} funduğ: fustuğ A.

²⁰⁹ 414^a şehd ü şīr ü şekkerdür: şehden şīr-i şekkerdür P. // 414^b la’līn: la’lī A.

- 415 Mehîñ Bānū anı maķşūd idinmiş²¹⁰
Büt-i tersā bigi maʿbūd idinmiş
- 416 Hevādārı olup ol serv-ķaddüñ
Dile dāğın ķomış ol lāle-ķaddüñ
- 417 İdüp ihsān-ı luţf-ı bî-nihāyet
Anı ķılmış velî-ʿahd-ı vilāyet
- 418 Bilesince olur üç yüz ķamerveş
Ki bürķaʿ alsa şalur cāna āteş
- 419 Ƙamusı mihr-ţalʿat meh-likālar
Ƙamusı ʿömr bigi bî-vefālar
- 420 Ƙamu ğonca-dehenler serv-ķaddler
Ƙamu nesrîn-bedenler lāle-ķaddler
- 421 Güher bigi ķamu pākîze ķızlar²¹¹
Dür-i nā-süfteveş düşîze ķızlar
- 422 Sürerler ʿayş u ʿişret cām bigi
Felek ķanın içüp eyyām bigi
- 423 Şürāhî bigi şekker-ķand iderler
Ayağ içüp ğamı pā-bend iderler²¹²

---

²¹⁰ 415^a P.16^b

²¹¹ 421^a A.112^b

²¹² 423 - 424. Beyitler: -P.

424 Tutarlar cām-ı gül-gün lāle bigi
Düſerler ſaĥn-ı bāġa jāle bigi

425 Çün ola vaġt-ı dār u ġir ſemſir
Olur her biri āhen pençelü ſir

Firistāden-i ſehzāde Perviz-i Süleymān-ĥaſmet

hüdhüd-ſıfat ſābūr-rā beſirin-i Belkıs-ṭal‘at

426 Çü ſāvür açdı bu yüzden niġābı
ſehüñ gönline ſaldı ıztırābı

427 Çü söz levĥinde çekdi naġſ-ı dil-keſ
ſehüñ cānına ſan kim düſdi āteſ

428 Aña bir cām ſundi sākī-i dehr
Ki cüllāb-ı belādur ſerbet-i zehr

429 Bir ayak ſundi pür-ſaĥbāsı ‘ıſķuñ
Ki çıġdı başına ġavġāsı ‘ıſķuñ

430 Yaġasın ġonca bigi çāk kıldı
Yüzini lāle bigi ĥāk kıldı

431 Elif ġaddini dāl itdi maĥabbet
Meh-i bedrin hilāl itdi maĥabbet

- 432 Hevādan sünbūli pejmürde oldı²¹³
 H̄azān-ı ğuşşadan gül-berg şoldı
- 433 Şarardı gülleri bī-tāb oldı
 İki nergisleri bī-h̄āb oldı
- 434 T̄olup ‘aks-ı ruḥ-ı gül-fām-ı Şīrīn
 Sirişk-i naqş kıldı nām-ı Şīrīn
- 435 Didi Şāvūra k’ey yār-ı kadīmi
 Göñüller mūnisi cānlar nedīmi
- 436 Elüm al kim katı üftādeyem ben²¹⁴
 Kalem çek çünki levḥ-i sādeyem ben
- 437 Gözüme oldı zerrīn ṭāḫ u eyvān²¹⁵
 Şerār-ı sīne dūd-ı āh u efgān
- 438 Ruḥ-ı gül-fāmum oldı za‘ferānī
 Bahārum gördi āşūb-ı h̄azānı
- 439 Olursa çāre terk-i memleketden
 Gedā olmak baña yeg salṭanatdan
- 440 Göñül hem-rāh idüp bād-ı şabāya
 İrem gülzār-ı kūy-ı dil-rübāya

---

²¹³ 432^a P.17^a

²¹⁴ 436^a A.113^a

²¹⁵ 437^a ṭāḫ u: ṭāḫ A.

- 441 Didi Şāvūr k'ey şāh-ı civān-baht
Güneşsin saña olsun āsmān taht
- 442 Başuñda 'izz ü devlet efser olsun²¹⁶
Sa'adet efserüñde gevher olsun²¹⁷
- 443 Gül-i ḥandāna gerd-i ğam yaraşmaz
Sirişk-i lāle-gün hem-dem yaraşmaz
- 444 Kuluñ bād-ı şabā bigi şitābān
İdüp gül-geşt-i şahra vü beyābān
- 445 Nigāra ilteyin 'ıškuñ nişānın
Gül-i ḥandāna bülbül armaġānın
- 446 Diyem ḥurşīde sen māhuñ peyāmın
Süleymānuñ añam Belkısa nāmın
- 447 Yazam söz levḥine bir naqş-ı efsün
Ki sen Leylāveşe ol ola Mecnün
- 448 Virem sen lāle ruḥsāruñ nişānın
Yağa dāġ-ı maḥabbet cism ü cānın

---

²¹⁶ 442^a efser olsun: efserüñdür A.

²¹⁷ 442^b gevher olsun: gevherüñdür A.

- 449 Hezār efsūn idem Şīrīne rengīn²¹⁸
Ki bülbül ola sen nesrīne Şīrīn
- 450 Tamām idince söz naqşını naqqāş
Şehenşeh eyledi taḥsīn ü sābāş
- 451 Gözin öpdi vü arkasını yaptı
Vefā vü lutf bünyādını yaptı
- 452 Buyurdu māl ü ni‘met ḥil‘at ü genc
Ki derde çāre bula ola bī-renc
- 453 Du‘ālar eyleyüp Şāvūr Şāha²¹⁹
Yire baş ḳodı ayak basdı rāha
- 454 Hem-ān-dem ṭurdu ‘azm-ı rāh ḳıldı
Dilince zıkr-i Bismillāh ḳıldı
- 455 Yolu bir gün irer Ermen zemīne
Nice Ermen behişt-i ḥūr-ı ‘īne
- 456 Meger bir tağ var idi mu‘azzam
Bahār idi hemīşe sebz ü ḥurrem
- 457 Gül ü nesrīn idi dāmānı anuñ
İrişmezdi aña dest-i ḥazānuñ

---

²¹⁸ 449^a P.17^b

²¹⁹ 453^a A.113^b

- 458 Süreyyā cem^c ile her seḥgāh
İdermiş anı menzil ol yüzi māh
- 459 Tecellī eyler imiş ṭaḡa ol nūr
Kılurmuş maḡdeminde hem-ser-i Tūr
- 460 Olurmuş ‘iṣret ü ‘ayṣa muḡayyed
Semen-berlerle ol serv-i sehī-ḡad
- 461 Meger ol ṭaḡda var idi bir deyr²²⁰
Ki kılmışdı Mesīḡ ol deyr için seyr
- 462 Mücāvīr oldı ṣāvūr-ı füsünkār
Girüp muḡ ṣekline baḡlandı zünnār
- 463 Ḥayır bildi ki yārīn ol gül-endām²²¹
Ne gülşende ider ‘ayṣ için ārām
- 464 Ḥavāṣṣ-ı isme meṣḡul oldı ta‘cīl
Oḡurdu āyet āyet ṣuḡf-ı İncīl²²²
- 465 Geh eylerdi buḡūr-ı ‘ūd u ‘anber
Ki ola ol perī-peyker müsahḡar
- 466 Çizüp geh dā’ire da‘vet iderdi²²³
Mehūñ teshīrini ḡalvet iderdi

²²⁰ 461^a ol ṭaḡda var idi: var idi ol ṭaḡda A. // 461^b deyr için seyr: deyr içre seyr A.

²²¹ 463^a ḡayır: ḡaber A. / yārīn: yārān A.

²²² 464^b dizesi ile 598^a aynıdır.

²²³ 466^a P.18^a

Nigāştēn-i Şāvūr şüret-i Husrev-i meh-çehre-i zühre cebīn-rā ve
nemūden-i īn timsāl-i bī-miṣāl ān luḳbet-i çīn-rā

- 467 Meger bir şubḥ kim naḳḳāş-ı gerdūn
Zümürürd levḥe yazdı naḳş-ı gül-gūn
- 468 Seher kāfūrna naḳş oldı bir reng²²⁴
Nigāristān-ı Çīn görse ola deng
- 469 Turup çīn-şubḥ ol naḳḳāş-ı evbāş²²⁵
Eline aldı bir ḥāme güher-pāş
- 470 Ḥarīr üstine yazdı naḳş-ı Pervīz
Midād[ı] resmin itdi ‘anber-āmīz
- 471 Dehānın gonca-i ḥandān yazardı
Gül-āb-ı jāleden dendān yazardı
- 472 Lebin resm idicek sükker ezerdi²²⁶
Şaçın naḳş eylese ‘anber ezerdi
- 473 Muşavver kılsa naḳş-ı ḳadd ü ḳāmet
Yazardı serv-i gülşenden ‘alāmet
- 474 Yazardı iki müşg-āgīn hilāli
Ki ola naḳş ebrūsı miṣālī

²²⁴ 468^a A.114^a

²²⁵ 469a ol: dem A.

²²⁶ 472^a sükker: şekker A. // 472^b ezerdi: bezerdi A.

- 475 Gözin resm itse ki āhū yazardı
Ki olur nergis-i cāzū yazardı
- 476 Ruḥın gül-berg-i terden deng itdi
Gözi nūrın döküp nireng itdi
- 477 Miyānın resm kıldı kıl kalemle
Ḥaṭın nakş eyledi müşgīn raqamla
- 478 Çü fāriğ oldı nakş işinden üstād
Yerinden serv bigi tırdı āzād
- 479 Şabā bigi varup bir sebzēāra
Ki ‘işretgāh idi ol gül-‘izārā
- 480 Bulup bir serv bigi gül nihāli
Aña aşdı o nakşın bī-mişāli
- 481 Perīler kılmasunlar diyü meftūn²²⁷
Nihāle aşdı şan bir heykel efsūn
- 482 Ol aradan nihān olunca Şāvūr
Olur peydā perīveşlerle ol ḥūr
- 483 Şanasın her biri bir serv-i āzād
Gül-i terden müzeyyen şāḥ-ı şimşād

---

²²⁷ 481^a P.18^b

- 484 K̄amu zerrīne pūş u sīb-i ğabġab
K̄amusı gül-'izār u şekkerīn leb
- 485 Bu nūşīn āblar ortasında Şīrīn²²⁸
Çiçekler içre şan gül-berg-i nesrīn
- 486 H̄aṭā didüm kevākib içre mehdür
Sipāh-ı h̄üsn içinde pādişehdür
- 487 İrüp k̄ondılar ol hoş-ğülsitāna
Perīler bigi bir āb-ı revāna
- 488 Buyurdı bezm-i 'ayş oldı müheyyā
Döşendi bāġa bir dībā-yı zībā
- 489 İçüp ol ġonca-leb gül-ġün k̄adehden
Deriye şıġmaz oldılar ferahdan
- 490 Sürerlerdi semen-berler piyāle
Sehī-k̄addler içerler h̄ün-lāle
- 491 Çü sākīler ayaġı sürdiler germ
Buġarı başa çıkdı oldılar nerm
- 492 Muġannīler ser-āġāz eylediler
Nevādan rast şeh-nāz eylediler

---

²²⁸ 485^a A.114^b // 485^a āblar: lebler A.

- 493 Eyittiler gehī dil-keş sürūdı
Gehī inletdiler k̄anūn u ʿūdı
- 494 Geh urdılar defūñ yüzine seyli
Ki niçün keşf-i ʿışka oldu meyli
- 495 Gehītanbūra virüp gūş-māli
Didiler kim gider dilden melāli
- 496 Sözin ki pīr-i çengün kıldılar gūş
Ki iderdi yigitlikdür dem-i nūş
- 497 Çü bu bezm-i şafāyı gördi Şīrīn
Göñül āyīnesinde oldu ḥod-bīn
- 498 Baķınca karşuya ol fitne-engīz²²⁹
Görindi gözlerine naķş-ı Pervīz
- 499 Buyurdı bir sehī-ķadd dilsitāna
K'ola ol naķşı almağa revāne
- 500 Turup tūbāveş ol serv-i ser-efrāz
İder Cibrīl bigi levhe pervāz
- 501 Götürüp ķodı Şīrīnūñ öñinde²³⁰
Semen-bergini nesrīnün öñinde

---

²²⁹ 498^a P.19^a

²³⁰ 501^{a-b} öñinde: öñine A.

- 502 Çü Şîrîn gördi bir nūr-ı muşavver²³¹
Harîr üstinde naqş-ı hūr-peyker
- 503 Hem-ân-dem cân u dilden ‘aşîk oldı
Görüp ‘Azrāyı şan kim Vāmîk oldı
- 504 Gehî öpdi gehî yüzine sürdi
Sevādın kuhlveş gözine sürdi
- 505 Şu deñlü kıldı ol naqş anı meftûn
Şanasın kim perîye irdi efsûn
- 506 Başına hāk dökdi lāle bigi
Akıtdı yüz şuyını jāle bigi
- 507 Girîbān goncaveş çāk itdi bî-bāk
Boyandı dūd-ı āha serv-i çālāk
- 508 Ne şüretdür didi bu naqş-ı dil-keş
Ki urdi cânuma ma‘nîde āteş
- 509 Meger kim bir perî timşâlidür bu
Anuñ taħrîr-i hadd ü hâlidür bu
- 510 Ki bu şüret bulunmaz âdemîde
Muşavver nürdur yā nūr-ı dîde²³²

---

²³¹ 502^a A.115^a

²³² 510^b nürdur: rûhdur A.

- 511 Perīveşler görürler k'oldı meftün
Bu şüretden irişdi aña efsün
- 512 Nihān itdiler ol zībāharīri
Gül-i rengin bigi vālāharīri
- 513 Perī aldı diyü virüp cevābın
İderler def göñli ıztırābın
- 514 Alı yirdür diyü bağlatdı maḥmil
Ki ide bir şovuk yaylağı menzil
- 515 Bir özge büstāna kıldılar 'azm²³³
K'irüp ol gülsitānda kırdılar bezm

**Bāz-nigāšten-i Şābūr şüret-i ān gül-'ızār der-ḥarīr-i lāle-gün ve
nemüden-i in timsāl āyinevār zī-dest-i çenār be-ān serv-i mevzün**

- 516 Seḥer kim naqş-bend-i levḥ-i mīnā
Yazar 'ac üstine bir naqş-ı zībā
- 517 Şafağdan reng ezüp itmişdi nireng²³⁴
Cihān ruhsāresin kıлмаğa gül reng
- 518 Seḥergehden turup Şābūr-ı naqḳāş²³⁵
Girü ol naqş sırrın eyledi fāş

²³³ 515^a P.19^b

²³⁴ 517^a A.115^b

²³⁵ 518^a Şābūr: Şāvūr A.

- 519 Eline aldı bir hāme füsün-sāz
Harīr üstinde oldu naqş-perdāz
- 520 Füsūndan hāme idüp sihrden reng
Yazar bir naqş kim gören qalur deng
- 521 Sevād-ı dīdeden idüp mürekkeb
Muşavver kıldı bir naqş-ı müretteb
- 522 Hemān ol şūret-i taşvīr kıldı
Harīr üstinde hoş tahrīr kıldı
- 523 Şu resme naqş kıldı ol harīri
Ki yok büt-hāne-i Çinde nazīri
- 524 İrişmeden perīler cūybāra
Yetişdi ol mu‘ayyen sebzēzāra
- 525 Aşup bir serve kendü oldu pinhān
İrişdi ol sehī-kadler hīrāmān
- 526 Çün irdi dilsitānlar büstāna
Buyurdu qondılar ol gülsitāna
- 527 Yine cām-ı feraḥ-baḥş itdiler nūş
Yine muṭrib-i servden kıldılar gūş

- 528 Yine oldu müheyyā-sāz-ı ‘işret²³⁶
Gül ü mülden müzeyyen bezm ü şöhet
- 529 Yudu gerd-i ğamı çün üç kadeh mey
Çalındı şevkten çeng ü def ü ney
- 530 Kadehler bezmde handān gül oldu²³⁷
Şürāhī ğulguli şan bülbül oldu
- 531 Muğanniler olurlar sāza dem-sāz
İderler bu silkden kaşd-ı şeh-nāz
- 532 Çü meclis durduĝınca germ oldu²³⁸
Semā’ ü rakşa diller nerm oldu
- 533 Nazar kıldı çü Şīrīn-i şeker-rīz
Görindi tā kim ol naķş-ı dil-āvīz
- 534 Yüregi cūş kıldı kanı bigi
Teni ārām[ı] gitdi cāmı bigi²³⁹
- 535 Didi dün naķş olan taşvīrdür bu²⁴⁰
Göñül levhindeki taħrīrdür bu

²³⁶ 528^a sāz: cām A. // 528^b bezm ü: bezm A.

²³⁷ 530^a P.20^a

²³⁸ 532 beyit: - A.

²³⁹ 534^b teni: beni A.

²⁴⁰ 535^a A.116^a

- 536 Teni meftûn iden timsâle beñzer
Göñül alan ħarîr-i ale beñzer
- 537 Bu naqş ismi meger bir dil-rübâdur
Baña bîgâne cāna āşnâdur
- 538 Çü kalmadı mecāl ü rāĥat ü hūş
Gidüp kendüden oldı zār u medhūş
- 539 Düşüp ġarĥ oldı eşk-i lâ'l-bāra²⁴¹
Yıkıldı serv bigi lâlezāra
- 540 Biraz çün iztîrâbı buldı teskîn
Buyurđı bu semen-ruĥsāra nesrîn
- 541 Ki ol şekker-leb-i mestāneye vir
Perî naqşını ben dîvāneye vir
- 542 İrişüp kıldılar pinhān ħarîri
Görürler dünki naqşuñdur nazîri
- 543 Bilürlerdi ki ol naqş-ı nigāri
Ele alsa gider elden ħarāri
- 544 Perî aldı didiler biz irince
Nazardan ġā'ib oldı göz irince

---

²⁴¹ 539^a la'l-bāra: lâlebāra P.

545 Hem-ān-dem micmere od eylediler
Buḥūr-ı ‘anber ü ‘ūd eylediler

546 Buyurdı göcdiler ol büstāndan
Şan ucdılar perīler gülsitāndan

547 Bir özge lālezāra tıtdılar yüz²⁴²
Ki ola rāḥat-efzā‘işret-efrüz

**Nigāştēn-i Şāvūr bār-ı diğer şüret-i Husrev-i Pervīz-rā
ve nemūden-i ĩn timsāl-i şür-engīz Şīrīn-i şekker-rīz-rā**

548 Seḥer kim naqş-bend-i kubbē-i ‘āc
Zümürrüd taḥtına sürdi sefīdāc

549 Sefīdac üzre bir naqş itdi rengīn
Ki görse denk olurdu şüret-i Çīn

550 Tırup çīn-şubh Şāvūr-ı füsün-sāz²⁴³
Olur ol günki bigi naqş-perdāz

551 Yine resm itdi bir şüret dil-āvīz
Nemūdār-ı cemāl ü ḥüsn-i Pervīz

552 Kaşını lāceverdī tāk yazdı
Bu deyr ehlin aña müştāk yazdı

²⁴² 547^a P.20^b

²⁴³ 550^a A.116^b // Şāvūr: Şābūr P.

- 553 Gözin efsün ile eyler mükahhal
Çeker haṭṭ bigi bir jengārī cedvel²⁴⁴
- 554 Ğizārın lāleden gül-gün yazdı
Ḳadini servden mevzūn yazdı
- 555 Şu resme naḳş kıldı ḳaddın üstād
Ki şan reftāra gelmiş serv-i şimşād
- 556 Dehānın yazdı la'l-i gevher-āġīn
Ruḥın gül-berg-i terden kıldı rengīn
- 557 Muşaffā yazdı dendānın güherden
Lebini ābdār itdi şekerden
- 558 Alup yel bigi bu berg-i bahārı
Ṭolaşdı ol mu'ayyen sebzezārı
- 559 İder bāzūsına servüñ ḥamā'il
Ki irmeye gezend-i bād-ı ḥā'il
- 560 Şan aşdı boynuna bir heykel-i nūr
K'ola diyü ḥazān mekrinden ol dūr
- 561 Nihāl-i serve aşdı berg-i nesrīn
Ḳodı mīl üzre bir cām-ı cihān-bīn

---

²⁴⁴ 553^b jengārī: jengār P.

- 562 Özin pīnhān idince ol füsūn-ḥān²⁴⁵
Olur peydā perīveşler ḥırāmān
- 563 Görürler bir bisāṭ-ı sebz-i dībā
Döşenmiş bir zümürrüd ferş-i zībā
- 564 urulmuş anda meclis çün müheyyā²⁴⁶
Şurāḥī ḡonca lāle cām-ı şahbā
- 565 Şabā ortaya dökmiş ḥırmēn-i gül²⁴⁷
adeḥ pür-dāne dāne eşk-i bülbül
- 566 ıkup gül-berg ḡonca manzarına
Nazar eylerdi bāḡuñ zīverine
- 567 Nevā-yı ‘andelīb ü şavt-ı umrī²⁴⁸
Gül-i ter bigi eyler tāze ‘ömri
- 568 Çü bu bezmi görür ol māh-ı mahmil
Buyurdu kim Şüreyyā ide menzil
- 569 urıldı bezm-i bāde yürüdi cām
Ayaḡ alup gözetdiler ser-encām
- 570 Çü bu Ḥurşīd olmışdı muābil
Görindi arşudan bir bedr-i kāmīl

---

²⁴⁵ 562^a P.21^a

²⁴⁶ 564^a meclis çün: bir meclis A.

²⁴⁷ 565^a ortaya: ortada P.

²⁴⁸ 567^a A.117^a

- 571 İder feryād Şīrīn-i ŧeker-rīz
Ki bir ŧūret görinūr fitne-engīz
- 572 Didi bu reng bī-hūde degūldūr
Sevād-ı çeŧmdūr dūde degūldūr
- 573 Yerinden ŧurdu ol kebg-i derīvār
Segirdim ŧaldı ŧan ucdı perīvār
- 574 İrüp aldı ele ol levħi Şīrīn
Sikender buldı ŧan cām-ı cihān-bīn
- 575 Dönüp yirine geldi ol dil-ārām
Egerçi yoğ idi göñlinde ārām
- 576 Gehīāyīneveŧ manzar idindi
Geh aŧdı boynına zīver idindi
- 577 Gehī gül-gūneveŧ yüzine sürdi
Sevādın kuħlveŧ gözine sürdi
- 578 Perī-peykerlere didi ki yārān
Beni kıldı bu efsūn deng ü ħayrān
- 579 Baña bir naķŧ geçdi bu perīvār²⁴⁹
Ki ħūnīn reng oldu sāde ruħsār

---

²⁴⁹ 579^a P.21^b

- 580 Baña bir reng gösterdi bu mehveş
K'odur gül-günesi cānuma āteş
- 581 Sefidācı benim hākister itdi
Ruḥı şengerfi gönlüm aḥker itdi
- 582 Meded öldüm baña bir çāre eyleñ
Devā-yı sīne-i pür-yāre eyleñ
- 583 Kişinüñ yāri oldur k'ola yek-reng
Şafāda hoş-dem miḥnetde dil-teng
- 584 Kadeḥde hem-dem olmaḥ buldı pāyān²⁵⁰
K'olur şādīde ḥandān ğamda giryān
- 585 Bu naḥşun Mānīsi vardur muḥaḥḥaḥ
Bu bir şūret durur ortada ancaḥ
- 586 Bu bir şāḥib-cemālūñdür mişāli
Ki şūret ma'nīden olmaya ḥālī
- 587 Beni naḥḥāşdan eyleñ ḥaberdār
Ki şoram bu rumūz-ı naḥşa esrār
- 588 Görüñ āyīne-i rū-yı zemīni
Ola kim bulına naḥḥāş-ı Çīni

---

²⁵⁰ 584^a A.117^b

- 589 Semenberler kamu urup yere yüz
Didiler ey bahār-ı gülşen-efrüz
- 590 Ruḥuñ bāğ-ı bahār olsun hemīşe
Cemālūñ lālezār olsun hemīşe
- 591 Ğamın itme göñül kim ğam-ğüsārız
Ayak baş kim yoluñda ḥāk-sārız
- 592 Fedā yoluñda baş u cānumuzdur
Sebīl evvel ḳadeḥde ḳanumuzdur
- 593 Çü sen şāh-ı cihāna çākerüz biz
Ne kim ḥükm eyleseñ fermān-berüz biz
- 594 Buyur kim bu gıce olunsun ārām²⁵¹
N’olıser görelüm yārin ser-encām
- 595 Talebde idelüm çok sa’y ü tedbīr
Umaruz kim muvaffaḳ ola taḳdir

**Ber-dāšten-i Şāvūr-ı naḳḳāş rumüz-ı ser-beste-i ān şüret-i bī-manend ve nişānden-i nihāl-i
maḥabbet-i Ḥusrev-rā der bāğ-ı dil-i ŞİRİN-i şeker-ḥand²⁵²**

- 596 Turup çīn-şubḥ Şāvūr-ı füsünġer
Sezerdi kim perī oldu musaḥḥar

²⁵¹ 594^a buyur: buyuruñ A. / olunsun: olsun A.

²⁵² P.22^a

- 597 Geyinüp girdi rāhib şūretine
Mesīhā-yı mücerred kisvetine
- 598 Okıyup āyet āyet şuḥf-ı İncīl²⁵³
İrişdi ol mu‘ayyen bāğa ta‘cīl
- 599 Bu yaña lāle-ruḥsār u sehi-ḳad²⁵⁴
Seḫerden ‘ayşa olmışdı muḳayyed
- 600 Mey-i al ile göñlin egler idi
Bu naḳş-ı bī-miṣālītañlar idi
- 601 Görür ḳarşuda bir rāhib görinür
Ki ol şāl-ı ḫar-ı ‘İsā bürinür
- 602 Didi şol rāhibi alın gelüñ tīz
Şoralum bir nice söz ḫikmet-āmīz
- 603 Çü Şāvūrı götürdiler nigāra
Nazar ḳıldı o serv-i gül-‘izāra
- 604 Didi kim ey bahār-ı gülşen-efrüz
Cemālūñ ehl-i ‘ışḳa ‘ıyd ü nevrüz
- 605 Ne burcuñ aḫter-i ferḫundesisin
Ne dürcüñ gevher-i raḫşendesisin

---

²⁵³ 598^a ile 464^b aynıdır.

²⁵⁴ 599^a A.118^a

- 606 Meger bāğ-ı cemālün gülşenisin
Bahār-ı hüsn serv ü süsenisin
- 607 Riyāz-ı cennetün handān gülisin
Dilün debret feşāhat bülbülisin
- 608 Buyur kim şāh sensin çākerem ben
Ne kim hüküm eyleseñ fermān-berem ben
- 609 Didi Şīrīn ki şıgmaz ışka da'vā
Bu şüretden bize keşf eyle ma'nā
- 610 Kimün timsālidür bu naqş-ı dil-keş
Ki yaqdı fi'l-meşel cānumda āteş
- 611 Didi naqqāş ey naqş-ı ilāhī²⁵⁵
Çaşuñ büt-hāne-i Çīn secdegāhı
- 612 Bu şüretde igen çokdur ma'ānī
Bedī ola anuñ şimdi beyānı
- 613 Çün olur her maqāmuñ bir maqāli
Buyur kim gayrdan bezm ola hāli
- 614 İşāret kıldı mäh [u] mihr-i temkīn
Benātü'n-na'ş bigi oldı Pervīn

---

²⁵⁵ 611^a P.22^b

- 615 Çü hâli oldı meydân ehl-i hâle
İdüp söz topa çevgân-ı havâle
- 616 Didi kim bir şehüñ taşvîridür bu²⁵⁶
Harîr üzre hat-ı taḥrîridür bu
- 617 Atâsı Hüzmüzüñdür heft kişver
Ki olmuş emrine gerdün musaḥḥar
- 618 Yedi iklîmüñ oldur tâcdârı
Yedi seyyâre anuñ bâcdârı
- 619 Çıkar Cemşîde ecdâd-ı kirâmı
Okınur Husrev-i Pervîz nâmı
- 620 Oğul bâlıdurur Nüşîrevâna
Yürek yağıdurur şâh-ı cihâna
- 621 Melâḥat kevkeb-i ferḥunde-fâli
K'aña ḥurşîd olmuş cedd-i 'ânî
- 622 Nîhâl-i nârvendür nâ-resîde²⁵⁷
Semen-ber serv ammâ ber-güzîde
- 623 Söze şol resme virdi reng-i nîreng
Görüp bu naqşı kıldı ol perî deng

---

²⁵⁶ 616^a A.118^b

²⁵⁷ 622^a nâ-resîde: nev-resîde A.

- 624 İrince vaşf-ı ebrūsı kemāle
Büküldi kām̄eti döñdi hilāle
- 625 İşidüp nergisin mestāne oldu
Bahār-ı hüsñüne divāne oldu
- 626 Añıldukda ʿızārı lāle bigi
Döker yaş katre katre jāle bigi
- 627 Gül-i gülzārı hüsni olıcak yād
İder bülbül bigi efgān u feryād
- 628 Egilse servvār ol kadd ü kām̄et²⁵⁸
Belürdürdi hevāsından ʿalāmet
- 629 İdince gūş ol zülf-i siyāhı
Göge boyar libāsın dūd-ı āhı
- 630 Görür Şāvūr per-i tāb atmadın tīr
Ki ol āhū-yı müşgīn oldu niḥcīr²⁵⁹
- 631 Tamām açmadan ol yüzden niḳābı
Kemāle irdi göñli ıztırābı
- 632 Didi ey ʿālemün çēşm ü çerāğı²⁶⁰
Maḥabbet ehlinün yüreği yāğı

---

²⁵⁸ 628^a P.23^a

²⁵⁹ 630^b müşgīn: miskīn A.

²⁶⁰ 632^a çēşm ü: çēşm A.

- 633 Hızāndan irmesün gülzāruña renc²⁶¹
Ki sīb-i ğabġabuñ olmaya nārenc
- 634 Benem naqqāş k'ol taşvīr[i] yazdum
Ruġun yazmaġa nūr-ı dīde ezdüm
- 635 Devātın ġonca-i ra'nādan itdüm
Murādın 'anber-i sārādan itdüm
- 636 Bu şūret kim ġörinür anda ma'nā
Anuñla naqş-ı Çinķılmaya da'vā
- 637 Mişāl-i Hıusrev-i Cemşīd ferdür
K'ayaġı tozı başa tāc-ı serdür²⁶²
- 638 Güneş bigi durur ġadr-ı bülendi
Velī bend eylemiş zülfüñ kemendi
- 639 İşidüp lāle-ruġsāruñ nişānın
Yaġupdur dāġ-ı 'ışķuñ cism ü cānın
- 640 Gözüñ cādūsına meftün olupdur
Şaçuñ Leylīsine Mecnūn olupdur
- 641 Akıdur nergisi gül üzre lāle
Meh üstine hilāl eyler ġavāle

---

²⁶¹ 633^a A.119^a

²⁶² 637^b başa: çarġa A.

- 642 Ğamuñda bezm-i ʿayş itse müretteb
Kadeh hūn-ı ciger olur leb-ā-leb
- 643 Fiğān tablı hem-āvāzum yeter dir
Sirişk ü nāle dem-sāzum yeter dir
- 644 Çü senden sīnesine irdi yāre
Beni gönderdi kâşid bu diyāra
- 645 Çıkardı bir güher hātem külehden
Ki kalmış Husreve Cemşid-i şehden
- 646 Öpüp ol hātemi Şirīneşundi
Şanasın gonca-i nesrīne şundi
- 647 Ki sen Belkısa gönderdi nişāne
Bu mühri ol Süleymān-ı zamāne
- 648 Yağup gönlini dāğ-ı intizāra
İder ol lāle-ruḥ yola nezāra
- 649 Şadef bigi çü Şirīn eyledi gūş
Delindi dūr bigi bağı gidüp hūş
- 650 Öpüp ol hātemi bi-hūş kaldı²⁶³
Lebine mühür urup hāmūş kaldı

---

²⁶³ 650^a A.119^b

- 651 Biraz kim oldı ‘aqlı başına cem‘
Zebānın çerb kıldı nitekim şem‘
- 652 Didi kim baña bir tedbīr eyle
Murādum naqşını taşvīr eyle
- 653 Olursañ baña Hüdühüd bigi hādī
İrem Simurğa aşup kūh u vādī
- 654 Olam bir şubḥ Şebdīze süvāra²⁶⁴
Düşem şaḥra vü deşt ü kūhsāra
- 655 Eger her mīşeden bir şīr irürse²⁶⁵
Yüzüm döndürmeyem şemşīr irürse
- 656 Eger her berg bir ḥançer olursa
Dıraḥtistān kamu leşker olursa
- 657 Uram gündüzümi idüp neberdi
Zemīnden āsmāna ire gerdi
- 658 Görür Şāvūr kim ol lāle-ruḥsār
Olupdur dāğ-ı ‘ışkıyla dil-efgār
- 659 İver görmeklige cānān cemālin
Diler bülbül bigi gülşen vişālin

---

²⁶⁴ 654^a Şebdīze: Şehdīze P.

²⁶⁵ 655^a her: - A.

- 660 Didi ey nūr-ı çeşm-i ehl-i bīniş
Çerāğ-ı bezmgāh-ı āferīniş
- 661 Elüñde şu^le-i tīguñ delīlün
Yoluñda hūn-ı a^dadur sebīlün
- 662 Esās-ı ıışķ çün kim muħkem itdüñ²⁶⁶
Binā-yı şabr bünyādın nem itdüñ
- 663 Göñül virdüñse gerçek bu hevāya
Seher-ħız ol Medāyinden yañaya
- 664 Görünse şehirde bir kaşr-ı ʿālī
Olur Müşkūy-ı Husrev ol havālī
- 665 Seni ħ^ıod şāh istikbāl idiser
Tozuñı efser-i iķbāl idiser
- 666 Nişān ol kim ser-ā-ser zīveri la^l
Ķabāsı tügmesi tāc-ı seri la^l
- 667 Görüp ol āftāb-ı bī-zevālī²⁶⁷
Nişāndur ħātemin yaⁿī hilālī
- 668 Degülse anda ger serv-i gül-endām
İrince eyle ol gülşende ārām

---

²⁶⁶ 662^a P.24^a

²⁶⁷ 667^a A.120^a

669 Çün ire âftâb-ı heft-kışver
Olasın maḳdeminde çarḫa hem-ser

670 Temāşâ idesin ol nūr-ı pāki
Ki vaşfın idemez insān-ı ḫāki

671 Göresin anı kim maḫbūb idindük
İresin aña kim maḫlūb idindük

672 Du‘ā-yı ömr idüp çün gitdi Şāvūr
Buyurdı ol seḫī-ḫad oldı destūr

673 Ḥırāmān irdi ol kebg-i derīler
Süleymān ḫıdmetine şan perīler

674 Buyurdı bağlanur maḫmil şitābān
İrişdi menzile ol māh-ı tābān

**Ḥāsten-i Şīrīn-i gül-çehre ez Mehīn Bānū Şebdīz-rā ve
‘azm-kerden çün bād-seḫer-ḫīz be-gūlzār-ı kūy-ı Pervīz-rā**

675 Seḫergeḫ ḫink-i çarḫa urdılar zīn
Ne zīn iki hilāl-i gevher-āgīn

676 Süvār oldı aña çün şāh-ı gerdūn
Şikār içün taḫındı tīğ-ı gül-gūn

- 677 Mehîñ Bânūkatına vardı Şîrîn²⁶⁸
O servüñ ayağına düşdi nesrîn
- 678 Didi bāğ-ı cemālūñ hurrem olsun
Şabā sünbüllerüñden hoş-dem olsun
- 679 ẖuluñ kim ‘ādetümdür şayd u naḥcîr
Çü hurşîdüm gerek esbüm ola şîr
- 680 Ne deñlü kim şabā bigi olam cüst
Düşer esbüm ḥazān bigi süst
- 681 Şehüñ bir atı var Şebdîz-i şeb-gün
Aña nisbet piyāde pîl-i gerdün
- 682 Egerçi ata degmez bir piyāde²⁶⁹
Umarum senden ey şeh ben fütāde
- 683 Binüp Şebdîze ger olam revāne
Kemend atam ḡazāl-iāsmāna²⁷⁰
- 684 Mehîñ Bānū dir ey cān u cihānum
Fedādur yoluña rûḡ-ı revānum
- 685 Nice at kim olursa şāh-ferruḡ
Yoluna ḥāk olsun ey kamer-ruḡ

---

²⁶⁸ 677^a P.24^b

²⁶⁹ 682^a A.120^b

²⁷⁰ 683^b ḡazāl: ḥişār A.

- 686 Buyurdi urdılar bir zīn-i zerrīn
Dimāğına licām-ı gevher-āgīn
- 687 Öpüp Bānū elin ol māh-ı tābān
Süvāre oldı Şebdīze şitābān
- 688 Şeref evcine çıkdı sanki Nāhīd
Esed burcına taḥvīl itdi Hūrşīd
- 689 Nice Şebdīz esb-i kūh-peyker
Zemīn-peymā nitekim bād-ı şarşar
- 690 Dir idüm āsmāndur aña nā-çār
Ger olsa āsmānda māh-ı nev-çār
- 691 Şanasın çār ‘unşurdur ayağı
Ki olmuş merkez-i ‘ālem turağı
- 692 Şeb-i muzlimde gelse qarşudan mūr
Gözi rüşen görür şan gündüzün nūr
- 693 Çü tuta rast iki gūşı nāyın
Qarıncañ işidür şavt-ı pāyın
- 694 Dönerdi noқта-i mevḥūm üzre²⁷¹
Yürür hemvāre seng ü mūm üzre

---

²⁷¹ 694^a P.25^a

- 695 Olup h̄ink-i sipihre hem-rikāb ol
Giderdi bergveş kılsa şitāb ol
- 696 Güneş bigi giderdi çünkü yolda²⁷²
Çor idi sāyesini sağda solda
- 697 Süvār olup binince ol perīler
Şanasın ucdılar kebg-i derīler
- 698 Kamu şīrāne kaşd idüp şikāra
Ol āhūlar düşerler kūhsāra
- 699 İrişür nāgehān bir cüst-i naḥcīr²⁷³
Ḥavāle olur ol nāhcīre bu şīr
- 700 Şu resme şıçradur Şīrīn semendi
Bırağmağa ol āhūya kemendi
- 701 Kemāndan şanasın tīr oldı pertāb
Yeḥūd yüksekden uçdı bir zülāl-āb
- 702 Semendi gerdine irişmedi bād²⁷⁴
Hevādan murğ dirdi āferīn-bād

---

²⁷² 696. Beyit ile 725. Beyit aynıdır.

²⁷³ 699^a A.121^a

²⁷⁴ 702^a semendi: semend P.

- 703 Şanurlar ser-keş olup gitdi Şebdîz
Ne bilsünler ki çekdi ʿışk-ı pervîz
- 704 Egerçi izlediler sâye bigi
Güni bulmadılar kim pâyeye bigi
- 705 Dönüp her biri bî-cân ü dil-efgâr
Mehîñ Bânüyı kıldılar haberdâr
- 706 Ki Şîrîni götürüp kaçdı Şebdîz
Gül-i nesrîñ şan bād-ı seher-hîz
- 707 Mehîñ Bânü işidüp eyledi âh
Ki tutuşdı şererden kaçır u dergâh
- 708 Didi ey gönlümün bâğ-ı bahârî²⁷⁵
Yüzün cân gülşeninün lâlezârı
- 709 Sen idün revnağ-ı ʿayş-ı cüvânî
Nʼidem ey ʿömr sensüz zindegânî
- 710 Gerek serv-i revânı almaya bād
Ne yel aldı seni ey şâh-ı şimşād
- 711 Kime çeşm-i cihân-bîn olduñ ey mâh
Ki oldı şem^c-i bezmüm şu^cle-i âh

---

²⁷⁵ 708^a didi ey: didi A.

- 712 Ne bezme gül bigi pīrāye olduñ²⁷⁶
Kimüñle servveş hem-sāye olduñ
- 713 Biterken müşg-i çīn ter güllerüñden
Tozar mı gerd-i reh sünbüllerüñden
- 714 Dikenlerden tenüñ āzürde midür
Hevādan güllerüñ pejmürde midür
- 715 ‘Aceb nergislerüñ bī-ḥ̣āb mıdur²⁷⁷
‘Aceb sünbüllerüñ bī-tāb mıdur
- 716 İrişüp lāleveş kūhsar içine²⁷⁸
‘Aceb düşdüñ mi ey gül ḥār içine
- 717 Yire düşdüñ mi yarup bād-ı pādan
Gül-i nesrīn bigi bād-ı şabādan
- 718 Şadefden taşda kılduñ gerçi menzil
Güherveş oldı yirüñ kaḅı sāḅil
- 719 Budur ḳorḳum ki ey āḥū-yı naḥcīr
Şikār ide seni ser-pençe-i şīr
- 720 Bu resme eyler idi nāle vü āḥ
Giceler tā irince çīn-seḥergāḥ²⁷⁹

---

²⁷⁶ 712^a P.25^b

²⁷⁷ 715^a ḥ̣āb: ḥ̣āb P.

²⁷⁸ 716^a A.121^b

²⁷⁹ 720. beyit: - A.

721 Velî çün kim diler Hakkıñ rızāsın
Çeker her ne kader olsa kazāsın

722 Hem itmişlerdi rü'yāda işāret
K'irür bir guşşadan soñra beşāret

723 Du'ā hem-rāh idüp ol dil-rübāya
Tevekkül eyledi cāndan Hudāya

**Gozeşten-i ān gāzāle-i naħcīr-i şahrā vü kūh-rā ve
kuşten-i ũ be-darbet-i şemşīr şīr bā-şükūh-rā**

724 Bu yaña turmayup ol māh-ı tābān
Geçerdi kūh u şahrālar şitābān

725 Güneş bigi giderdi çünki yolda²⁸⁰
Kor idi sāyesini şağda şolda

726 Şorup yolın gider kebg-i derīvār
Gören adam şanur açar perīvār

727 Yürür çālāk olup altında Şebdīz²⁸¹
Şanasın kim eser bād-ı seher-ħīz

728 Çü gecdi peşe vü şahrā vü kūhsār
Çeküp dāğ-ı belā ol lāle-ruhsār

²⁸⁰ 725. Beyit ile 696. Beyit aynıdır.

²⁸¹ 727^a P.26^a

- 729 Gül-i ruhsârma irdi teğayyür
Dür-i pâkîzeveş buldı tekessür
- 730 Seferden çıkdı ğam nâziik-mizâcı
Ki itmez âteş ü âb imtizâcı
- 731 Seferdür âteş-i dūzah nişanı
Hazardur bâğ-ı cennet gülsitâni
- 732 Şu kim mu'tâd ola nâz u na'îme²⁸²
Doyar mı miñnet-i nâr-ı cañîme
- 733 Yedi seyyâre bigi ol dil-ârâm
Yedi gün yürüdi kılmadı ârâm
- 734 Yedinci gün diğeri-gün oldu hâli
Dükendi şabri kalmadı mecâli
- 735 Tolaşup şîr bigi kühsârı
Begendi kıldı menzil mişezârı
- 736 Vuzûkıldı çü hün-âb-ı ciğerden
Yudı a'zâsını gerd-i seferden
- 737 Kılup ma'bûdı emrine itâ'at
İder âyîni üzre Hakkâ tâ'at

---

²⁸² 732^a A.122^a

- 738 Kıyāma geldi çün ol kıadd ü kıamet
Şan oldu serv-i cennetden ‘alāmet
- 739 İki bükdi rükū‘ ol serv dālın
Şan egdi bād-ı cennet gül-nihālin
- 740 Sücūd itdükte zülf-i ‘anberīni
Döşer seccāde-i Rūḫū’l-Emīni
- 741 Melek bigi götürüp el-du‘āya
Sürer aḫterleri ol bedr aya
- 742 Tamām itdi çü erkān-ı namāzı
Göñülden kıldı Allāha niyāzı
- 743 Dönüp tayandı kolu üzre Şīrīn
Sütün itdi şanasın māha sīmīn
- 744 Felek gülzār çün bī-tāb kıaldı²⁸³
Gözi nergislerini ḫāb aldı
- 745 Şeker-ḫāba çü Şīrīn kıldı meyli²⁸⁴
İrür gūşma Şebdīzūñ şaḫīli
- 746 Belünleyüp tırnca ol gāzāle
Görür bir şīr-i ner olmış ḫavāle

²⁸³ 744^a P.26^b // 744^b ḫāb: ḫāb P.

²⁸⁴ 745^a ḫāb: ḫāb P. // 745^b şaḫīli: süheyli P.

- 747 Zemīne pençe urduķca ġazabnāk
Olur şad-çāk ceyb ü dāmen-i ħāk
- 748 Dehānı şanki ġār-ı pür-řerāre
Gözi burc-ı esed üzre sitāre
- 749 Dümiyle sengi eyler rīze rīze²⁸⁵
Güzer eyler siperden şanki nīze
- 750 İrüp pençeyle ħāk alur zemīnden
Peleng-i çarġa atar kibr ü kīnden
- 751 Yanında ġāzır idi çünki řemřīr
ġılāfından çeker irişmeden řīr
- 752 Çü çıķdı ebrden ol berķ-ı tābān
şu‘ā‘ından olur rüşen beyābān
- 753 şanasın kim řihāb-ı cānsitāndur
‘Adū-yı dīne merg-i bī-emāndur
- 754 Ol āhū řīre řöyle urdı řemřīr
Ki bir ferseng yer gitdi ser-i řīr
- 755 Zemīne çün yıkıldı řīr-i şerze
Esed burcına gökde düşdi lerze

---

²⁸⁵ 749^a A.122^b

756 Çün ol āhū-yı şîr-efgen bu hāli
Görüp sa‘d u mübārek gördi fāli²⁸⁶

757 Nesīm-i şubḥ-dem bigi şitābān
Binüp Şebdīze kaṭ‘ itdi beyaban

**Resīden-i Şīrīn-i ḥūr-nijād be-leb-i çeşme-i kevşer ve
tāze kerden-i ān gül-i pejmürde-i endām-ḥār bā-gül-āb-ı ter**

758 Olup çin-şubḥ ğarḳa çeşme-i nūr²⁸⁷
Güneş ser-çeşmesinden kendüyi yur

759 Țutup bir nīl-gūn mi‘zer miyāna²⁸⁸
İder fūṭa bu baḥr-ı bī-kerāna

760 Seḥergehden ṭurup ol lāle ruḥsār
Şabā bigi ṭutar dāmān-ı kūhsār

761 Yolu bir gülşen-i zībāya irdi
Melek şan cennetü'l-me‘vāya irdi

762 Döşenmiş ferş bir dībā-yı aṭlas
Ki zer-beft itmiş ol dībā-yı nergis²⁸⁹

763 Suyı cüllāb ḥāki lāle vü gül
Giyāhı sūsen ü ḥāşāki sūnbül

²⁸⁶ 756^b gördi: ṭutdı A.

²⁸⁷ 758^a ğarḳa: ğarḳ A.

²⁸⁸ 759^a P.27^a

²⁸⁹ 762. Beyit: 251. Beyitle aynıdır.

- 764 Şabā gül hırmenin dökmişdi bāğa²⁹⁰
Yağardı lāle micmer bāğ u rāğa
- 765 Gülistān içre var bir havz-ı kevser
Koğuda müşg-i ter lezzetde sükker²⁹¹
- 766 Güneş ser-çeşmesinden pāk u şāfī
Zülāl-i āb-ı kevser bigi şāfī
- 767 Şan oldur bāğ-ı cennet selsebīli
Ki olmuş çeşme-i kevser sebīli
- 768 Şafāsın görüp ol havzuñ seher-çīn
Düşer ebrūlarına kevserüñ çīn
- 769 Çü şīrīn gördi hālī ol ārāyī
Ne ādem kim perī gelmez arayı²⁹²
- 770 Gil-ālūd idi ol gül gerd-i rehden
Çıkarmazdı saçın taraf-ı külehden
- 771 Çü gönli akdı ol hoş cūybāra
İnüp Şebdīzi şaldı sebzēāra
- 772 Alur sīmīn ilikden tügme-i zer
Şanasın goncadan çıkdı gül-i ter

---

²⁹⁰ 764^a A.123^a

²⁹¹ 765^b sükker: şekker A.

²⁹² 769^b ādem: idem P.

- 773 Çıkardı bir bir egninden libāsın
Gül-i ter bigi gūn-ā-gūn kabāsın
- 774 Kabā ardınca pīrāhen çıkardı
Semenden şan gül-i nesrīn çıkardı²⁹³
- 775 Çü gülşen içre uryān oldı ol hūr
Görindi vādī-i Eymende şan nūr
- 776 Şanasın ebr içinden çıkdı Hurşīd²⁹⁴
Bırakdı sūnbüle burcını Nāhīd
- 777 Beline nīl-gūn mi'zer tūtundi
Gül-i ter bigi nīlüfer tūtundi²⁹⁵
- 778 Virür ol nīl-gūn perde leṭāfet
K'olur āyīne zāhrında keşāfet
- 779 Zümürrüd içre kaldı tahta-i sīm
Büridi levḥ-i ümmīdi ḥaṭ-ı bīm²⁹⁶
- 780 Yazıldı lāceverd dīle sefidāc
Tolar jengār-ı ḥaṭṭdan şafḥa-i āc

²⁹³ 774^b nesrīn: süsen A.

²⁹⁴ 776^a P.27^b // 776^b burcını: pür-çini P.

²⁹⁵ 777^b bigi: berg A.

²⁹⁶ 779^a büridi: yur idi P.

- 781   Tutup nîlüfer-i ter serv ayağın²⁹⁷
          Büridi dūde-i şeb meh çerāğın
- 782   Girüp havz içre Şīrīn-i şeker-bār
          Yunur ol burc-ı ābīde kamervār
- 783   Zülāl-i kevşere şan hūr girdi
          Zamīr-i rūşen içre nūr girdi
- 784   Çü ‘aks-ı hüsni pertev şaldı āba
          Meh oldı zīr-i dest ol āftāba
- 785   Teni pertev şalup ol āftābuñ
          Düşerdi lerze endāmına ābuñ
- 786   Alup ol serv-ķaddüñ dāmenin āb
          Şacı sünbüllerin kıldı şabā tāb
- 787   Tarāvet irdi şudan güllerine
          Güşāyiş ‘uķde-i sünbüllerine
- 788   Çü saçın çözdı ol müşgīn-külāle
          Şan oldı ebr-i āb üzre havāle
- 789   Şanasın āb şehd ü şekker oldı
          Gil-i müşg ü ‘abīr ü ‘anber oldı

---

²⁹⁷ 781^a A.123^b

- 790 Sürüp ‘anber gül-i hoş-bū yerine
Gül-āb-ı ter dökerdi şū yerine²⁹⁸
- 791 Meger kim sünbüledür burc-ı ābı
Ki şaldı şuya zülf-i nīm-tābı²⁹⁹
- 792 Şaçından kaçtre dökdükce tarağı³⁰⁰
Şaçardı āba dürr-i şeb-çerāğı
- 793 Umar çün vuşlat-ı Pervīz Şāhı³⁰¹
Şuda mähīveş irür ‘aks-ı mähı

**Terk kerdn-i Şāh ez-ḥavf-ı peder tāt-ı serv-i sāmān-rā ve
dīden-i ān gül-ruḥ der-çeşme-sār-ı serv-i nīlüfer-dāmān-rā**

- 794 Rivāyetdür ki Pervīz-i cihān-gīr
Çü naḥcīr oldı bu āhūya ol şīr
- 795 Göñül virmişdi bir müşgīn gāzāle
Seg-i dīvāneveş eylerdi nāle
- 796 Perī işitmeden dīvāne olmuş³⁰²
Çerāğı görmeden pervāne olmuş
- 797 Dimişlerdür gelenler bizden öñdin
Ki kulaḫ ‘āşık olur gözden öñdin

²⁹⁸ 790^b dökerdi: dökendi A.

²⁹⁹ 791^b nīm: hem A.

³⁰⁰ 792^a saçından: saçında A.

³⁰¹ 793^a P.28^a

³⁰² 796^a A.124^a

- 798 Dönüp tār-ı belāya rişte-i ten
Gözine oldu ʿālem çeşm-i sūzen
- 799 Gehī sünbüllerin eylerdi derhem
Gehī dökerdi gül üstine şebnem
- 800 İdinse tār-ı mevti sāyebān ol
Güneş cevrenden itmezdi figān ol
- 801 Revān itmişdi bir kâşid şabādan
Ki Hüdhüdveş haber ala Sebādan
- 802 Ğalaṭ itdüm ki Şāvūr-ı nedīmi
Revān itmişdi ol yār-ı kadīmi
- 803 Velī kendü olur şāha mülāzım
Hümāyūn-ğadr-i dergāha mülāzım
- 804 Meger bir kaç ḥasūd el bir iderler
Dirilüp fitne vü tezvīr iderler
- 805 Ḥased pür-āteş-i sūzāna beñzer
Ḥasūd oda giren ʿuryana benzer
- 806 Ne bī-dīn kim giriftār-ı ḥaseddür
Kemend ü bendi ḥablün min meseddür³⁰³

---

³⁰³ 806^b “...ḥablün min mesed” Tebbet Sûresi, 111/5. (Boynunda bükülmüş hurma liflerinden bir ip olduğu hâlde sırtında odun taşıyarak karısı da o ateşe girecektir.)

- 807 Hased olur Һasūda āteşīn dāğ
Eridür yüregi olsa Һolu yağ
- 808 Hasedden Һusrevi ğamz eylediler³⁰⁴
Şehenşeh Hürmüze remz eylediler
- 809 Didiler sikke urdı zer ü mihre
Diler kim şāh ola taht-ı sipihre
- 810 Himāyet eyler ise şāh-ı kişver³⁰⁵
Olur ol zerre Һurşīde berāber
- 811 Çü rübāhā [ne] itdi şīr-i şerze
Düşer ҺorҺudan endāmına lerze
- 812 Gümān itdi pelenge döymeye şīr
Cüvān pāzūsına ser-pençe-i pīr³⁰⁶
- 813 Didi Pervīz genc aşlāna beñzer³⁰⁷
Demir zencīrden aşlāna beñzer
- 814 Nice devlet ki aña let gerekdür
Delü Һanluyimiş şerbet gerekdür

---

³⁰⁴ 808^a P.28^b

³⁰⁵ 810^a Һimāyet: himāyet P.

³⁰⁶ 812^b pāzūsına: bāzūsına A.

³⁰⁷ 813^a A.124^b

- 815 Ger ol bebr ise ben şîr-i meşâfum³⁰⁸
O şeh-bâz ise ben ‘anķā-yı Ķāfum
- 816 Buyurđı Hürmüz ol şāh-ı cihān-gîr³⁰⁹
K‘ola dîvāneye zindān ü zencîr
- 817 Çün irdi bu haber Büzürcmihre
Rücû‘-ı talî‘in ‘arz itdi mihre
- 818 Didi Pervîze k‘ey şāh-ı civān-baht
Güneşsin saña olsun āsmān taht
- 819 Peder bed-mihrdür ey māh-ı mahmil
N‘ola kılsañ bir özge burc[ı] menzil
- 820 Çü Husrev gördi kim baht oldu rāci‘
Şerefdeyken vebāle irdi tāli‘
- 821 Didi efser gerekmez ser şağ olsun
Eger ben cān virem dil-ber şağ olsun
- 822 Turup Müşkūya pervāz itdi Pervîz
Şan uçdı gülşene murğ-ı seher-hîz
- 823 Vaşiyet eyledi çākerlerine
Kenizek serv-i nesrîn-berlerine

---

³⁰⁸ 815^a bebr: pîr P.

³⁰⁹ 816. Beyit: - A.

- 824 Ki bir umr irişurse bu ba
Dm-i tvusa binmiş per-i za
- 825 Aa bu aşda eyle maam³¹⁰
d ikrm mihmndur kirm
- 826 Eger h bigi şahr dilerse
Melekveş cennet-i hdr dilerse
- 827 Aa bir aş id şahrda bnyd
K'ola ol hra mesken cennet-bd
- 828 Hem-n-dem trd ad idp şikra
Olur şire gneş bigi svra
- 829 Bir iki ker-i meh-prelerle
Semen sm v gl ruhsrelerle
- 830 Tutup Ermen zemn yoln şitbn
derler a- şahr v beybn
- 831  birac gn srer ol şir-i dil rh³¹¹
onup bir khsr itdi dergh
- 832 Ten-i tena olup kend svra
Yrr gl-geşt in ol sebzzra

---

³¹⁰ 825^a P.29^a

³¹¹ 831^a A.125^a //831^b khsr itdi dergh: khsra urdi hrgh A.

- 833 Görür gerdün bigi bir sebz gülşen
Güneş ser-çeşmesinden şuyı rüşen
- 834 Dırahtistân içinde bağlu bir at
Ki ruğ gösterse pîl-i çarđ olur mât
- 835 Ser-â-pâ cism beñzer per-i zâğa
Düm-i sebzi düm-i tāvus-ı bāğa
- 836 Velî havz içre var bir mâh-peyker
Ki hüsnnin görse hurşîd ola çâker
- 837 Tütinmiş cismine bir nîlî mi'zer
Şu içre şanki bir nîlüfer-i ter
- 838 Şaçın âlûde idüp 'anberiyle
Yunur ol hür âb-ı kevşeriyle
- 839 Ezilür misk-i ter kāküllerine
Biler şâne dişin sünbüllerine
- 840 Gül üzre sünbül-i derhem dökülmiş
Şaçından kaçtre-i şebnem dökülmiş
- 841 Gül-âb ile ider billürî şüste
Olur ol nürdan bu hür-şüste³¹²

---

³¹² 841^b şüste: sirişte P.

- 842 Gül üstine gül-âb olup havāle³¹³
İderdi jāle şüst ü şüy-ı lāle
- 843 Nazar kıldı çü Husrev āftāba
Düşer bir zerre bigi ıztırāba
- 844 Nigīne hātem olmuş bigi hem-püşt
Çalır ağızında hayretten ser-engüş
- 845 Nice engüş kim bir gonca zanbağ
Lebi Āb-ı Hayāta virdi revnağ
- 846 Şudan ol serv çün kıldı nezāre
Doğındı nergisi bir gül-‘izāra
- 847 Ki bir atlu turur şehzāde bigi
Çemende süsen-i āzāde bigi
- 848 Hayādan ditreyüp ol ebr-i ümmid³¹⁴
Olur lertzān şanasın şuda hürşid
- 849 Güli pīnhān ider müşg-i ter ile³¹⁵
Bürür kāfūr-ı levḫi ‘anber ile
- 850 Görür Husrev ki ol āhū-yı naḫcīr
Olur lertzān göricek şavlet-i şīr

---

³¹³ 842^a P.29^b

³¹⁴ 848^a A.125^b

³¹⁵ 849^a güli: gül P.

- 851 Seḫāb-ı merḫamet bigi ḫayādan
Yüzini döndürür ol meh-likādan
- 852 Mürüvvet gösterüp Pervīz-i ṣeh-bāz
Kebūterden yaña kılmadı pervāz
- 853 Bulup fırsat şudan çıkdı perīveş
Gözi gönli olup pür-āb u āteş
- 854 Binüp Şebdīzine oldu revāne
Elinde māh-ı nevden tāziyāne
- 855 Velīkin gönli eylerdi şehādet
Ki budur ol meh-i burc-ı sa‘ādet
- 856 Yine kendüye virürdi tesellī
Ki ol māh itse bu burca tecellī
- 857 Niçün la‘l olmaya tāc u ḫabāsı
Ne bilsün kim değışmişdür libāsı³¹⁶
- 858 Girü dur sehv ile girme günāha
Ki olmaz secde iki ḫiblegāha
- 859 Düşüp yola gider ol māh-ı tābān³¹⁷
Menāzil ḫat‘ ider ṭurmaz şitābān

---

³¹⁶ 857^b değışmişdür: değışmişdi A.

³¹⁷ 859^a P.30^a

- 860 Çü Hüsrev yandı dāğ-ı intizāra³¹⁸
Diler ol lāle-ruhsāra nezāra
- 861 Dönüp baqdı ne şeh göründi ne at
Didi bu māh-ruḥkıldı beni māt
- 862 Şabā bigi tolaşup sebzezārı
Aradı bulmadı ol gül-‘izārı
- 863 Şuda arardı ‘aks-ı āftābı
Şafāsından kocardı mevc-i ābı
- 864 Meger sezdi ki Şīrīn-i şeker-rīz
Girüp ol şuyı kıldı şehd-āmīz
- 865 Dir idi güyyiā gönli güvāhī³¹⁹
Ki gördi burc-ı ābīde o māhī
- 866 Didi gerçi ki rüşen āba irdüm
Çün elden gitdi āteş tāba irdüm
- 867 Çün ol gül-berg gitdi bu çemenden
N’ola dil yāre olursa dikenden
- 868 Bu kūsār içre buldum bir güher genc
Şafāsın sürmedüm kıldı baña renc

³¹⁸ 860^a dāğ: nār A. //860b ruhsāra: ruhsārı A.

³¹⁹ 865^a A.126^a

870 Egerçi āhı mihr ü māha irdi
Dönüp sür'atle menzilgāha irdi

871 İdüp bu sırr-ı maḥremden nihān ol
Tutup Ermen yolın olur revān ol

Resīden-i ān meh-i mihr pertev be-burc-ı kaşr-ı Müşküy-ı Husrev

872 Felek virince bir gül-berg-i 'işret
Kişiye çekdürür yüz hār-ı miḥnet

873 Xanı bir mūr bulmuş ḥākde genc
Ki ejder hādıminden çekmeye renc

874 Çü Şirīn düşdi Şeh Pervīzden dūr³²⁰
Gönülde eyledi ol rāzı mestūr

875 Didi kendüye k'el-maḥdūr-ı kā'in
Tutup yol eyledi 'azm-i Medā'in

876 Bir iki gün ki çekdi zaḥmet-i rāh
Medāyin şehrine irişdi ol māh

877 İdüp Müşküy-ı Pervīze revān ol
Virür mühr-i Süleymānı nişān ol

³²⁰ 874^a P.30^b

- 878 Perîler mühri görüp oldılar rām³²¹
Dil-ārāma iderler ‘izz ü ikrām
- 879 Maķāmın düzdiler bir kaçır içinde
Ki mişli yoğ idi ol ‘aşır içinde
- 880 Ziyāfet eylediler husrevāne
Çekilüp h̄ān kadeh oldu revāne³²²
- 881 Dehāndan çünki kuflı açdı bāde³²³
Olur gencīne-i h̄atır-güşāde
- 882 Didiler nireden seyr itdüñ ey māh
Ki toğduñ gün bigi bu burca nāgāh
- 883 Füsūndan çün söze virdi fūrūğ ol
Didi bir iki efsāne dūrūğ ol
- 884 İdüp ol zāğlardan tūṭī perhīz
Didi ki ire Pervīz-i şeker-rīz
- 885 Sizi hālūmden ol ide haberdār
Ki çokdur levh-i dilde naqş-ı esrār
- 886 Velī atum yemin gül-şekker eyleñ
Şuyın mā-verdiden müşgīn-ter eyleñ³²⁴

³²¹ 878^a mühri: mühr P.

³²² 880^b h̄ān: h̄ūn P.

³²³ 881^a A.126^b

³²⁴ 886^b müşgīn: şīrīn A.

- 887 Ki ol at baña cāndan muhteremdür
Aña hıdmet baña luḡ u keremdür
- 888 Didiler her ne buyursañ göz üzre
Ḳadem rencide ḳıldıñ çün yüz üzre
- 889 Şarāy-ı sīnede mihmānumuzsın
Dil ü cān bende sen sulṡānumuzsın
- 890 Bir iki gündür ey āhū-yı naḫcīr
Şikāra gitdi Pervīz-i cihān-gīr
- 891 Çün ire devletiyle taḫtgāha³²⁵
İresin maḳdeminde baḫt u cāha
- 892 Bulasın vuşlatın Pervīz Şāhuñ
Ki ḫoşdur ictimā^c-yı mihr ü māhuñ
- 893 Çü Şīrīn ḡıybet-i Şāhı ider ḡuş
Ḥuzūr u şabrı gitdi ḳaldı bī-hūş³²⁶
- 894 Velī ol va^cdeden bulup tesellī
Umar k'ol meh girü ide tecellī

---

³²⁵ 891^a P.31^a

³²⁶ 893^b ḫuzūr u: ḫuzūr P.

Pejmürde-şoden-i gül-mizâc-ı ŞİRİN-i gonca-leb ez sūz-ı haber-i giriz-i Şeh-zāde Perviz ve müheyā-
şoden-i qaşr-ı pür-tāk u revāk der yaylaq berāy-ı ŞİRİN-i şeker-riz

- 895 Çü birkaç gün dil-ārām itdi ārām
Ruḥı ‘aksinden oldı qaşr gül-fām
- 896 İşidür kim şeh-i tābende-manzar
Hümāyün-ṭal‘at u ferḥunde-aḥter
- 897 Peder terk eylemiş ḥavf u ḥatardan³²⁷
Ki yegdür servere ser tāc-ı serden
- 898 Kemān bigi bükildi bu ḥaberdan
Cihāmı tırveş şaldı nazardan
- 899 Gözinden çıkdı gözyaşı bigi dehr
Aşı ḡam oldı şuyı şerbet-i zehr
- 900 Didi dehrüñ diger-gün ḥāli vardur³²⁸
Gehī idbār u geh iqbāli vardur
- 901 Şanurdum cānı cānāna yetürdüm
Dil-i pür-derdi dermāna yetürdüm³²⁹
- 902 Elümle kendümi hicrāna şaldum
Belā vü derd-i bī-pāyānā şaldum

³²⁷ 897^a A.127^a

³²⁸ 900^a ḥāli: ḥāl P.

³²⁹ 901^b pür-derdi: pür-derd P.

- 903 Gümānum almadı k'ol yek sūvāra
Ki oğdı mihr bigi eme-sāra
- 904 eh-i urid-manzar Husrev imi
Görünen uda ol meh pertev imi
- 905 Dönersem taāt-ı bār-ı sefer yok
urursam rāat-ı cāndan eser yok
- 906 Bu amdan münarif oldu mizāci³³⁰
İderdi fikr-i derdine 'ilācı
- 907 Hevā-yı germden āzürde oldu
arardı gülleri pejmürde oldu
- 908 Kenīzekler görürler ol perīve
Ki nā-o oldu udan anki āte
- 909 Yüz urup didiler ey lāle-rusār
Ger eylerseñ hevā-yı bāđ u kuhsār³³¹
- 910 Buyur kim idelüm bir ar bünyād
Ki sen ūra yaraur cennet-ābād
- 911 Yaın bu yire bir yaylağ vardur
Gül-i terden müzeyyen bāđ vardur

---

³³⁰ 906^a P.31^b

³³¹ 909^b bāđ u: bāđ P.

- 912 Gerek ey lāle-ruḥ yirüñ kühistān
Gül-i tersin yaraşur saña büstān
- 913 Hevā-yı germ eger oldıysa dil-gîr
Buyur k'olsun sovuḡ yaylaḡ ta'mîr
- 914 Çü Şîrîñ güş kıldı bu ḥiṭābı³³²
Şeker-tengin açup virdi cevābı
- 915 Ki mihmān olalı bu āstāna
El urdum ḡurş-ı māh-ı āsmāna
- 916 Tenümde her ḡılum ger ola ḡüyā
Olinmaz ḡaḡḡ-ı şükr-i ni'met iḡşā
- 917 Teḡayyür buldı germādan mizācum
Sovuḡ yaylaḡdur ancaḡ 'ilācum
- 918 Baña bir ḡaşr idüñ yaylaḡ içinde
Ki olam gül bigi ol ḡaḡ içinde³³³
- 919 Didiler her ne eylerseñ iḡāret
ḡamu maḡbūldur olsun beşāret
- 920 Meger var idi bennā-yı māhir
Virürler aña çok dürlü cevāhir

---

³³² 914^a A.127^b

³³³ 918^b ḡaḡ: bāḡ A.

- 921 İderler bir yüce kühsârı ta'ÿîn³³⁴
K'ide bünyâd kaçr-ı cennet-âyîn
- 922 Olup ferman-ber üstâd-ı mühendis
Yapar bir kaçr-ı pür-gül-berg ü nergis³³⁵
- 923 Sipihre sâde-levh eyvân dir idi³³⁶
Hilâle küşe-i vîrân dir idi
- 924 Muraşşa^c kaçr çün kim çerh-i ahzâr³³⁷
Der ü dîvârı hışt-ı nukre vü zer
- 925 Münakkaş peyker ü mevzûn u sengîn
İçi her hânenüñ şeh-beyti rengîn
- 926 Keç ü hâkin idüp mâverd-i tahmîr
Karışdurmış şanasın şekker ü şîr
- 927 Olur eyvân ü tākı reh-zen-i dîn³³⁸
Şan ebrû vü cebîn-i lu'bet-i Çîn
- 928 Berûnî gül derûnı seng-i mermer
Güzeller bigi sengîn-dil semen-ber

³³⁴ 921^a kuhsârı: kuhsâr P. // 921^b k'ide bünyâd: ki bünyâd ide A.

³³⁵ 922^b berg ü: berg P.

³³⁶ 923^a P.32^a

³³⁷ 924^a çün kim: şan kim A. // 924^b dîvârı: dîvâr P.

³³⁸ 927^a reh-zen: revzen ü A.

- 929 İdüp her cānibe nezzāre revzen
Temāšā için açmış çeşm-i rüşen
- 930 Lebi her şuffenüñ la‘lin ü ħandan
K’aña olmuş şaf-ı dendāne dendān
- 931 Elin her küngüri açmış du‘āya³³⁹
Ki menzil ola bir ħoş dil-rübāya³⁴⁰
- 932 Olur her küngüri hem-pehlü-yı māh
Kemend-i āh andan dest-i kütāh
- 933 Meger yaĥ tahta olmuş anda mermer
Ki tayrınur yüz urup bād-ı şarşar
- 934 Girü ol qaşr öñinde düzdi bir bāġ³⁴¹
Ki andan lāle-i cennetde var dāġ
- 935 Meger bir şāhid olmuş perniyān-pūş
Ki dīvār eylemiş anı der-āġūş
- 936 Felek nīlüferi gülzār anuñ³⁴²
Meh-i nev raĥne-i dīvār anuñ
- 937 Olupdur müşg-i bīdi nāfe-i müşk
Degül şol müşg kim maġzı ide ħuşk

---

³³⁹ 931^a A.128^a

³⁴⁰ 931^b dil-rübāya: meh-likāya A.

³⁴¹ 934^a öñinde: öñine A.

³⁴² 936^a gülzār: gülzārı A./937^b dīvārı: dīvār P

- 938 Muḥanna kılmış engüştin ruṭablar
İdüp büstān-serā içre ṭarablar
- 939 Şunar bir beyze-i zerrīn sanevber
Ki bāzī ide ṭfl-ı naḥl-i nev-ber
- 940 Egerçi goncalar olmuşdı ḥandān³⁴³
Tebessüm gūne göstermezdi dendān
- 941 Gül-i şad-berg-i şāḥ-ı hoş-şemā'il
Şanasın bir def olmuş pūr-celācil
- 942 Yapar ol bāğ içinde ḥavz-ı zībā³⁴⁴
Mūnaḳkaş mermeri şan naḳş-ı dībā
- 943 Şanasın bāğa çeşm-i rūşen olmuş
Çemen nezzāresine revzen olmuş
- 944 Şeref evcine irdi şanki Nāhīd
İder taḥvīl-i burc-ı kaşra Ḥurşīd
- 945 Şatup bir nicesin dürr ü güherden
Ki her biri yeg idi tāc-ı zerden³⁴⁵

---

³⁴³ 940^a P.32b

³⁴⁴ 942^a bāğ: ḥavz A.

³⁴⁵ 945^b zerden: serden P.

946 Alur bir nice encümveş qaravaş
Ki tenhā olmaya anda kamerveş

947 Kenīzeklerle ‘ayş eylerdi nā-kām
Ayağ içüp gözedürdi ser-encām

**Resīden-i H̄usrev mihmānī-i Mehīn Bānū hoş hāl ü țarab-engīz ve
āvürden-i Şāvūrān-tāze gül-rā ez-gülşen-i Medāyin bezm-i Pervīz**

948 Bu yaña H̄usrev-i Pervīz-i pīrūz³⁴⁶
Gider Ermen yolın ıttup şeb ü rūz

949 Figān ü āh idüp Şīrīnden ayru
Gider bülbül bigi nesrīnden ayru

950 Düşüp ol yār-ı mehr-rūdan cüdā ol
Şeb-i hicrāna olmış mübtelā ol

951 Yola girüp figān ü āh iderdi
Kerāmet gör ki țayy-ı rāh iderdi

952 Mehīn Bānūya irdi müjde nāgāh
Kudūm-ı şehden āgāh oldı ol māh

953 Sehervār āftāba qarşu ıkkıdı
Şadefveş dürr-i nāba qarşu ıkkıdı

954 İderler bir bir irüp şāh ü şeh-zād
Ayāğına baş urup āferīn-bād

³⁴⁶ 948^a A.128^b

- 955 Çü ta'zīm-i firāvān eylediler³⁴⁷
Sarāy-ı hāşşa mihmān eylediler
- 956 İder ol ZühreHurşīdiziyāfet³⁴⁸
Simāta kurş-ı meh olur izafet
- 957 Çü pāyān buldı resm-i mihmānī
Ele aldı ayağ-ı şādmānī
- 958 Çü Şīrīn dūrdu anda nazardan³⁴⁹
İçerdi telh mey hūn-ı cigerden
- 959 Müretteb eylemişdi bezm-i 'işret
Şurāhī āh sāgar çeşm-i hasret
- 960 Meger bir dün ki sākī-yi zamāna
Dökerdi nuql bezm-i āsmāna
- 961 Şehenşeh halvetinde mey içerdi
Gül-i ruhdan gül-āb-ı hūy saçardı
- 962 Ki girdi biri hıdmetkārardan
Semen sīmā vü gül ruhsārardan

---

³⁴⁷ 955^a P.33^a

³⁴⁸ 956^a Hurşīdi: Hurşīd P.

³⁴⁹ 958^a dūrdu: tur idi A.

- 963 Didi şāhā hemīşe şād-kām ol³⁵⁰
Şafā bezminde ‘işretle müdām ol
- 964 Ҙapuya geldi Şāvūr-ı dil-efgār
Diler destūr şehden ol vefādār
- 965 İşidüp şevkden cūş itdi Hüsrev
Şanasın cām-ı mey nūş itdi Hüsrev
- 966 Ҙadeh bigi ki oturur şafādan
Şurāhī bigi ki durur hevādan
- 967 İcāzet buldı çün Şāvūr-ı evbāş
Girüp şāhuñ ayağına kodı baş
- 968 Du‘ā vü medh okudı şehryāra
Dil ü cāndan nihān ü āşkāra
- 969 Olup süsen bigi raṭbū’l-lisān ol
Senāya goncaveş açdı dehān ol
- 970 Didi söz pür-şerāre lāle bigi
Akıtdı söz gül-ābın jāle bigi
- 971 Okıdı levh seyr-i küh ü deşti
Ayağ üzre turup ol ser-güzeşti

---

³⁵⁰ 963^a A.129^a

- 972 Çü Şîrîn gıtdüğine irdi taķrîr³⁵¹
İder meh-çehre Hıusrev āh-ı Şeb-gîr
- 973 Aķıdur seylveŐ eşk-i dem-ā-dem
Çıķar iki gözinden iki ‘ālem
- 974 Didi Őāvūra k’ey yār-ı vefādār
Devā senden umar dāĝ-ı dil-efĝār
- 975 Yine iriş Medāyin gülşenine
Őabā bigi bahāruñ süsenine
- 976 İriŐdür bu güli ol lālezāra
Nihāl-i servi eŐk-i cūybāra
- 977 Őabā bigi yüz urup bāĝ u rāĝa
Aķıt bu çeşme-i Şîrîn bu bāĝa
- 978 Bu cism-i mürde tā kim cāna irsün
Sikender çeşme-i ĝayvāna irsün
- 979 Per açup eyledi Őāvür pervāz
Kebüterden yaña Şan uçdı Şeh-bāz
- 980 İrüp ĝāk-i Medāyin gülşenine
Őenālar ķıldı serv ü süsenine³⁵²

---

³⁵¹ 972^a P.33^b

³⁵² 980^a A.129^b //980^b ķıldı: itdi A.

- 981 Yetişdi aşrına ol dil-nevāzuñ
Yüz urdı ayağına serv-i nāzuñ
- 982 ü řirīn gōrdi řāvūr-ı nedīmi
şan oldu tāze ol ‘ahd-i adīmi
- 983 İdüp yol zaşmetin bir bir hikāyet
Didi ne gōrdise şükr ü řikāyet
- 984 Didi ol māha mihrin eşk-i terle
Toluđdı gözleri hūn-ı cigerle
- 985 Görür řāvūr k’ol māh-ı dil-efrüz
řeb-i fūratde olmiř pūr-đam u sūz
- 986 Didi kim hāřıruñ tutma perīřān
Yaraşmaz saña bu đam ey perī řān
- 987 Beřāret ıl mūbārekdür bu fālūñ
Mūbeddel oldu řādīye melālūñ
- 988 Ne fūrat ‘ālem-i vuřlat iriřdi
Geçüp mişnet dem-i rāřat irişdi
- 989 Buyur kim muntaşırdur saña Hüsrev³⁵³
Umar sen mihrden ol māh-pertev

---

³⁵³ 989^a P.34^a

- 990 Yirinden şıçradı ol şubh-ı iqbāl
Buyurdi çekdiler Şebdīzi der-ḥāl³⁵⁴
- 991 Süvār olup semend-i ‘anberine
İrür Şāvūr ile Ermen zemīne
- 992 İletdi salṭanat kaşrına çün rāh
Girüp öpdi Mehīn Bānū elin māh
- 993 Öpüp Bānū daḥı boynın kulağın
Toladı gerdenine zülfi bāğın³⁵⁵
- 994 Günāhın ‘afv idüp yād itmedi hiç
Gül-i nesrīni nā-şād itmedi hiç³⁵⁶
- 995 Bilürdi ‘ışk sırrından ḥaber ol
Anuñçün kılmadı ‘ayba nazar ol³⁵⁷
- 996 Yine cem‘ oldı yanına perīler
Tolar serv ayağı kebg-i derīler
- 997 İdüp Şāvūr Pervīzi ḥaberdār³⁵⁸
Didi kim irdi Şīrīn-i şekerbār

---

³⁵⁴ 990^b Şebdīzi: Şebdīz P.

³⁵⁵ 993^b zülfi: zülf P.

³⁵⁶ 994^b nesrīni: nesrīn P.

³⁵⁷ 995^b ‘ayba: ‘ayb A.

³⁵⁸ 997^a A.130^a // Pervīzi: Pervīz P.

- 998 İrişdi vaqt-ı ‘ayş u şādmānī
Dem-i ‘işretdür olsun müjdegānī
- 999 Oturdı bezm idüp Husrev feraḥdan
Mey içer lāleveş gül-gün ḳadeḥden
- 1000 İdüp peymāne Şīrīn yādına nūş
Derūndan ḥum-ı mey bigi ider cūş³⁵⁹

**Güşāden-i Mehīn Bānū dürc-i naşīḥat ü pend ve
müzeyyen-kerden ez-ān gūş-ı Şīrīn-i şeker-ḥand**

- 1001 Gül-i ter bigi olsañ pāk-dāmen
Olursın āb-ı rüy-ı bāğ u gülşen
- 1002 Şafāda şol ki pāk ola güherden
Füzūn olur bahāda tāc-ı serden³⁶⁰
- 1003 Kığırdı bir gice Şīrīni Bānū
Çü geldi ḥıdmete meh-rū utanu
- 1004 Mehīn Bānū didi ey kebg-reftār
Bilürem dāma olmışsun giriftār
- 1005 Seni āşüfte kılmış ‘ışḳ-ı Husrev
Seni dīvāne itmiş ol meh-i nev

³⁵⁹ 1000^b ider: idüp A.

³⁶⁰ 1002^b serden: zerden A.

- 1006 Hevādārisın ol serv-i revānuñ
Dil-efgārisın ol ārām-ı cānuñ
- 1007 Anı hem uğradup ʿışkuñ belāya
Düşürmiş serv-i kıddüñ bir hevāya³⁶¹
- 1008 Beni şanma kim ol bāguñ raķibi³⁶²
İdem gülden cüdā ol ʿandelībi
- 1009 İcāzet virürem kīm gāh u bī-gāh
O hūrşīd ile şoĥbet eyle sen māh
- 1010 Velī şol şart ile kim ey gül-endām
Elüñde pür-mey-i ʿişmet ola cām
- 1011 Çü ʿışkuñ dāmenine urur ol çeng³⁶³
Hevāsına uyup sen kıлма āheng
- 1012 Muĥālif perdeden kılsa ser-āğāz³⁶⁴
Maķāmuñ degşir olma aña dem-sāz³⁶⁵
- 1013 Gül-i rengīn bigi ol pāk-i dāmen
Ne ğam hār-ı zebān-ı taʿn-ı düşmen

---

³⁶¹ 1007^b bir: bu P.

³⁶² 1008^a kim ol: k'olam A.

³⁶³ 1011^a urur: urdı A.

³⁶⁴ 1012^a A.130^b

³⁶⁵ 1012^b degşir: degiş A.

- 1014 Güneş bigi gerek kim olasın pāk
Saña olmaya dāmen-gīr hāşāk
- 1015 Bulanmaz gerdden āb-ı Aras hiç
Mükedder ide mi deryāyı hās hiç
- 1016 Çü sensin gonca-i ter nā-şüküfte
Gereksin perde ardında nühüfte
- 1017 Açılma gül gibi meclisde zinhār
Şağın kim bülbülüñ minķārıdur hār
- 1018 Hevāya uyma ey serv-i sehī-ķadd
Bu seyle eyle ıışmet perdesin sedd
- 1019 Hevādan tāze gül pejmürde olur
Sevinse şem^c-i meclis mürde olur
- 1020 Dilerseñ kim saña yār ola Pervīz
Cüdā olmaya Şīrīnden şeker-rīz
- 1021 Ayağın ile ferzīn bendüñe bin³⁶⁶
Ki ruḥ döndürmeye Şāh-ı Cem-āyīn
- 1022 Ki ḥaṭṭ-ı mihrbānī oldı kābīn
Sicill-i cāvidānī oldı kābīn

---

³⁶⁶ 1021^a P.35^a

- 1023 Dilerseñ kim dağı muħkem ola bend
 ıl ol ser-geşteyi pā-bend-i ferzend³⁶⁷
- 1024 Dime kim řāhdur Ğusrev zeber-dest
 Gerek kim dāmenünden dest ide pest
- 1025 Eger ol řāh ise biz şeh-niřānuz
 Eger ol māh ise biz āsmānuz
- 1026 Eger ol dürr ise biz la-i nābuz
 Ve ger Cemřīd ise Efrāsiyābuz
- 1027 Ger ol Ğıźr ise biz Āb-ı Ğayātuz
 Ger ol teşneyse biz and ü nebātuz³⁶⁸
- 1028 Eger ol servse biz cūybāruz
 Ve ger gül-bergse biz lālezāruz
- 1029 Güher adrin ne bilsün Ğāk olanlar³⁶⁹
 Bilürler ış-ı pāki pāk olanlar
- 1030 Ayak baş serv bigi ser-firāz ol
 Aar şu bigi pāk ü pāk-bāz ol
- 1031 ü řīrīnıldı Bānū pendini gūř
 Gūherveř eyledi zīb-i bināgūř

---

³⁶⁷ 1023^b ser-geşteyi: ferzāneyi P.

³⁶⁸ 1027^b and ü: and A.

³⁶⁹ 1029^a A.131^a

- 1032 Veli gül bigi olup ʿarḳ-ı jāle³⁷⁰
 Kızardı şermden ol berg-i lāle

**Meclis-sāḫten-i Ḥusrev ü Şīrīn der-mevsim-i tābistān ve
 cām-ı ergūvānī keşīden-i ān dū-gül-i gülistān**

- 1033 Çü Bānūdan icāzet aldı Şīrīn
 Kʿola ol Ḥusrev ile ʿiṣret-āyīn
- 1034 İrüp Zühre-şifat meh ḥıdmetine
 Varur Şāvūr ile şeh şoḫbetine
- 1035 Süvār olmışdı ol gün bir semende
 Semend-i çarḫ çekmiş şanki bende
- 1036 Adı Gülgūn veli bād-ı seḫer-ḥīz³⁷¹
 Ki irmezdi anuñ gerdine Şebdīz
- 1037 Urup bir zīn-i zerrīn māhveş ol
 Şeḫe Şebdīz çekdi pīş-keş ol
- 1038 Şeh istikbāl idüp ol meh-likāyı
 İderler bir birine merḫabāyı
- 1039 Şehī ol ḳadd ü ḳāmet şaldı vecde
 İder miḫrāb-ı ebrūsına secde

³⁷⁰ 1032^a ʿarḳ: ğarḳ A.

³⁷¹ 1036^a P.35^b

- 1040 İdüp bir birine ta‘zīm ü ikrām³⁷²
İderler serv ü gül bir yirde ārām
- 1041 uruldı zer-niřān taht-ı muraşşa‘
Ourdu usrev ü řirīn murabba‘
- 1042 İşaret kıldı Pervīz-i yegāne
Mūheyā oldu bezm-i usrevāne
- 1043 Olur zerrīne micmerler fūrūzān
İder bezmi mu‘aar ‘ūd-ı sūzān
- 1044 şalarlar ferş bir dībā-yı zībā³⁷³
Oururlar yürüdüp cām-ı řahbā
- 1045 Alur her sīm-sā‘id māh-ruhsār
Ele bir cām-ı fağfūrī-i zerkār
- 1046 řurāhī gösterür umrī bigi řevk³⁷⁴
Ki gül-ruhlar eli boynındadur avk
- 1047 Göñül devrān ğamından pāk olmuş
Girībān-ı selāmet āk olmuş
- 1048 řurāhī yummaz ağızın ahkahādan³⁷⁵
şeker-and oldu sāĝar bu řafādan

---

³⁷² 1040b serv ü: serv P.

³⁷³ 1044a A.131b

³⁷⁴ 1046 -1047. Beyitler: - A.

³⁷⁵ 1048a ağızın: ağız A. // 1049b bu: ol A.

- 1049 Terennüm kıldı şevk-engiz kavvâl
İdüp ser-geşteler gönlini pâ-mâl
- 1050 Muğanniden işidüp dil-keş âvâz
Bedenden murğ-ı rûh eyledi pervâz
- 1051 Nevâ-yı erğanün ü nâle-yi ney
Fürüzân ol hevâdan âteş-i mey
- 1052 Şehüñ varidi bu ‘avvâd-ı üstâd
Felek komuşdı aña Bârbed ad
- 1053 Ururdı bir tarafından zaḥme-i ‘ūd³⁷⁶
İderdi ta‘ne-i elḥân-ı Dāvūd
- 1054 Nigārūn var idi bir muṭrīb-i ḥāş
Terennüm kılsa çarḥ olurdı rakḳāş
- 1055 Özi meh-çehre vü adı Nigīsā
Eline çeng alup ol Zühreāsā
- 1056 Olurdı bir yañadan ‘ūda dem-sâz
Nevâdan gösterüp ‘uşşāka şeh-nâz
- 1057 Meger irmişdi germâ-yı temūzî
Semūm-ı germ ü tâb-ı nīm-rūzi

---

³⁷⁶ 1053^a P.36^a

- 1058 Nihāl-i şāhda tūṭī-i giryān
Şanasın sīḡ üzre murğ-ı biryān
- 1059 Yağup yandurdi beñzer tāb-ı ħurşīd
Ki kendün şuya şalmış sāye-i bīd
- 1060 Degül māhī zülāl-i dil-keş içre
Semenderdür ki yürür āteş içre
- 1061 Leb-i deryāḡarāretden olup ħuşk
Karardı ħāk şan kim nāfe-i müşk
- 1062 Hevādan düşdi çün ħurşīd-i tāba
Göyünürdi dil-i seng āftāba
- 1063 Kımıldanmazdı yaprak şāḡ üzre³⁷⁷
Mūnaḡkaş berg bigi kāḡ üzre
- 1064 Semūm-ı germden çoçduḡca māhı
Semendervār olur āteş penāhı
- 1065 Degül ol görinen berḡ-ı dıraḡşān
Hevā olurdi ebre āteş-efşān
- 1066 Tolaşmaz oldı zūlf-i dil-rübāya
Meger kim za‘f irişmişdi şabāya³⁷⁸

---

³⁷⁷ 1063 A.132^a

³⁷⁸ 1066^b irişmişdi: irişmişdür A.

1067 Bu mevsimde virüp dil-teşneye āb
Leb-i Şīrīnşunardı şāha cüllāb

1068 Bir ay miqdārı Şīrīn-i dil-efrūz³⁷⁹
İder Pervīzle‘işret şeb u rūz

**Kaşd-kerden-i Husrev-i Pervīz halvā-yı leb-i Şīrīn-rā ve
telhī-nemūden-i ĩn şekker-leb-i şūr-engīz ān ğamgīn-rā**

1069 Meger bir dūn ki māh-ı ‘ālem-efrūz³⁸⁰
Fūrūğıdan iderdi ta‘ne-i rūz

1070 ‘Acūz-ı dehr olup ‘anberīn mū
Şafağdan eylemiş gül-gūne-i rū

1071 Şebistān-ı sipihre yağıdı meh şem‘
Kevākib oldılar pervāneveş cem‘

1072 İşāret eyledi Pervīz-i pīrūz
Mūheyā oldu bezm-i ‘işret-efrūz

1073 Oğurdı lāleveş nesrine karşı
Yürüdüp cām-ı mey Şīrīnekarşu

1074 Yine sākī ele aldı ayağı
Fūrūğ-ı māhdan bulup ferāğı

³⁷⁹ 1068^a miqdārı: miqdār P.

³⁸⁰ 1069^a P.36^a

- 1075 Yine gül-gün kadehler nüş iderler
Yine muṭrib-i servden gūş iderler
- 1076 Çü kıldı âteş-i mey Ḥusrevi germ³⁸¹
Olur ḥelvā-yı Şīrīn yimege nerm
- 1077 Görüp ol kumrī-i gūyāyı pür-şevk
Diler kim boynına kōlın ide ṭavk³⁸²
- 1078 Çü Şīrīn gördi şeh-bāz-ı kemīn-sāz³⁸³
Tezervāsā ider āheng-i pervāz
- 1079 Diler kim olmaya şīrūñ şikārı
Ṭutar ol āhū-yı çīn bir kenārı
- 1080 Giyürüp çeşmine zūlfī zırnhlar
Kemān ebrūlarına ṭaḳdı zihler
- 1081 Şalup ebrūlarına leşker-i çīn
Zebānın eyledi bir ḥançer-i kīn³⁸⁴
- 1082 Didi şāhā igende olma ḥod-gām
Beni uyup hevāya kılma bed-nām
- 1083 Dil-i maşūka gerçi nerm ḥoşdur
Velī aşık olanda şerm ḥoşdur

³⁸¹ 1076^a germ: nerm P. // 1077^b nerm: germ P.

³⁸² 1077^b boynına: bu büte P.

³⁸³ 1078^a A.132^b

³⁸⁴ 1081^b kīn: āğīn P.

- 1084 Beni ol murğ şanma k'idesin şayd
Beni ol şayd şanma kim olam kayd
- 1085 Benem ol şūh-ı kebg-i kūhsārī³⁸⁵
Ṭufeylimdür nice bāz-ı şikārī
- 1086 Benem ol āhū-yı şahrā-yı Ğīni
Ki şayd-ı şīr için açdum kemīni
- 1087 Dehānum pistedür Şīrīn-i ḥandān³⁸⁶
Çü ḥışm idem olur ol piste dendān
- 1088 Ururdur gūşvārum eylesem ceng
Nice Cemşīd-efser başına seng³⁸⁷
- 1089 Geçer kirpiklerüm tīri siperden
Dehānın reng ider ḥūn-ı cigerden
- 1090 Şalarsa ğamzedden āhūlarum tīr
Senüñ bigi niçe şīr ola naḥcīr
- 1091 Şafā umma zülālümden şitābān
Ki olmaz Ka'be bī-renc-i beyābān

---

³⁸⁵ 1085^a P.37^a

³⁸⁶ 1087^a Şīrīn: Şīrīn ü A.

³⁸⁷ 1088^b başına: farkına A.

- 1092 Dağı sünbüllerüm ‘anber-feşāndur
Dağı serv-i kadüm dāmen-keşāndur
- 1093 Dağı meyl eyler āhū nerre-şīre³⁸⁸
Beyāz-ı çeşm-i mest-i dil-pezīre
- 1094 Henüz ebrūlarum müşgīn kemāndur
Sinān-ı ğamze tīr-i cānsitāndur
- 1095 Eger şeh-bāz señsen ben hümāyum³⁸⁹
Ve ger dil-dāde iseñ dil-rübāyum
- 1096 Boyum bir servdür şimşād-şīve
Kimesne servden görür mi mīve
- 1097 Lebümden isteseñ cüllāb-ı rāhat
Çek evvel teşne bigi derd ü miḥnet
- 1098 Ne çekdüñ ḥār-ı hicrānuñ belāsın
K’umarsın gülşen-i vaşluñ şafāsın
- 1099 Yeter boynumda bār-ı miḥnet-i şevk
Çoluñdan eyleme ben ḳumrīye tavḳ
- 1100 Belüme ṭolama ḳoluñ kemervār
Ki mūya dāğ-ı āteşden ḥazervār

---

³⁸⁸ 1093^a nerre: berre A.

³⁸⁹ 1095^a M.133^a

1101 Çenārāsā elüñ çek dāmenümden
Var āzād ol hevā-yı sūsenümden

**Tazallüm-nemüden-i Husrev-i Pervîz ve
be-ḥısm-reften-i Şîrîn-i şür-engîz³⁹⁰**

1102 Çü Husrev gördi kim ol lâle-ruḥsār
Diler kim kebg bigi ide reftār

1103 Tolaşdı ḥas bigi gül dāmenine
Yüz urdı ḥāk-i pāyı gülşenine

1104 Didi kim ey sehî-ḳadd gülkenāra
Terahḥum eyle eşk-i cūybāra

1105 Elümden çekme dāmen ey gül-i pāk
K'olur gül yöresinde ḥār u ḥāşāk

1106 İgen ey serv-ḳāmet olma ser-keş
Dilümde lâle bigi yakma āteş

1107 Leb-i la'lüñ ki olmuş şekker ü şîr
Beni n'ola iderseñ çāşnî-gîr

1108 Belüñe tola ḳolum ey şeker-ḥand
Ney-i ḳande yaraşur çün kemer-bend

---

³⁹⁰ P.37^b

- 1109 Çü şāḥ-ı mīvesin ol ḥoş-şemā'il³⁹¹
Neden kim olmayasın baña mā'il
- 1110 Gül-i ruḥsārīña çün 'andelībüm
Niçün gonca-lebüñden bī-naşībüm
- 1111 Bahār-ı ḥüsnüñe mağrūr olma³⁹²
Çü gülsün bülbülüñden dūr olma
- 1112 Beni ser-keşte vü pā-māl kılma
Şaçuñ bigi perīşān-ḥāl kılma
- 1113 Derūn-ı dilden oldum dāğdāruñ
Yoluñda lāle bigi ḥāksāruñ
- 1114 N'ola ger gül derersem gülşenüñden
Umarsam dāne tañ mı ḥarmañundan
- 1115 T̄oludur gözlerüm ḥūn-ı cigerden
Kapuñda mā-ḥazardur ḥuşk u terden
- 1116 Meger kavs-ı kuzah olmış ol ebrū
Ki eyler t̄ir-i bārān çeşm-i cādū
- 1117 Ruḥuñ nīlin şanurdum serv-i āzād
Dirīgā gösterür bir t̄ir-i bī-dād

---

³⁹¹ 1109^a ol: ey A. // 1109^b şemā'il: ḥamā'il A.

³⁹² 1111^a A.133^b

- 1118 Ne deñlü itdi H̄usrevāteřin āh³⁹³
Dil-i sengin yāre kılmadı rāh
- 1119 Sirişkin dāne kıldı addini dām
Velī ol murġ-ı vaşşı olmadı rām
- 1120 Kebūter bigi řirin-i fūsūn-sāz
Uçup şeh-bāz öñinden kıldı pervaz

Renciden-i H̄usrev ez-reften-i şirin ve residen be-mülk-i ayşer

- 1121 Çü şirin gitdi H̄usrev oldu ġamġin
Gözün hūn-ı cigerden kıldı nemġin
- 1122 Didi şirin meh-i nā-mihrbāndur
ġamından gözlerüm kevkeb-feřāndur
- 1123 Nice bir nūř-ı cān diyü vire zehr
Nice bir ide nāz u şive vü ahr
- 1124 Nice bir olam ol serve hevādār
Ki aña cevr-i berg olmuş cefā-bār³⁹⁴
- 1125 Niçün ol bāġuñ olam ‘andelibi
Ki berg-i sebzden añmaz ġaribi
- 1126 Çün ol gül eylemez baña muħābā
Niçün bülbul bigi olam řekibā

³⁹³ 1118 P.38^a

³⁹⁴ 1124^b Ki aña cevr-i berg olmuş cefā-bār: Ki ‘işık içre yaraşmaz ‘aşıka ‘ār A.

- 1127 Dimişler gerçi ‘uşşāk-ı vefādār³⁹⁵
Ki ‘ışk içre yaraşmaz ‘āşika ‘ār³⁹⁶
- 1128 Velī ‘āşık gerekdür ehl-i gayret
Ḥamiyyetlü kişi görmeye ḥayret
- 1129 Ḥarām olsun bu gündən baña Ermen
Şarāb-ı ‘ışret ü gül-geşt-i gülşen
- 1130 Buyurdı çekdiler Şebdīzi fi’l-ḥāl³⁹⁷
Süvār oldı aña ol şubḥ-ı iḳbāl
- 1131 Çeküp meh bigi encümden ḥaşem ol
Olup ser-keş yola başdı ḳadem ol
- 1132 Şabā bigi geçüp kūh u beyābān
İrişdi mülket-i Rūma şitābān
- 1133 Çü Ḳayser oldı bu ḥāletden āgāh
Ki mihmān irdi mülk-i Rūma bir māh
- 1134 İrüp beglerle istikbāl ḳıldı³⁹⁸
Tozını efser-i iḳbāl ḳıldı

---

³⁹⁵ 1127^a A.134^a

³⁹⁶ 1127^b Ki ‘ışk içre yaraşmaz ‘āşika ‘ār: Ki aña cevr-i berg olmış cefā-bār A.

³⁹⁷ 1130^a Şebdīzi: Şebdīz P.

³⁹⁸ 1134^a P.38^b

- 1135 İşāret eyledi ḥayl ü sipāha
Zemin-būs itdiler Pervīz Şāha
- 1136 İrişdi çünki Ḥusrev Şāhzāde³⁹⁹
İnüp atdan yire oldı piyāde
- 1137 Yüz urdı Ḥusrev öñinde ğubāra
Semend-i na‘lın itdi ğūşvāre
- 1138 Didi ehlen ve sehlen şāh-ı ‘ālem
Yüzümüz başa geldüñ ḥayra maḫdem
- 1139 Ziyāfet eyleyüp ol zühre māhi
Geçürdi mesned-i ḥurşīde şāhı
- 1140 Meger virmişdi bir kız Kayşere Ḥaḫ
Gül-i ruḥsārı bāĝ-ı ḥüsne revnaḫ⁴⁰⁰
- 1141 Boyı beñzer nihāl-i cūybāra
Cemāli tāze gül-berg-i bahāra
- 1142 Leb ü dendāndan ol serv-i gül-endām
Ḳarışdurmuş şanasın ḫand ü bādām
- 1143 Degül dürr ü ğüher kim ol yegāne⁴⁰¹
Şaçupdur mi‘ceri dāmına dāne

³⁹⁹ 1136^a ḥusrev: kayşer A.

⁴⁰⁰ 1140^b ruḥsārı: ruḥsār P.

⁴⁰¹ 1143^a dürr ü: dürr P.

- 1144 Leb-i ʿİsî-i cān-baḥş adı Meryem⁴⁰²
Cemāli şan bahār-ı bāğ-ı ḥurrem
- 1145 İki ebrūsı arasındaki ḥāl
Şan ol şeh-bāzdur açmış per ü bāl
- 1146 Virüp ol duḡteri Pervīze Kayşer
Şan itdi āftābı māha hem-ser
- 1147 Bir ay miḡdārı ʿars u sūr oldı
Ki şeh-r ol sūrdan mesrūr oldı⁴⁰³
- 1148 İderdi şāh ʿişret kām ü nā-kām
Sürüp cāmı gözedürdi ser-encām
- 1149 Ki bir kâşid irişdi çüst ü çālāk⁴⁰⁴
Yaşasın pāre kılmış sīnesin çāk
- 1150 İrüp Pervīz öñünde kıldı feryād
Didi kim mülk-i Hürmüz oldı ber-bād
- 1151 Virüp sākī ecel peymānesini⁴⁰⁵
Düketdi nuḡl-i ʿömri dānesini

---

⁴⁰² 1144^a A.134^b

⁴⁰³ 1147^b şeh-r: şehler A.

⁴⁰⁴ 1149^a bir: -A.

⁴⁰⁵ 1151^a P.39^a

- 1152 Ğurüb itdi çü ħurşīd-i züĥalgīn
İrüp tutdı yirin Behrām-ı Çüpīn
- 1153 Çü Ħusrev oldı bu mātemden āgāh
Derūn-ı dilden itdi nāle vü āh
- 1154 Çün ol serv oldı bār-ı ğamdan āzād
Cihān cavlaķ işine kıldı bünyād
- 1155 Virür ol denlü leşker Ķayşer-i Rüm
Ki ıolar mevc-i deryā kişver-i Rüm⁴⁰⁶
- 1156 Olup encüm-ĥaşem ol māh-ı tābān
İrişdi mülk-i Īrāna şitābān
- 1157 Ħaberdār oldı çün Behrām-ı Çüpīn
Berāber geldi māha ol züĥalgīn
- 1158 Muķābil oldı çün iki deryā
Olur pür-mevc-i āhen kūh ü şahrā

Leşker keşīden-i ān āftāb-ı şīr-süvār ve sūzānīden-i Behrām-ı Çüpīn ez āteş-i tīĝ-i āb-dār

- 1159 Çü şāh-ı şubĥ çekdi tīĝ-ı gül-gün⁴⁰⁷
Sipāh-ı şāmı kıldı ĝarķa-i ĥūn⁴⁰⁸

⁴⁰⁶ 1155^b ki ıolar: ki olur A.

⁴⁰⁷ 1159^a A.135^a

⁴⁰⁸ 1159^b şāmı: şām P.

- 1160 Çeküp öñince altun başlu sancağ
Şafağdan eyledi bir al bayrağ
- 1161 Belürdi bang-ı kūs ü nāle-i nāy
Fiğān-ı tabl ü feryād-ı heyā-hāy
- 1162 Şehüñ tahtın getürdi bir niçe pīl
Dil-āverler yürüdi mīl-der-mīl
- 1163 İrişdi gerd-i leşker āsmāna
Ki kılmış keh-keşān andan nişāna
- 1164 Virürler āb tığa zehrelerden
İderler tāb-ı zehr çehrelerden
- 1165 Olup leşker ser-ā-pāğark-ı cevşen
Urardı mevc şan deryā-yı āhen
- 1166 Şadā-yı kūsdan gitmemege hūş⁴⁰⁹
Felek kılmış mehi şan penbe-i gūş
- 1167 Siper olmuş terāzū-yı belā-senc
Ki tartar keffe keffe miñnet ü renc
- 1168 Bırakmış tīg u hañçer çākçāki
Derūn-ı zehre-i pūr-zehrnāki⁴¹⁰

---

⁴⁰⁹ 1166^a P.39^b

⁴¹⁰ 1168^b zehr-nāki: zehre çāki A.

- 1169 Kemâmı kılmış âşüfte keş-â-keş⁴¹¹
Şalup ebrûya çîn olmuş müşevveş
- 1170 Kılıcdan cekdi her merd-i sipehdâr
Hayât-ı sermedîden yaña dîvâr
- 1171 Ğırîv ü na‘radan her şîr-i şerze
Bırakmışdı ğazâl-ı çarha lerze⁴¹²
- 1172 Kılıclar sîm sâ‘id cām gerdân
Kadehler kelle mey kıan bezm meydân
- 1173 Meger kılmışdı merd-i zehr-âşâm
Işıqdan şerbet-i merg içmege cām
- 1174 Kılıc çevgân idi vü kelleler tûb
Dil-âverler şalar meydâna âşûb
- 1175 Degüldür naqş-ı na‘l-i esb [ü] tevsen
Zemîn yırtup yüzün ururdu nâhun
- 1176 İderdi kelle raqş âvâz-ı zıhdan
Aqardı cûy-ı hûn çeşm-i zırıhdan⁴¹³
- 1177 Şu deñlü kim irişdi tîr-i kîne
Müşebbek oldı her şanduk-ı sîne

⁴¹¹ 1169^a kemâmı kılmış: kemâne kılmış A.

⁴¹² 1171^a ğırîv ü: ğırîv P.

⁴¹³ 1176^b A.135^b

- 1178 İdüp āsūde küşte pehlevānı
Şalar sāye direfş-i Gāvyānī
- 1179 İştüdkde şadā-yı nāvek ü ney
İderdi kelleler raqs-ı pey-ā-pey
- 1180 Kemān kavş-ı kuzah̄ bārāndur tīr⁴¹⁴
Şadā-yı ra‘d-ı na‘ra berç-ı şemşīr
- 1181 Meger meydān yerişdi bāğ u büstān
Siper gül nīzeler serv-i hūrāmān⁴¹⁵
- 1182 Süñüler şan nihāl-i sūsen olmuş
Kılıclar sebzezār-ı gülşen olmuş
- 1183 Olur peykān-ı hūnīn gonca-i gül⁴¹⁶
Kemend-i mār piç-ā-piç sünbül
- 1184 Meger bir servdür her tīr-i mevzūn⁴¹⁷
Ki olmuş cān u diller aña meftūn
- 1185 Meger hañçerden olmuş zehreler çāk⁴¹⁸
Ki olmuş gill ü gışşdan sīneler pāk

---

⁴¹⁴ 1180^a bārāndur: bārāndı P.

⁴¹⁵ 1181^b nīzeler: tīrlər A.

⁴¹⁶ 1183^a P.40a // 1183^b piç-ā-piç: piçān biḥ A.

⁴¹⁷ 1184^a tīr: yir P.

⁴¹⁸ 1185^a zehreler: zehre A. // 1185^b ki: - A.

- 1186 Olup ğam-hāne-i ten nāv-dānı
Ağardı āstīnden küşte kanı
- 1187 Görenler çīn-i çīninden kemendüñ
Giriftārı olurlar kayd u bendüñ⁴¹⁹
- 1188 Ağan hūn-ābelerdür la^l-i raḥṣān
Şan olmuş küşteler kūh-ı Bedeḥṣān⁴²⁰
- 1189 Şanasın oldı peykān kaṭre-i dūr
K'olur andan şadefveş sīneler pūr
- 1190 Güneşdür şemse-i tīġ-i gühernāk
Ki olmuş maṭla^c aña sīne-i çāk
- 1191 ẖazādan esb-i Behrām-ı dil-āver
Olur ḥink-i felek bigi nigūn-ser
- 1192 Çün olmuşdı ecel aña 'nān-gīr
Girībānını tutdı dest-i şemşīr
- 1193 İdüp tenden cüdā başını fi'l-hāl⁴²¹
İderler Ḥusrevüñ öñünde pā-māl
- 1194 Görinen köhne-eyvān-ı pūr-āfāt
Maḳām-ı guşşadur deyr-i mükāfāt

---

⁴¹⁹ 1187^b kayd u: kayd A.

⁴²⁰ 1188^b küşteler kūh-ı: küşte gerden-gūn A.

⁴²¹ 1193^a A.136^a

- 1195 Şunar devrān yirine sāğar-ı merg
Birinüñ bāğ-ı ‘ayşına virür berg
- 1196 Şu kim āzār-ı halk idindi pīşe
Olur āzürde devrāndan hemīşe
- 1197 Ger olsañ fi’l-meşel şīr-i kavī ceng
İder rübāh-ı gerdün saña nīreng
- 1198 Eger olsa esās-ı ‘ömr-i cāvīd
Kaçan bulurdı Husrev taht-ı Cemşīd

Ber-taht-nişesten-i Husrev-i ercümend ve güşvār-kerden-i pend-i hakīm-i hıred-mend

- 1199 Çün ol leşker şınup buldı hezīmet⁴²²
Şeh İrān tahtına kıldı ‘azīmet
- 1200 Müşerref eyledi çün tahtgāhı
Urındı efser-i iqbāl ü cāhı
- 1201 Görüp Büzürcmıhr ol nīk-bahtı
Aña teslīm kıldı tāk u tahtı
- 1202 Açup dürc-i cevāhir ol hıred-mend⁴²³
Tağar güş-ı shehe birkac dür-i pend

⁴²² 1199^a P.40^b

⁴²³ 1202^a dürc: dürr A.

- 1203 Ki şāhā devlet isterseñ hemīşe
İdin āyīn-i cūd ü ‘adl-pīşe
- 1204 Ra‘iyyet ‘adlden ābād olurlar⁴²⁴
Sipāhı cūddan dil-şād olurlar
- 1205 Ra‘iyyet gūsfend-i nā-tüvāndur
‘Avān-ı kār gürg-i bī-emāndur
- 1206 Şaķın ol gürgden bu gūsfendi
Koma mazlūma zālinden gezendi
- 1207 Yaparsañ ‘ayş u ‘işret-hāne-i gil⁴²⁵
Şaķın olmaya vīrān Ka‘be-i dil
- 1208 Bülend itme igen eyvān-ı cāhuñ
Ki yokdur hā’ili gerdūnda āhuñ
- 1209 Yedi kat kaşır içinde kılma menzil⁴²⁶
Ki olmaz çarh-ı tīr-i āha hā’il
- 1210 Pesend itmen kim ol ‘arz itse nā’ib
Haķı hāzır gör olsa haşm gā’ib
- 1211 E‘ālī manşıbın ednāya virme
Başīret şuğlini a‘māya virme

---

⁴²⁴ 1204^{a-b} olurlar: olur P.

⁴²⁵ 1207^a ‘ayş u: ‘ayş P.

⁴²⁶ 1209^a A.136^b

- 1212 Bir olmaz çünkü nā-bīnā vü bīnā
Niçün yeksān ola nā-dān u dānā
- 1213 Hünermend olmaya bir bī-hünerle
Degüldür jāle yeksān çün güherle
- 1214 Çü göz māl-i faķīre dikdi ‘ammāl
Başın kes kim saña ḥāşıl ola māl
- 1215 Düşünme pister ü bālīn-i sincāb
Yaturken ḥākde mazlūm bī-ḥ̄āb
- 1216 Koma boynuñda nā-ḥāķ yirlere ḥūn⁴²⁷
Giribānuñ n’ola olmazsa gül-gūn
- 1217 İgen cem‘ itme zer-i nāb-ı sāl
Ki olur çehre-i mazlūm ‘āl
- 1218 Görüp pür-āstīn eşk-i yetīmi
İgen cem‘ itme kīse kīse sīmi
- 1219 İgen dürden müzeyyen eyleme tāc
K’olur ol dāne dāne eşk-i muḥtāc
- 1220 ‘Adālet tīgını götür ‘alem kıl
Kālem-zen destini tūtup kālem kıl

---

⁴²⁷ 1216^a P.41^a

- 1221 Çü tezvîr için ol ide kalem-şakḳ
Olur mihrâb-ı dînüñ raḥne el-ḥakḳ
- 1222 Nem-i kilkidür anuñ seyl-i bî-dād
Yıkar ḳomaz esās-ı mülke bünyād
- 1223 Devâtından görinen lîḳa-yı tār
Belā çāhına aşmış [ol] resenvār
- 1224 İgende kılma meyl-i zîb ü zîbā⁴²⁸
Ki şāha ‘adl-i ḥil‘at oldı dîbā
- 1225 Bükür ḳaddin elemden nice muḥtāc
Urınca şāh māh-ı nev bigi tāc
- 1226 Nice ‘ār-ehli dervîş olalar ‘ūr⁴²⁹
Giyerse atlas-ı zer-beft-i düstür
- 1227 Nice dervîşüñ olur çeşmi pür-ḥün⁴³⁰
Ṭutınca bezmde sen cām-ı gül-gün
- 1228 Şekerden nuḳl idüp nūş eylesen cām
Niçe mazlūm olurlar zehr-āşām

---

⁴²⁸ 1224ª zîb ü: zîb A.

⁴²⁹ 1226^a A.137^a

⁴³⁰ 1227ª çeşmi: çeşm P.

1229 Koma mazlüm destin dāmenüñde
Hırāş-ı hār n'eyler gülşenüñde

1230 Cihān k'olmuş ğam-ābād u pür-āfāt⁴³¹
Ne kim itsen aña eyler mükāfāt

1231 Çü Husrev işidür bend-i ħakīmi
Tutar ğūşında ol dürr-i yetīmi

Pejmürde-şoden-i tāze gülistān ez bī-i'tidālī-yi semūm-ı hicrān

1232 Hikāyet iden üstād-ı süĥan-senc⁴³²
Bu resme 'arz ider naqd-ı kühen-genc

1233 Ki Şīrīn düşdi çün Pervīzden dūr
Ten-i pejmürde cāndan oldı meĥcūr

1234 Daĥı şevķından olup bülbül-i bāĝ
İderdi berg-i gülden penbe-i dāĝ

1235 Kaçan zülf-i siyāhın eylese yād
Göge boyar libāsın dūd-ı feryād

1236 Añup dürr dişlerin jāle dökerdi
Gamından ol gülün lāle dökerdi

⁴³¹ 1230^a ābād u: ābād P.

⁴³² 1232^a P.41^b

- 1237 İdüp bülbül bigi nezzāre-i bāg⁴³³
Umardı berg-i gülden merhem-i dāg
- 1238 Dir idi kumrīye kim ey şeğabnāk
Girībānuñ senüñ kim eyledi çāk
- 1239 Kemend-i gerdenüñ tavk-ı maḥabbet
Esīr itmiş seni şevk-ı maḥabbet
- 1240 Senüñ bezmüñde kimdür cām-ı gerdān
Ki geh giryān olursun gāh ḥandān
- 1241 Turup nālišler eylersin seḥerden
Meger olduñ cüdā gül-berg-i terden
- 1242 Benüm bigi idersin geşt-i gülzār⁴³⁴
Meger bir serve olmuşsın hevādār
- 1243 Gehī eydürdi kim ey lāle-yi bāg
Senüñ hem kimden oldu yüregüñ dāg
- 1244 Meger bir servden olduñ ciger-ḥün
Ki ḥālüñ dāg-ı dildendür diger-gün
- 1245 Meger sāye şalar bir serv-i çālāk
Ki kılduñ yollar üzre çehreñi ḥāk

---

⁴³³ 1237^a bülbül: - A.

⁴³⁴ 1242^a A.137^b

- 1246 Çemende seng-i miḥnet yaşdanursın
Meger bālīn-i rāḥat yaşdanursın
- 1247 Olup pergāle pergāle derūnuñ
Şanasın berg berg olmuş birūnuñ
- 1248 Mehīn Bānū görür k'ol lāle-ruḥsār
Belā-yı hicrden olmuş dil-efgār
- 1249 Taḫar gūşına birkaç gevher-i pend⁴³⁵
Ne güher her biri bī-miṣl ü mānend
- 1250 Naşīhat eyleyüp Şāvūr-ı üstād
Ṭarīḫ-i şabrı ol hem eyler irşād⁴³⁶
- 1251 Çü Şīrīn cām-ı pendı eyledi nūş
Biraz hicrān ğamın kıldı ferāmūş

Şikesten-i cām-ı 'ömr-i Mehīn Bānū ez-seng-i cefā-yı gerdün-ı dūn ve mübārek-bād-kerden-i
taḫt u tāc-ı Pervīz-rā Şīrīn-i maḫzūn

- 1252 Mehīn Bānūya bir gün sākī-yi dehr
Virür cām-ı ecelden şerbet-i zehr
- 1253 Çün olmuşdı Mesīḥāveş mücerred
Uçup rūḫı sipihri kıldı mesned

⁴³⁵ 1249^a P.42^a

⁴³⁶ 1250^b şabrı: şabr P.

- 1254 Meger toymışdı bu dār-ı fenāya
Ki pervāz itdi gülzār-ı beķāya
- 1255 Ferāġat itdi vālā pīrehenden
Dikindi pīrehen tār-ı kefenden
- 1256 Begenmezken teni sincāb u ħārā⁴³⁷
Döşendi ħār u ħas yaşdandı ħārā
- 1257 Biraz müddet ki Şīrīn mātem itdi⁴³⁸
Gül üzre sünbülını derhem itdi
- 1258 Yoġ iken şabrı derd-i hicr-i yāre
İrer gönline yāre üzre yāre
- 1259 İrişdi ġuşşadan derd üstine derd⁴³⁹
Ġubār-ı hicrden gerd üstine gerd
- 1260 Geçüp taġta urundı bāşına tāc
Cihān serverlerin idindi muġtāc
- 1261 Revānın māder-i pīrūñ idüp şād
İderdi ‘adlden ıķlīmi ābād
- 1262 Egerçi oldı bir şāh-ı mużaffer
Velī cāndan gedā-yı ‘ışķ-ı dil-ber

---

⁴³⁷ 1256ª begenmezken: bilinmezken A.

⁴³⁸ 1257^a A.138^a

⁴³⁹ 1259ª ġuşşadan: ġuşşa A.

- 1263 Giderdi H̄usrev-i Pervīzhālin
Mübārek-ṭālī'in ferhunde-fālin
- 1264 Meger işitdi kim mihr-i kamer-baht⁴⁴⁰
Sürüp Behrāmıṭutdı pāye-i taht
- 1265 Velī Meryemden idüp ihtiyātı
Mesīhā gelse kılmaz ihtilātı
- 1266 İşidüp Meryemi telh oldu Şīrīn
Biraz kıldı siyeh bahtına nefrīn
- 1267 Dükenmişdi çü ārām u qarārı
İderdi ārzū-yı vaşl-ı yārı
- 1268 Didi Şāvūra kim sen reh-nümā ol
Keremden Hüdhdüd-i mülk-i Sebā ol
- 1269 İrüşdür cānı cānān şöhetine⁴⁴¹
Bu Belkısı Süleymān hıdmetine
- 1270 Meşeldür kim bir elden çıkmaz āvāz
İki bāl olsa eyler murğ pervāz
- 1271 Çün ola seng ü āhen bir yire cem^c
Niçe menzilleri rüşen ider şem^c

---

⁴⁴⁰ 1264^a P.42^b // 1264^a Behrāmı: Behrām P.

⁴⁴¹ 1269^a cānı: cān P.

1272 İder ser-rişte-i tedbiri muhkem⁴⁴²
 Ğınān-ı tevsen-i taqdīri muhkem

1273 Ki ferhunde görüp iqbāl ü bahtı
 Mübārek-bād ide Pervīze tahtı

Şıfat-ı zemistān

1274 Meger irmişdi eyyām-ı zemistān⁴⁴³
 Çıkarmışdı harīr[i] sebz-i büstān

1275 Girüp yağdan şu kākum postine
 Çenār el çekmişdi āstine

1276 Sefid olmuşdı ser-sebz-i kūhistān
 Olup lerzān nihāl-i bāğ u büstān

1277 Zebānı olur efsürde çerāğūñ
 Düşer berg-i hazānı bigi bāğūñ

1278 Sovuğdan oldı pāy-ı kūh şad-çāk
 Șomuş adını rūd-ı huşk eflāk

1279 Ne berf ü jāle hallāc-ı zamāne
 Yağar geh penbe gāhī penbe dāne

⁴⁴² 1272^a ser: her A. / tedbiri: tedbīr P. // 1272^b taqdīri: taqdīr A.

⁴⁴³ 1274^a A.138^b

- 1280 Şanavber ayağından bād-ı şarşar⁴⁴⁴
Meger kim bağlamış yaḡ tahta mermer
- 1281 Geyindi ebrden sincāb-ı ḥurşīd
Ki ditrerdı hevādan nitekim bīd
- 1282 Didi Şīrīn gerekmez rāḥat-ı ḥāb
Yeter ‘uşşāka yaḡ bālīn sincāb
- 1283 Çü göñli levḥine naḡş oldı bu ḥarf
Ki ehl-i ‘ışka māni^c olımaz berf⁴⁴⁵
- 1284 Alup ol māh ḥuddām u ḥazā’in
Ṭutup yol sürdi tā şehr-i Medā’in
- 1285 Menāzil ḡat^c idüp ol māh-ı tābān
İrişdi burc-ı ḡaşrına şitābān
- 1286 Çü ḡaşrı eyledi ol meh müşerref
Kenīzekler ṭutar encüm bigi şaf
- 1287 Girüp büstān sarāya ol gül-endām
İder cennetde şan bir hūr-ārām
- 1288 İrüp Şāvūr-ı Pervīze feraḡnāk
Öper ol serv öñinde lāleveş ḡāk

⁴⁴⁴ 1280^a P.43^a / ayağında: ayağından P.

⁴⁴⁵ 1283^b māni^c: daḡı A. / olımaz: olmaz P.

- 1289 Didi şāhā yine baht oldu firūz
İrişdi kaçra ol māh-ı dil-efrūz
- 1290 İşidüp sen mehūñ pīrūz bahtın⁴⁴⁶
Mübārek-bād ider Cemşīd tahtın
- 1291 Çü Şīrīn geldügin gūş itdi Hūsev⁴⁴⁷
Mehe taraf-ı külāhı şaldı Pertev
- 1292 Ferahdan atdı tācın āsmāna
Ki olmuş māh-ı nev andan nişāne
- 1293 Velī Meryemden olup ıztırābı
Görimez bu Mesīh ol āftābı
- 1294 Çün oldu goncaveş görñli güşāde
Buyurdı kim kuruldı bezm-i bāde
- 1295 Tıutup nergis bigi zerrīn kadehler
İçerler lāleveş cām-ı ferahlar
- 1296 Çün oldu Bārbed ‘ūda nevā-sāz⁴⁴⁸
Bu resme hasb-i hāl itdi ser-āğāz
- 1297 Ki hayra maqdem ey bād-ı sehergāh⁴⁴⁹
Ne gülşenden bu bezme eyledüñ rāh

---

⁴⁴⁶ 1290^a pīrūz: Pervīz A.

⁴⁴⁷ 1291^a A.139^a

⁴⁴⁸ 1296^a ‘ūda: ‘ūdı A.

⁴⁴⁹ 1297^a P.43^b / hayra: hayr A.

- 1298 Ki mürde-cisme bŷy-ı cān getürdüñ
Nüvīd-i maḳdem-i cānān getürdüñ
- 1299 Demüñ kıldı mu‘aṭṭar cān meşāmın
İrürdüñ cāna çün cānān selāmın
- 1300 Çerāğ-efrŷz-ı murğ-ı gülsitānsın
Nevā-āmŷz-ı murğ-ı bŷstānsın
- 1301 Döşersin bāğa geh dībā-yı zerkār
Ne ṭañ dirsem saña ferrāş-ı gülzār
- 1302 Şalarsın āba geh çīn-i cebīni
Olursın Mānī-i naḳḳāş-ı Çīni
- 1303 Nevā senden bulur murğ-ı seher-ḥīz
Şükŷfe bāğa sendendür güher-rīz
- 1304 Senüñ şevḳuñdan eyler gül ḳabā çāk⁴⁵⁰
Ḳudŷmuñdan ider lāle yŷzin ḥāk
- 1305 Olupdur dāğdāruñ lāle-i rāğ
Olupdur ṭavḳdāruñ ḳumrī-i bāğ
- 1306 Hevādāruñ durur serv-i ser-efrāz
Du‘ā-gŷyuñ durur kebg-i nevā-sāz

---

⁴⁵⁰ 1304ª ḳabā: yaḳa A.

- 1307 Demüñden çün bulur gonca güşāyiş
Ağız açup saña eyler sitāyiş
- 1308 Yürürsen mestveş üftān ü hīzān⁴⁵¹
Olur şāḥ üstüñe gül-berg rīzān
- 1309 İdüp her şāḥa bāb-ı luṭf meftūḥ
Kılursun Meryemāsā nefḥa-i rūḥ
- 1310 Virüp bñ Yūsuf-ı gül-pīrehenden
Açarsın çeşm-i Ya'kūb çemenden
- 1311 Sürüp gül-güne-i ruḥsāre-i gül
İdersin ḥall-i 'ıkd-ı ca'd-ı sünbül
- 1312 Meger ol tāze gülşenden gelürsin
Ḥarīm-i serv ü sūsenden gelürsin
- 1313 Ki virdüñ 'andelībe gül selāmın
Dil-i āşüfteye sünbül peyāmın
- 1314 Şan irgürdüñ selām-ı serv-i şimşād⁴⁵²
Ki ḳadd-i yārüm añup eyledüñ şād
- 1315 Yeter kec sünbülünden baña bendi
Yeter şal kerden-i cāna kemendi

---

⁴⁵¹ 1308^a A.139^b

⁴⁵² 1314^a P.44^a

- 1316 Nihāl-i erguvānı eyleme yād⁴⁵³
Şererbār oldı dūd-ı āh u feryād
- 1317 İgen yād itme ol gül-berg-i terden
Ki ıoldı dāmenüm hūn-ı cigerden
- 1318 Yeter yād eyledüñ ol ğonca lebden
Ki çāk oldı yürek hār-ı talebden
- 1319 Dile ol lāle vaşfin aḡker itme
Tenini bülbulüñ ḡākister itme
- 1320 İrüp ol gülden ey bād-ı seher-ḡīz
Ten-i ḡāşāka olma āteş-engīz
- 1321 Çün oldum ḡārḡār-ı hicre mu'tād
Gül-i bāğ-ı vişāli eyleme yād
- 1322 Gögermişdür çü seng-i ğuşşadan ten
Yeter ol bāğdan baña bu süsen
- 1323 Degül bāzū-yı pür-dāğumdaki ḡār
Ki bülbul gösterir gül-bünde minḡār
- 1324 Yeter berg-i semen kāfūr-ı merhem
Fetīl-i dāğ-ı ḡār-ı miḡnet ü ğam

---

⁴⁵³ 1316^b āh u: āh A.

- 1325 Benem vîrānede cuġd-ı belā-senc⁴⁵⁴
 ̘ayāl-i yārdür bir künc-i bî-renc
- 1326 Niçe bunuñ bigi kıldı terāne
 K'iderdi raqş eşki dāne dāne
- 1327 Ne söz kim Bārbed oqurdi mevzūn
 Nişār eylerdi ̘usrev dürr-i meknūn
- 1328 Ne şî'ri kim oqur vaşf-ı ruḥ-ı zerd
 Virür zerbedre bedre ol civān-merd
- 1329 Ne söz k'iderdi vaşf-ı eşk-i pür-ḥūn
 'Aṭā eylerdi şeh yüz la'l-i maḥzūn
- 1330 Eger şimdi disen yüz şî'r-i rengīn
 İrişmez gevher illā muşt-ı sengīn
- 1331 Hünermend eşkden dāmān ider pür⁴⁵⁵
 Hünersizler ser-ā-pā ġarqa-i dūr
- 1332 Görimez ehl-i dāniş fūls-i aḥmer
 Denī ṭab'ūñ ṭufeylī ma'den-i zer

---

⁴⁵⁴ 1325^a A.140^a / vîrānede: vîrānda P.

⁴⁵⁵ 1331^a P.44^b

Maṭla‘-ı dāstān-ı Ferhād

- 1333 Elā ey ‘andelīb-i gülşen-i ‘ışk
Gülistān ṭoldı serv ü susen-i ‘ışk
- 1334 Açıldı deşt-i dilde lāle-i ‘ışk
Şaçıldı bāğ-ı cānda jāle-i ‘ışk
- 1335 Olupdur dāgdār-ı ‘ışk-ı lāle
Olupdur eşkbār-ı şevk-ı jāle
- 1336 Zülāl-i zindegānīdür maḥabbet
Ḥayāt-ı cāvidānīdür maḥabbet
- 1337 Beni kim ‘ışk nā-şād eyleyüpdür
Ġam u derdiyle hem-zād eyleyüpdür
- 1338 Olup muşt-ı belā pistān-ı dāye⁴⁵⁶
Ġam-ı ‘ışk oldı andan baña māye
- 1339 Ne şīr ü şehd k’ol mekkāre-i ‘ışk
Beni eylerdi bir ḥūn-ḥāre-i ‘ışk
- 1340 Çü bāğ-ı ‘ışkda yek-sāle oldum
Ciger kınyıla rengīn lāle oldum
- 1341 Yüceldükte belā bāğında servüm⁴⁵⁷
Terennüm kıldı servümde tezervüm

---

⁴⁵⁶ 1338^a muşt: pūşt A.

⁴⁵⁷ 1341^a A.140^b

- 1342 Gül-i bāğ-ı maḥabbet yāda geldi
Zebānum bülbüli feryāda geldi
- 1343 Beni Ferhāda hem-derd eyledi ʿışk
Beni bir derd-perverd eyledi ʿışk⁴⁵⁸
- 1344 Anuñçün eyledüm feryāda bünyād
Bu miḥnet-nāme-i Ferhāda bünyād
- 1345 K'añılam şîr-i ğam-perverdüm ile
Beni yād ideler hem-derdüm ile

**Ṭaleb-kerden-i Şîrîn-i pür-şür küh-ken-i nā-şād-rā ve
fermüden-i kaşr-ı havz-ı şîr kaşr-ı bî-kuşür-ı behişt-ābād-rā⁴⁵⁹**

- 1346 Meger bir gün şeker-güftār Şîrîn
Didi Şāvūra kim ey yār-ı dîrîn
- 1347 Bu kaşr içinde havz-ı şîr olaydı
Lebüm şîr ü şekerden sîr olaydı
- 1348 Ki süd şağduḳca bāğunḡ güle bānî⁴⁶⁰
İreydi havz-ı kaşra cāvidānî
- 1349 Ki düzdükce ğıdāmı gül-şekerden
Ola āb-ı zülālüm şîr-i terden

⁴⁵⁸ 1343^b derde: derd A.

⁴⁵⁹ P. 45^a

⁴⁶⁰ 1348^a bāğunḡ: ṭāğunḡ A.

- 1350 Didi Şāvūr k'ey mäh-ı perī-zād
Bu şehr içre füsünge var bir üstād
- 1351 Ki olmış adı Ferhād-ı hünermend
Mühendislikde yoğdur aña mænend
- 1352 Ser-i tîşeyle eyler nağş-ı mermer
Şu üzre şanki resm-i bād-ı şarşar
- 1353 Kaçan şalsa külung ü tîğ senge
Düşerdi seng ü âteş şanki çenge
- 1354 İki şākird idük anuñla hem-pîr
Ol oldı tîşedār u ben kaletm-gîr
- 1355 İşāret kıldı Şîrîn-i cefā-cū
Ki hāzır oldı Ferhād-ı vefā-cū
- 1356 Perīveş perde ardından füsün-sāz⁴⁶¹
Virüp āvāz ider ikrām u i'zāz
- 1357 Didi hoş geldüñ ey ferzāne üstād
Keremden eyle vîrān göñlüm ābād
- 1358 Hikāyet kıldı havz-ı cūy-ı şîri
Aña rüşen idüp mā-fi'z-zamîri

---

⁴⁶¹ 1356^a A.141^a // 1356^b ikrām u: ikrām

1359 Görür Ferhād kim bir umrī-i Şevk
Ki sīmīn-abab olmiŐ boynına avk

1360 ılur bir perdeden ‘uŐŐāa āheng
Cihānı eyler ol kūek-dehen teng

1361 ū Ferhād iŐidūr bir Őavt-1 dil-keŐ
Ki Őalar ‘ūd bigi cāna āteŐ

1362 IŐırdı parmaın bī-hūŐ aldı⁴⁶²
Lebine mūhr urup hāmūŐ aldı

1363 Biraz kim oldu sākin ızırābı
Virūr Őīrīn-i pūr-Őūre cevābı

1364 Ki havz emr eyleriseñ yūzūm ūzre
Aıtmaq cūy-1 Őīri gōzūm ūzre

**Kenden-i Ferhād ūn sīne-i pūr-endūh kūh-1 Bīsūtūn-rā ve
revān-sāhten ez-dīde becā-yı Őīr cūy-1 hūn-rā**

1365 Seherden urdu ol pūlād-bāzū
Kūlūng ū tīden utdu terāzū

1366 Eline aldı bir fūlād tīŐe
Ki āteŐ Őacsa yanar kūh u mīŐe

⁴⁶² 1362^a P.45^b

- 1367 Çü tıfl-ı eşk çün tedbîr iderdi
 Kazıp hârâyı cüy-ı şîr iderdi
- 1368 İderdi giryeden bir rûd bünyâd
 K'aña mâtem tutup eylerdi feryâd
- 1369 Elinden çâk olup dâmân-ı şahrâ
 Olur yâre dil-i sengîn-i hârâ
- 1370 Hırâş-ı tîşeden kûh oldu pâre
 Yüzine nâhun urdı seng-i hâre⁴⁶³
- 1371 Görüp ser-tîşenüñ şevk ü şafâsın⁴⁶⁴
 Zemîn çâk eyledi şabrı yakasın
- 1372 Ğam-ı Ferhâda gönlin maḥrem idüp
 Yüzin yırtardı şahrâ mâtem idüp
- 1373 Görüp derd-i derûnın seng-i hâre
 Olur ğamdan yüregi pâre pâre
- 1374 Çü kazdı şîr-cüyın nice ferseng
 Düşer bir havz-ı rûşen seng-ber-seng
- 1375 Sarây öñinde havz-ı şîr kıldı
 K'aña şahrâ dilinde yir kıldı

---

⁴⁶³ 1370^b seng: seng ü P.

⁴⁶⁴ 1371^a A.141^b / şevk: zevk P.

- 1376 Görüp tıfl olmağ ister ʿālem-i pīr
Ki pistān-ı kūhistāndan eme şīr
- 1377 Çün ol süd ırmağı bünyād oldı⁴⁶⁵
Serābistān behişt-ābād oldı
- 1378 Görüp Ferhād pūr-derd-i dil-efgār
Ağardı giryeden şan çeşm-i kūhsār
- 1379 Ne cūy-ı şīr havz-ı bāğ u büstān
Ki olmuş nīl ruḥsār-ı kūhistān
- 1380 Elinde tīşe şan kim ḥāme idi
Süd ırmāğı şanasın nāme idi⁴⁶⁶
- 1381 Haber virdiler ol ḥūrī-sirişte
Ki cūy-ı şīr irişdi bu behişte
- 1382 Varup bir kaç semen-berlerle Şīrīn
Kenār-ı havza şan zeyn oldı nesrīn
- 1383 Şanasın aqdı havza Āb-ı Ḥayvān
İrişdi selsebile ḥūr u Rıḍvān
- 1384 Kenār-ı havzda her serv-ḳāmet
Nihāl-i gülden oldı bir ʿalāmet

---

⁴⁶⁵ 1377^a P.46^a

⁴⁶⁶ 1380^b şanasın: beyāz A.

- 1385 Olup şîr ü şekerden çāşnî-gîr
Şeker-lebler içerler şerbet ü şîr⁴⁶⁷
- 1386  ü havza düşdi  aks-i hüsn-i c n n
Tog r ol h leden bir m h-ı t b n⁴⁶⁸
- 1387   n ol h r eyledi havzı teferrüc
Ki cennetde ider kev er temevvüc
- 1388 K ğirdup eyledi Ferh da ta s n⁴⁶⁹
Buyurdu h l at ol  st da zerr n
- 1389 A up genc-i zer   d rc-i gev hir⁴⁷⁰
Vir r d rr  g her  st da v fir
- 1390  d p med    du a v  a er n-b d
Yir  pdi döndi ol ferz ne  st d
- 1391  ek p ku l-ı cil  ol h k-ı derden
 alar gevherleri h ke nazardan
-  ahr  giriften-i ş r-i b  e-i derd   bel der hev -y   n  h -y  de t-i h t **
- 1392 Hev d r oldu   n   r ne Ferh d
D k p yüz  uyun itdi  h u fery d

---

⁴⁶⁷ 1385^b şerbet  : şerbet A.

⁴⁶⁸ 1386^b h leden: lüleden P.

⁴⁶⁹ 1388^a A.142^a

⁴⁷⁰ 1389^a gev hir: cev hir A.

- 1393 Çün oldı dāğ-ı ʿışkıyla dil-efgār⁴⁷¹
 Tutar ol lāleveş dāmān-ı kūhsār
- 1394 Başına ʿışkıdan ıopdı kıyāmet
 Şehādet kıldı aʿzāsı temāmet
- 1395 Olup dīvāne-i jülīde-mū ol
 İderdi kendüzine güft ü gū ol
- 1396 Olup jülīde-mū pīrāye añā
 Hümā-yı ʿışkısalmış sāye añā
- 1397 Degül jülīde-mū k'ol hem-ser-i ʿışk
 Urındı dūd-ı dilden efser-i ʿışk
- 1398 Şerār-ı sūz-ı dilden dūd-ı āhı
 Başı üzre tutardı çetr-i şāhī
- 1399 Belā bāğında döndi rast serve
 Ki oldı āşiyān mūy-ı tezerve
- 1400 Olur kirpikleri bir havlī-i hār
 Açılmış anda gül gül eşk-i hūnbār
- 1401 Olur her kirpigi bir tīr-i bürrān⁴⁷²
 Gözi merdümlerinden dökmege çan

---

⁴⁷¹ 1393^a P.46^b

⁴⁷² 1401^a bürrān: bārān A.

- 1402 Gözinden yaş diyü Ceyhün dökerdi
Za'ferân üzre cüy-ı hün dökerdi
- 1403 Ruḥı şan bir varakdur za'ferānī
Ki kılmış eşk-i hūnīn erguvānī
- 1404 Ciger kanı yüzün taḥrīr kıldı⁴⁷³
Ecel şeklini şan taşvīr kıldı
- 1405 Ser-ā-pā cismi tāze dāğ oldı
Gül-i terden müzeyyen bāğ oldı
- 1406 Gönül bezminde 'ayş itse müheyyā
Olur her āb ile bir cām-ı şaḥbā
- 1407 Ciger pergālesiydi nuḳl u meclis⁴⁷⁴
Gözi 'aks-ı zenaḥdan cām-ı nergis
- 1408 Gören hūnīn yaşın çeşm-i ter içre
Şanur kim berg-i güldür sāğar içre
- 1409 Döküp hūn-ı cigerden eşk-i ḥasret
Yıkar bünyād-ı cismin seyl-i miḥnet
- 1410 Belā bāğında müyü sünbül oldı⁴⁷⁵
Nihāl-i āhı bir şāḥ-ı gül oldı

---

⁴⁷³ 1404^a A.142^b

⁴⁷⁴ 1407. Beyit: - A.

⁴⁷⁵ 1410^a P.47^a

- 1411 Yeter berg-i semen baña kefendür
Kefen olur ölüye pîrehendür
- 1412 Sefîdâc-ı çemen gül-güne-i bâğ
Görinürdi gözine penbe vü dâğ
- 1413 Gül-i ter dâğınuñ rüşen delîli
Olurdi gonca-i zanbağ fetîli
- 1414 Çıkup yaşıl kızıl dūd-ı figānı
Diker başına mîr-i ‘âşıkānı
- 1415 Kaçan yād eylese ol serv dalın
Kaçardı bâğda bir gül nihālın
- 1416 Oğurdi gülşen-i berg-i heves ol
Virürdi gül yirine hār ü has ol
- 1417 Olup ser-rişte-i gam aña sünbül
Girih bağlardı gamdan gonca-i gül
- 1418 Ki olur lâleveş göñli pür-âteş
Gehî sünbül-şıfat olur müşevveş
- 1419 İdüp dil lâleveş pür-dâğ-ı hūnîn
Kılurdi hāk-pister seng-bālîn

1420 Yürür ser-geşte ğamdan Şanki gerdün
Şafaķ bigi olup dāmān-ı pür-ĥūn

**İĥzār fermūden-i Őāh-ı ferruĥ-ruĥ Ferĥād ĉün kūh-rā
ve nezzāre-kerden-i ān pīl-i ‘arŐa-i melāmet ü endūh-rā**

1421 Meger ol gülŐenūñ zāĝ-ı raķībi⁴⁷⁶
Diler gülden cūdā ol ‘andelībi

1422 ŞehenŐehĥusrevi eyler ĥaberdār
Ki gül dāmānını aldı ĥas ü ĥār

1423 Göñül virmiş ĝam-ı Őīrīne Ferĥād
Hevādār olmiŐ ol nesrīne Ferĥād

1424 Kemend-i zūlfīnūñ olmiŐ esīri
Zekāt-ı genc-i vaŐlınuñ faķīri

1425 Perī-peyker görüp dīvāne olmiŐ⁴⁷⁷
Belā vü miĥneti efsāne olmiŐ

1426 Niĉün germ olup ol söz söyleye serd
Gerek Őāha gedā olmaya hem-derd

1427 ĉü ĥusrev bu ĥıtābı ĝūŐ kıldı
Şanasın niŐ-i miĥnet nūŐ kıldı

⁴⁷⁶ 1421^a A.143^a

⁴⁷⁷ 1425^a P.47^b

- 1428 Söyindi bād-ı hayretten çerāğı
Pür oldı dūd-ı gayretten dimāğı
- 1429 Buyurdı kıldılar Ferhādı hāzır
Olur ol pīl-ten çün şāha nāzır
- 1430 Zemīn būs eyleyüp yüz yire urdı
Ayağ üstine taht öñinde tırdı
- 1431 Görür Hıusrev bir ebr-i ra‘d-heybet
Egerçi küh ammā berç-sīret
- 1432 Tenini beñzedür bir kühsāra
Ser-ā-pā kıllarını mīşezāra
- 1433 Telaṭṭuf gösterüp ol ehl-i hāle
Melik bir kaç su‘āl eyler havāle

Münāzara-kerden-i Hıusrev-i ercümend bā-Ferhād-ı dil-efgār-ı derd-mend

- 1434 Didi kimsin sen ey ferzāne üstād
Eytıdı cuğd-ı vīrān-ı ğam-ābād
- 1435 Didi ne yirde eylersin iķāmet
Eytıdı meskenüm kūy-ı melāmet
- 1436 Didi kim aldı ārām u qarāruñ⁴⁷⁸
Eytıdı ḥasret-i yār u diyāruñ

⁴⁷⁸ 1436^a A.143^b

- 1437 Didi kim dāğ-ı ʿıŝka ne niŝāndur
Eytidi kim siriŝk-i hūn-feŝāndur
- 1438 Didi sūzān mıdur göñlüñdeki derd
Eytidi ŝuʿlesidür çehre-i zerd
- 1439 Didi bāzār-ı ʿıŝka n'ola kālā⁴⁷⁹
Eytidi dil metāʿ u dāğtamğa
- 1440 Didi eyler misen nezzāre-i bāğ⁴⁸⁰
Eytidi gül gül oldı āteŝin dāğ
- 1441 Didi ister misen bālīn-i rāhat
Eytidi kim yeter bir seng-i miḥnet⁴⁸¹
- 1442 Didi görür midi çeŝmüñ ŝeker-hūñ-āb
Eytidi olmasa ger zehr-i hūn-āb
- 1443 Didi kim ʿıŝkdan göster ʿalāmet
Eytidi kim yeter dāğ-ı melāmet
- 1444 Didi kim menzilüñ kūy-ı ʿademdür
Eytidi kim ʿadem evvel kıdemdür

---

⁴⁷⁹ 1439^a bāzār: bāz A.

⁴⁸⁰ 1440^a P.48^a

⁴⁸¹ 1441^b yeter: - A.

- 1445 Didi nice şehüñ olduñ ğulāmı
Eytidi şūr-ı Şīrīn telḡ-kāmı
- 1446 Didi ḡanuñdan içsem cām-ı pūr-ḡūn
Eytidi kīne-cūdur devr-i gerdūn
- 1447 Didi eyler misen zūlfi ḡayālin
Eytidi boynuma aldum vebālin⁴⁸²
- 1448 Didi görür misen ol serv-i nāzı
Eytidi ger bulam ‘ömr-i dırāzı
- 1449 Didi sāye şalursa serv-i çālāk
Eytidi kim yüzümi eyleyem ḡāk
- 1450 Didi ḡaşı kemānından güzer ḡıl
Eytidi tīr-i āhumdan ḡazer ḡıl
- 1451 Didi Leylī-i zūlfin ḡılma sevdā
Eytidi kim benem Mecnūn-ı şeydā
- 1452 Didi ḡılsam seni ger bend ü zindān
Eytidi yiter ol zūlf ü zeneḡdān
- 1453 Didi güldüñ mi ḡı̄c ol ḡonca-femden⁴⁸³
Eytidi oldı dil pūr-ḡūn bu ḡamdan

⁴⁸² 1447^b boynuma aldum: boynum alsaydum P.

⁴⁸³ 1453^a A.144^a

- 1454 Didi girse ele ol dāmen-i pāk
Eytidi şevkden idem yaķam āk
- 1455 Didi urma anuñ pīrāmeninde
Eytidi ĥas olur gūl dāmeninde
- 1456 Didi gecdüñ mi yoķsa cān u serden
Eytidi uşda şemşīr uşda gerden
- 1457 Didi kim sīm ü zer al ey cūvān-merd⁴⁸⁴
Eytidi kim yeter eşk ü ruĥ-ı zerd
- 1458 Didi dīvāneye dirler alem yoķ
Eytidi dilde sevdādan raķam oķ⁴⁸⁵
- 1459 ü Ĥusrev gördi ĥāzırdur cevāba
alem ekmez ĥaṭā levĥ-i şavāba
- 1460 Ne meyl-i māl eyler ne diler genc
Ki bilmiş ışķ-ı pāki genc-i bī-renc
- 1461 Görür sīm ü zerüñ olmaz zebūnı
Ĥavāle ıldı kūh-ı Bīsütünı
- 1462 Didi Ferhāda k'ey pūlād-bāzū
Saña kūh-ı girān seng-i terāzū

---

⁴⁸⁴ 1457^a P.48^b // 1457^b yeter: - A.

⁴⁸⁵ 1458^b oķ: yoķ A.

- 1463 Bu şahrāya yaq̄in bir küh vardur
Ki andan s̄inede endüh vardur
- 1464 Gerek ol küh içinde idesiz rāh⁴⁸⁶
K'ide hayl ü sipāh anı güzergāh
- 1465 Yerinden t̄urdı Ferhād-ı pür-endüh
Didi hükümüñ katında kāhdur küh
- 1466 Buyurursañ idem bir sihr ü efsün
K'ola ol küh bir şahrā-yı hāmün
- 1467 Veli şartum budur k'ide Şehensāh
Nigārın dāmeninden dest kütāh
- 1468 Çü Şir̄in adın añdı şir-şavlet
Ġazabdan oldu Ġusrev telh-ışret
- 1469 Çü vardı Bīsütūna i'timādı
İder ümmīdvār ol nā-murādı
- Kenden-i Ferhād be-tiše-i miḥnet-piše derün-ı küh-rā ve
pāve-kerden be-naḥun-ı melāmet s̄ine-i endüh-rā**
- 1470 Yerinden t̄urdı çün ferzāne üstād⁴⁸⁷
İrişdi Bīsütūna nitekim bād

---

⁴⁸⁶ 1464^a idesiz: idesin A.

⁴⁸⁷ 1470^a A.144^b / üstād: Ferhād A.

- 1471 Sütün idüp külüngen Bīsütūna
Şanasın dest-gīr olur zebūna
- 1472 Çü şaldı tīg ol pür-derd ü endūh⁴⁸⁸
Olur şayd çāk-i ceyb-i dāmen-i kūh⁴⁸⁹
- 1473 Şererden tīşesi zerkār oldı
Nīgīn-i hātem-i kūhsār oldı
- 1474 Göricek berç-i tīgın seng ü hāre
Olurdi ebr bigi pāre pāre
- 1475 Dir idüm bir çara bulutdur ol tīg
Şererbār olmağ olsa ‘ādet-i mīg
- 1476 Olur ol deste tīşe dest-i ğayret
Dehān-ı kūhda engüşt-i ğayret
- 1477 Şikāf-ı kūhda ol deste tīşe
Dehende bir zebān-ı lāle pīşe
- 1478 Olup ser-tīşeden mecrūh-ı hāre
Zebān-ı ta‘neden şan oldı yāre⁴⁹⁰
- 1479 Çazardı çurmadan ol kūhı üstād⁴⁹¹
İderdi sengde çabrini bünyād

---

⁴⁸⁸ 1472^a P.49^a

⁴⁸⁹ 1472^b şayd: şad A.

⁴⁹⁰ 1478^b yāre: pāre A.

⁴⁹¹ 1479^a çurmadan: çurmadın P. // kūhı: kūh P.

- 1480 Degül ol küh kabır-ı kühkendür
Kesilen mermer aña şan kefendür
- 1481 Terahhum eyleyüp ol dil-figāra
Olurdu bağı kühñ pāre pāre
- 1482 Yanar tīşeyle şan seng-i mezārın
Yazar ol mīle vaşf-ı kıadd-ı yārın
- 1483 Şan olmış deste çöpi mīl-i endüh
Gözine çekmege kuhl-ı cilā küh
- 1484 Külüngünden ki şıcrardı şerāre
Zemīne şan düşer gökden sitāre
- 1485 Külüngin süzen idüp ol dil-efgār⁴⁹²
Çekerdi şanki pāy-ı kühdan hār
- 1486 Külüng ü tīgına Ferhād-ı bī-tāb
Derün-ı kühdan virürdi şan āb
- 1487 Düşer ol kühdan şahraya hāre
Yire gökden yağar şan seng-pāre
- 1488 Felāhın pençe idünüp ol üstād⁴⁹³
Şalar şahraya tağdan seng-i bī-dād

---

⁴⁹² 1485^a A.145^a

⁴⁹³ 1488^a pençe idinüp: pençesin idüp P.

Zārī-kerden-i Ferhād zi-dırāz-destī-i şeb-i hicrān ve
cāme çāk-kerden çün şubḥ ez-girībān tā dāmān

- 1489 Gül-i zerd-i sipihr-i pür-ğarā'ib⁴⁹⁴
Çü bu şaḥn-ı çemenden ola ğā'ib
- 1490 Olurdu dāmen-i kūh içre pinhān
İderdi guşşadan çāk-i girībān
- 1491 Ki ey şeb düde-i efğan mısın sen⁴⁹⁵
Sevād-ı nāme-i hicrān mısın sen
- 1492 Meger mātem-zed'olduñ ey siyeh-püş
Ki şalmışsın pelās-ı çāk ber-düş
- 1493 Saña kim dir belā-yı cān-güdāz ol
Ser-i zülf-i şanem bigi dırāz ol
- 1494 Niçün bī-mihrsen hicrān bigisin
Siyehsen kākül-i cānān bigisin
- 1495 Meger tevķī'-i nā-iķbālüm olduñ
Sevād-ı nāme-i a'mālüm olduñ
- 1496 Benüm bigi belāya mübtelāsın
Meger kim āftābuñdan cüdāsın

---

⁴⁹⁴ 1489^a P.49^b

⁴⁹⁵ 1491^{a-b} mısın sen: imişsen A.

- 1497 Ger olsañ kuhl-ı bîniş ey şeb-i tār
Görinme çeşmüme zinhār zinhār
- 1498 Kara yazu yazup alnumda taq̄d̄ir
Seni çün ser-nüvişt itmiş ne tedb̄ir
- 1499 Geçüp ‘ömrüm seher olmadı peydā
Meger kim şub̄h-ı haşr ola hüveydā
- 1500 Ki eydür k’ey hurūs-ı ‘arş-perverd⁴⁹⁶
Dimekdür rāhat-ı renc-i şeb-i derd
- 1501 Başuñda var seniñ devlet külāhı
Müzeyyen la‘lden bir tāk-ı şāhī
- 1502 Kazılmış efserüñde gevher-āḡin
Selām-ı şub̄hdan dendāne-i s̄in
- 1503 Beşāret nağmesinden olma hāmūş
Şeb-i ğam hastasın kıлма ferāmūş
- 1504 Muḥayyer eyle ‘uşşākı nevādan⁴⁹⁷
Hurūs-ı ‘arşa āheng it hevādan
- 1505 Per ü bālūñ açup Cibrīl bigi
Şafir-i şevk ur İsrāfil bigi

---

⁴⁹⁶ 1500^a A.145^b

⁴⁹⁷ 1504^a P.50^a

- 1506 Urup minķār şürin eyle zārī⁷⁴⁹⁸
Ola kim rüz-ı maḥşer ide Bārī
- 1507 Çü sen meşşâtasın şānuñdur ol tāk
Ruḥ-ı rüze koma zülf-i şeb-i dāk
- 1508 Ḥarām olsun saña teşrīf-i şāhı
Süleymān ḥil‘ati Hüdhüd külāhı
- 1509 Ki Belķıs-ı seḥerden müjdegānı
Virüp şād eylemezsın cism ü cāmı
- 1510 Olursañ ḥ‘āb-ı ğafletden girān-ser
İlāhī erre olsun saña efser
- 1511 Ger olmazsañ sebük-rūḥ u seḥer-ḥīz
Tenüñde her per olsun ḥançer-i tīz
- 1512 Ki eydürdi ki ey kaşr-ı şehenşāh
Kaḅı āvāze-i kūs-ı seḥergāh
- 1513 Tıtam kim Ḥusrev-i ‘aşr ide riḥlet
Gerek bir ğayrı şāhuñ ola nevbet⁴⁹⁹
- 1514 Kaḅı gül-bāng-ı kūs-ı şubḥgāhı
Mübārek-bād-ı taḥt-ı pādişāhı

---

⁴⁹⁸ 1506^b rüz: şubḥ A.

⁴⁹⁹ 1513^b ğayrı: ğayr P.

- 1515 Degül ol nevbet-i nāmūsı şāhuñ
Ki kūs-ı sīnesidür dād-ḫ̣āhuñ
- 1516 Ya bir gögsün döger nā-şād yoḫdur
Yağamdan ṭāḫat-ı feryād yoḫdur
- 1517 Ki eydür ey çerāğ-ı şubḫāhı⁵⁰⁰
Meger kim saña āhum kesdi rāhı
- 1518 Ki hem dem-bestesin hem dil-füsürde
Olup baḫtum çerāğı bigi mürde
- 1519 İriş ey nūr-ı şubḫ-ı rüşenāyı
Gider bu zulmet-i şām-ı belāyı
- 1520 Baña ol dest-gīr ey delv-i ḫurşīd
Bu çāh-ı miḫnet içre ḫoma nevmīd
- 1521 Daḫı zaḫm eyledi tiğ-ı şeb-i ḡam⁵⁰¹
Gel ey şubḫ aña sür kāfūr-ı merhem
- 1522 Gözüñ kim ṭālī^c-i ferḫunde-dilsün
Nefes ur kim nefes pāyende-dilsün
- 1523 İriş ey çeşme-i Āb-ı Ḥayātum
Sen ol zulmetde tevḫī^c-i necātum⁵⁰²

⁵⁰⁰ 1517^a A.146a // ey: k'ey P.

⁵⁰¹ 1521^a P.50b / daḫı: velī A.

⁵⁰² 1523^b tevḫī^c: tevfiḫ A.

- 1524 Sevād-ı nāme-i a‘mālūmi yu
Siyeh-rū baht-ı bī-iqbālūmi yu
- 1525 Yetiş ey şubḥ-ı nūrānī Hızırveş⁵⁰³
Deminden ejder-i şām urdı āteş
- 1526 Yetiş ey şubḥ cāmī rūšenā kıl
Dili bu şām-ı miḥnetden rehā kıl
- 1527 İrüp ey şubḥ kıl bahtum yüzün ağ
Şafakveş zaḥmuma ol penbe-i dāğ
- 1528 Şehīd itdi beni tığ-ı şeb-i ğam
Kefen irgür baña ey şubḥ urup dem
- 1529 Nice bunuñ bigi feryād-ı dil-süz
İderdi her şeb ol aşüfte tā rüz
- 1530 Çün ire şubḥ-dem Ferhād-ı bī-şabr
Ağup kūha iderdi girye-i ebr

**Reften-i Şīrīn-i gül-çehre be-temāşā-yı lāle-zār-ı dāmān-ı Bīsūtūn ve
dīden-i pergālehā-yı⁵⁰⁴ ciger-i Ferhād-ı ğarīb-i dīde-pür-ḥūn**

- 1531 Meger bir gün ki Şīrīn-i şekerbār
Olur Ferhād şūrından ḥaberdār

⁵⁰³ 1525ª yetiş: kıoma A.

⁵⁰⁴ pergālehā-yı ciger: ciger-i pergālehā P.

- 1532 Temâşâ itmek ister kûhsârî⁵⁰⁵
Diler yirden getüre ol gubârî
- 1533 Buyurdı kim şabāya urdılar zîn
Süvâr oldı aña ol berg-i nesrîn
- 1534 Gider altında esb-i berķ-sür‘at
Ağar şan kûhsāra ebr-i raḥmet
- 1535 Olup ol āb-ı Hızruñḥāk-i rāhı
Olur ser-sebz kûhuñ her giyāhı
- 1536 Țulū‘ itdi çün ol ferḥunde-aḥter⁵⁰⁶
Bulur her seng-pāre ḳadr-i gevher
- 1537 Alup ḥāk-i ḳudūmın berg-i lāle
İder dāğ-ı dile merhem ḥavāle
- 1538 Meger efsūn ider ol çeşm-i cādū
K‘olur aña seg-i dīvāne āhū
- 1539 Hırām itdükce kûha esb-i tāzı
Ḥacil eylerdi kebg-i serv-i nāzı
- 1540 Ḳadem başduḳca kûha esb-i tevsen
‘Anāşır bigi açar çār gülşen

---

⁵⁰⁵ 1532^a A.146^b

⁵⁰⁶ 1536^a P.51^a

- 1541 Zemīne na'lden ḥalḥāl iderdi
Hilāli çarḥda pā-māl iderdi
- 1542 Ururdu mīḥ-i na'lı ḡoncaya ḥār
Teni olup dil-i kūha girānbār
- 1543 Bir içim ābdur şan na'l-i pür-tāb
K'olur andan giyāhı teşne sīr-āb
- 1544 Çü Şīrīni görüp āşüfte Ferhād⁵⁰⁷
Çeker sūz-ı derūndan dūd-ı feryād
- 1545 Düşüp atı ayağına urur baş
Döker dāmān-ı serve lāle-gün yaş
- 1546 Çenārāsā getirüp el niyāza
Du'ālar eyledi ol serv-i nāza
- 1547 Bulur ol nūrdan göñli tesellī
Ta'āla'llāh zihī nūr-ı tecellī⁵⁰⁸
- 1548 Kuhistān oldı şan vādī-i Eymen
K'olur ānestü nāren sırr-ı rüşen⁵⁰⁹
- 1549 Didi Ferhād k'ey ḥurşīd-i enver⁵¹⁰
Beni kıldı kudūmuñ çarḥa hem-ser

⁵⁰⁷ 1544^a görüp: görür P.

⁵⁰⁸ 1547^b nūr: tūr u A.

⁵⁰⁹ 1548^b “ānestü nāren”, (...bir ateş gördüm ...), Tâ Hâ Sûresi, 20/10

⁵¹⁰ 1549^a A.147^a

- 1550 Țulū^c itdūñ çün ey ḥüsn-āftābı⁵¹¹
Götür bu ḥākden bir kaṭre ābı
- 1551 Meger kim sensin ebr-i luṭf-perverd
Ki ṭopraqdan getürdüñ bir avuc gerd
- 1552 Tozuñdan dīde-i cān rūṣen oldı
Ruḥuñ ‘aksiyle yine gülṣen oldı
- 1553 Tozuñdur tütüyā-yı çeṣm cānum⁵¹²
Olur sümm-i semendüñ sürme-dānum
- 1554 Cemālūñden gözüm pür-nūr oldı
Visālūñden göñül mesrūr oldı
- 1555 Baṣuma sāye-i raḥmet getürdüñ
Tozuñdan efser-i devlet getürdüñ
- 1556 Ḥuceste maḳdemüñ ferḥunde olsun
Saña āzāde diller bende olsun
- 1557 Gelüp Ṣīrīn ile bir lāle-peyker
Țutardı elde bir gül-reng sāgar
- 1558 Alup Ṣīrīn anı Ferhāda ṣundi
Feraḥ cāmını ol nā-ṣāda ṣundi

⁵¹¹ 1550^a ey: -A. // 1550^b götür bu: götürdüñ / bir: bu A.

⁵¹² 1553^a P.51^b

1559 Çün ol peymāneyi nūş itdi Ferhād
Derūndan mey bigi cūş itdi Ferhād

1560 Sücūd itdi revān ol çeşm-i meste
Perestiş eyledi ol mey-pereste

1561 Biraz seyr eyleyüp ol māh-ı tābān
Dönüp kaçırına ‘azm itdi şitābān

1562 alur Ferhād derd ü füratiyle
Belā-yı hicr ü dāğ-ı asretiyle

Şikesten-i nihāl-i ‘ömr-i Ferhād-ı mahzūn ez-seng-i bī-dād-ı gerdūn-ı dūn

1563 Meger kim bezm-i āşşuñ bir nedīmi
Şehenşeh Husrevüñ yār-ı adīmi

1564 ikāyet eyleyüp ol mā-cerāyı
Didi Pervīze pervāz-ı hümāyı

1565 Ki Şirīn nūş-ı cān virüp rakībe⁵¹³
Nevāziş kıldı Ferhād-ı arībe

1566 Götürdi ākden ol āksārı
Ziyāret kıldı yār-ı am-gūsārı⁵¹⁴

⁵¹³ 1565^a A.147^b / virüp: virdi A.

⁵¹⁴ 1566^b gūsārı: güzārı A.

- 1567 İçüp ol teşne āb-ı zindegānī
Şanasın buldı ‘ömr-i cāvidānī
- 1568 Çü kuvvet buldı ol ser-mest-i endūh⁵¹⁵
Elinde oldı bir elma bigi kūh
- 1569 Yaķın oldı ki eşk-i bī-ķarārı
Götüre gerd bigi kūhsārı
- 1570 İşitdükde Şehenşeh oldı bī-tāb
Didi bu āteşe sepmek gerek āb
- 1571 İdüp tedbīr bir pīr-i ķavī-rāy
Didi ey pādişāh-ı ‘ālem-ārāy
- 1572 Buyur bir kimseye kim eyleyüp āh
Diye Ferhāda Şīrīn öldi nāgāh
- 1573 Çün ol bu cām-ı telḫi eyleye nūş
Öle Şīrīn ğamın ide ferāmūş
- 1574 Bulurlar bir ‘acūze dehr bigi
Gözi bir şīşe-i pūr-zehr bigi
- 1575 Leb-i gūr üzre tābūt-ı mu‘allak
Lebi üstinde ol bīnīdür el-ḫaķ

---

⁵¹⁵ 1568^a P.52^a

- 1576 Dehān-ı çāki dehlīz-i ʿademdür
İki leb şan der-i endūh u gāmdur
- 1577 Ser-i bīnīde ağzı çāk ü nā-pāk⁵¹⁶
Ecel pāyında şan bir keşdür çāk
- 1578 Cebīni tahtadan bir köhne dīvār
Kaşı dīvār üstinde siyeh mār
- 1579 İki pistānı şan muşt-ı yek-engüşt⁵¹⁷
Ecel dīvārıdur ol mušta hem-püşt
- 1580 Yüzi kara kedū-yı zift bigi
Gözi gök şīşe-i pür-neft bigi
- 1581 Dehān içre zebānı itse güftār
Kımlıdar gūr içinde şan ser-i mār
- 1582 İdüp anı ser-i kuhsāra irşād⁵¹⁸
Virürler fitneden bir tīg-ı pülād
- 1583 Alup tesbīh eline ol mürāyī
Varup dikdi ser-i kūha ʿaşāyı
- 1584 Didi Ferhāda kʿey aşüfte miskīn
Cihān telh oldı kanı cān-ı Şīrīn

⁵¹⁶ 1577^a ağzı: ağz P. // çāk ü: çāk A.

⁵¹⁷ 1579^a pistānı: pistān P.

⁵¹⁸ 1582^a A.148^a

- 1585 Düşüp ol lâle-çehre bād-ı pādan⁵¹⁹
Yıkıldı servveş nāgeh şabādan
- 1586 Revān cān virdi ol sīmīn-beden āh
Şarıldı serv-i kıddine semen āh
- 1587 Yumup nergislerin berg-i semenden
Dikindi pīrehen tār-ı kefenden⁵²⁰
- 1588 Maķāmı zevrak-ı tābūt oldı
Neheng-i kabre nāgeh kıt oldı
- 1589 Tenin çün kim gül-āb ile yudılar
‘Abīr ü müşg-i nāb üzre kodılar
- 1590 Yıkıldı hāke çün ol serv-i mevzūn
İderler hırman-ı gül içre medfūn
- 1591 Bitürmezse semen hāk-i mezārı
Kefen olur sefidāc-ı ‘ızārı
- 1592 Çün ire hāk-i kabri üzre lâle
Yeter gül-güne ol ruhsār-ı āle

---

⁵¹⁹ 1585^a P.52^b

⁵²⁰ 1587^b ile 1255^b ayındır.

- 1593 Meger hışt-ı mezārı şāne oldı⁵²¹
Ki aña raḥneler dendāne oldı
- 1594 Ayağına olup ḥalḥāl anuñ mār
Dirīgā k'oldı 'aḳreb ca'd-ı ruḥsār
- 1595 İşidüp bu sözi Ferhād-ı ğamnāk
Yaḳasın pāre kıldı sīnesin çāk
- 1596 Didi n'oldı saña ey serv dalı
Ne yel yıkdı seni ey gül nihāli⁵²²
- 1597 Dirīgā ol ruḥ-ı zībā dirīgā
Dirīgā ol gül-i ra'nā dirīgā
- 1598 Dirīgāḳanı ol ruḥsār-ı gül-ğün
Dirīgā n'oldı ol şimşād-ı mevzün
- 1599 Dirīgā ol dehān-ı pür-şeker nüş⁵²³
Dehānı ğonca bigi oldı ḥāmüş
- 1600 Dirīgā ol nihāl-i kebg-reftār
Dirīgā ol zebān-ı şehd-ğüftār⁵²⁴
- 1601 Olup pejmürde ol gül Allāh Allāh
Perīşān düşdi sünbül Allāh Allāh

⁵²¹ 1593^a mezārı: mezār P.

⁵²² 1596^b yel: yil A.

⁵²³ 1599^a A.148^b

⁵²⁴ 1600^b zebān: zülāl A.

- 1602 Meger an aqlamış seng-i mezāruñ⁵²⁵
Ki bitmiř abrūñ űzre lālezāruñ
- 1603 Degűl lev-i mezāruñ k'oldı bī-řabr
Senűncűn sīnesine seng urur abr
- 1604 Biraz mātem tűtup Ferhād-ı amgīn
ekűp bir āh virdi cān-ı řīrīn
- 1605 Yıup dil lāle gibi minetiyle
Cihāndan gitdi dā-ı asretiyle
- 1606 Cihānda ehl-i bezme sākī-yi dehr
Bu keyfiyetle virűr řerbet-i zehr
- 1607 Maām-ı dehrde irince nevbet
Bűzűrg ű kűek urur kűs-ı rılet
- 1608 Felek olmiř űāb-ı ādemī-űār
Ki řekl-i māh-ı nevdűr aa minār
- 1609 Olur pervāz ılsa keh-keřān bāl
Aa ser-pene-i urřīd engāl

---

⁵²⁵ 1602^a P.53^a

Ziyāretgāh-şoden-i kabr-ı Ferhād

- 1610 Rivāyet olunur k'ol derd-pīşe
İderdi serv ağacın deste tīşe
- 1611 Çü sevmişdi kad-ı cānān nihālin
Kılurdu deste çüb ol serv dalın
- 1612 Çü Ferhāduñ elinden düşdi ol çüb⁵²⁶
Yeşerdi oldı tāze serv-i mergüb
- 1613 Şu kim bir kaçre kandan ide müşki⁵²⁷
‘Aceb mi tāze kılsa çüb-ı huşki
- 1614 ‘Arūs-ı şavta k’āh iden şimāhı
Ne var nev-reste kılsa köhne şāhı⁵²⁸
- 1615 Şu kim ketm-i ‘ademden eyler ĩcād⁵²⁹
Ne tañ ger fer‘den aşl ide bünyād
- 1616 Vilāyet bu yeter ol ‘ışk-bāza
Şalup bir şāh-ı huşki kıldı tāze
- 1617 Vilāyet ‘āşıkuñ pīrāyesidür
Nice pīrāye kemter pāyesidür

⁵²⁶ 1612^a Ferhāduñ: cān virdi A.

⁵²⁷ 1613^a kandan: hūndan A. // 1613^b çüb: şāhı A.

⁵²⁸ 1614^b ne var: n'ola A.

⁵²⁹ 1615^a A.149^a

- 1618 Çü Һasret gitdi Һadd-i dil-rübāya⁵³⁰
Şalar ol serv Һabri üzre sāye
- 1619 Elif kim sīneye çekmişdi Ferhād
Şan andan bir nişāne Һaldı bünyād
- 1620 Çıķup şan Һabr içinden sūz-ı āhı
Direk oldı göge dūd-ı siyāhı
- 1621 Çü deste çüb oldı serv-i tāze
İrişdi tāze ma‘nā ehl-i rāza
- 1622 Öñinde yapıdılar bir ‘ālī günbed
İdindiler ziyāretgāh u ma‘bed
- 1623 Gelürdi Һalk anda her yañadan
Devā-yı derd bulurlardı du‘ādan⁵³¹
- 1624 Eger gözsüz ire bīnā olurdı
Ve ger nādān ire dānā olurdı⁵³²
- 1625 Çü Һacetgāh-ı ‘ālem oldı ol Һabr
Ziyāretgāh-ı ādem oldı ol Һabr
- 1626 Peşimān oldı Pervīz itdüğine
Dürüg-ı fitne-engīz itdüğine⁵³³

---

⁵³⁰ 1618^a P.53^a

⁵³¹ 1623^b bulurlardı: bulurdı P.

⁵³² 1624^b ire: vara A.

⁵³³ 1626^b dürüg: dürüg u A.

- 1627 Varup ol türbeyi kıldı ziyâret
Buyurdu yapıdılar anda ‘imâret
- 1628 Sürüp ol âstâne çehre-i zerd
Çeker bād-ı hazân bigi dem-i serd
- 1629 Temelluğ itdi deyrüñ dâ’irine
Ricâl-i gâ’ibîne hâzırına
- 1630 Revân itdi sirişk-i ‘özü-ñ hâhın
Günâhın yâd idüp añdı ilâhın
- 1631 Ziyâretten çü döndi kaçırına şâh
Didi itsün münâdî halkı āgâh⁵³⁴
- 1632 Vay aña kim kese servüñ nihâlin⁵³⁵
Şikest ide cefâ sengiyle dâlin
- 1633 Kesilmekden kamu âzâd olsun
Tufeyl-i ravza-i Ferhâd olsun
- 1634 Başına irmesün taşdan cerâhat
Ayağına beterden renc ü miñnet

---

⁵³⁴ 1631^b halkı: halk P.

⁵³⁵ 1632^a A.149^b

1635 Bu bāğ içre nihāl-i serve āzād⁵³⁶
İşitdüm qalmış ol demden berü yād

Cāme çāk-kerden-i Şīrīn ez-mātem-i Ferhād

1636 Çü Şīrīn oldı bu mātemden āgāh
Ki Ferhād içdi cām-ı merg nāgāh

1637 İdüp sünbüllerin gül üzre derhem
Varup toprağı üzre tutdı mātem

1638 Olup ol bülbül için zār u gamnāk
Gül-i ter bigi kıldı pīrehen çāk

1639 Semen āzürde kıldı güllerini
Periṣān eyledi sünbüllerini

1640 Ki irdi goncasına zaḥm-ı jāle
Ki oldı jāleden sīr-āb lāle

1641 Degül ruḥsāresinde ḥaṭṭ-ı nīlī
Gözi yaşı akıtmış cūy-ı Nīlī

1642 Didi ey bülbül-i gülzār-ı miḥnet
Ciger pür-ḥūn u dil pür-ḥār-ı ḥasret⁵³⁷

⁵³⁶ 1635^a P.54^a

⁵³⁷ 1642^b ḥasret: miḥnet A.

- 1643 İrişmez nālišüñ ey bülbül-i mest
Meger olduñ ecel dāmına pā-best⁵³⁸
- 1644 Meger dil tengdeñ zāğ u zağandan
K'açıldıñ gonca gibi bu çemenden
- 1645 Baña senden cüdā gülşen gerekmez
Temāşā-yı gül ü süsen gerekmez
- 1646 Baña nīlüfer-i gülzār-ı hürrem
Olur pīrāhen-i nīlī-i mātem
- 1647 Meger kim tīşe kıldı pāyuñ efgār
Ecel deştinde başduñ nāgehān hār
- 1648 Urup gögsine seng-i derd ü endüh⁵³⁹
Yiridür mātemüñ tütarsa ger kūh
- 1649 Degül kūh üzre ra'd-ı ebr-i bārān
Gelüp kabrüñde mātem tütüdi yārān
- 1650 Ciger pür-hūn yere olduñ nevāle
N'ola bitse mezāruñ üzre lāle
- 1651 Gögermişdi çü seng-i guşşadan ten⁵⁴⁰
N'ola bitse mezāruñ üzre süsen

---

⁵³⁸ 1643^b dāmına: dāmında P.

⁵³⁹ 1648^a A.150^a

⁵⁴⁰ 1651^a P.54^b

- 1652 Çü bî-pâyāndı göñlüñde endüh
‘Aceb mi qabrüñ olsa sîne-i küh
- 1653 Biraz mâtem tütup yād itdi yārin
Buyurdi yapıdılar seng-i mezārın⁵⁴¹
- 1654 Çü hāk itdi hevā-yı qadd-ı ‘ar‘ar
Dikerler qabri üzre mîl-i mermer⁵⁴²
- 1655 Çü hasret gitdi zülf-i müşg-nāba
Yazarlar levh-i qabrine kitābe
- 1656 Getürdi mîl-i qabri el-du‘āya
K’ola ‘ömr-i dirāz ol dil-rübāya

Mektüb firistāden-i Hüsrev be-Şîrîn berāy-ı merg-i Ferhād

- 1657 Çü mâtem tutdı Şîrîn-i vefā-kîş
İşidüp oldı Hüsrev zār u dil-rîş
- 1658 Buyurdi bir debîr sihir-ğāme
Gelüp Şîrîne şehden yazdı nāme
- 1659 Ki ey gül-ruğ igende olma nā-şād
Beqā-yı ‘ömrüñ olsun merg-i Ferhād

⁵⁴¹ 1653^b seng: hāk P.

⁵⁴² 1654^b dikerler: diker A.

- 1660 İgende kılma āh ü nāle ey dost
Aķıtma lāle üzre jāle ey dost
- 1661 Kemer bağlanma ğamdan ey ney-i ķand
Gül-i tersin gerek saña şeker-ķand
- 1662 Yaraşmaz ol zebāna āh ü nāle
Ki olmaz āteş-efşān berg-ı lāle
- 1663 Dehenden çekme āh-ı āteş-engīz⁵⁴³
K'eridür şekkeri ol āteş-i tīz
- 1664 Ser-i nāhunlaruñ k'olmuş meh-i nev
Yaraşmaz kim şala ħurşīde pertev
- 1665 Hilāle dönme ey ħurşīd-i tābān
Mükedder olma ey āyīne-i cān
- 1666 Güli zerd oldısa ger ħāksāruñ⁵⁴⁴
Hezārān lālevārdur dāġdāruñ
- 1667 Eger gitdiyse bir bülbul ķemenden
Cüdā oldıysa berk-i nesterenden
- 1668 Hezārān bülbuli vardur bu bāġuñ
Hevādārı çoġ olur bāġ u rāġuñ

---

⁵⁴³ 1663^a A.150^b

⁵⁴⁴ 1666^a P.55^a / oldısa ger: oldısalar A.

- 1669 Eger bir şeb-pere oldıysa ğā'ib
Yeter pervāne-i şem'üñ kevākib
- 1670 apuñdan gitdise bir zerre-i gerd
Şağ olsun āftāb-ı āsmān-gerd
- 1671 N'iun sūsen bigi mātem utarsın
N'iun ey lāle-i dağ ğam utarsın
- 1672 Eger bōyle utarsañ mātemini
ekerseñ kūşte-i 'ıřkuñ ğamını
- 1673 İderseñ abri ūzre āh ū nāle
Dōkerseñ eşkden hākine jāle
- 1674 Yoluñda cān virūrler olmađa hāk
Hezārān 'ařıkuñ ey serv-i ālāk
- 1675 Yeter āk it gūl-i ter bigi mi'cer⁵⁴⁵
Yeter kāfūra ađıt mūřđ ū 'anber
- 1676 Şauñ ađıtma kim tūl-i emeldūr
Ōlen ardınca ōlmiř yođ meřeldūr
- 1677 Yeter ek bu cefāyı ey vefādār
ur ol opraqdan ey serv-i hevādār

---

⁵⁴⁵ 1675^a mūřđ: misk A.

- 1678 Ser-i kabrinde ey şem^c-i fūrūzān
Yanar ol eşk rīzān sīne sūzān
- 1679 Çü sen hāk eyledüñ ol bī-ķarārī⁵⁴⁶
Neden kim olasın şem^c-i mezārī
- 1680 Yeter bekle mezārın lāle bigi⁵⁴⁷
Yeter dök eşk-i ḥasret jāle bigi
- 1681 Yeter tūr mīl bigi başı üzre
Dil-efgār olma ķabri taşı üzre
- 1682 Yeter çek berg bigi āh-ı ḥasret
Elüñ bu giryeden ey ebr-i raḥmet
- 1683 Eger ber-bād oldı ‘ömr-i Ferhād
Sen ol ey serv bār-ı ğamdan āzād
- 1684 Eger ten gitdise cān zinde olsun
Sühā düşdiyse meh tābende olsun
- 1685 Nihāyet buldı çün reftār-ı ḥāme
Dürüldi ğoncaveş tūmār-ı nāme
- 1686 Eliyle mühr urup Pervīz fi’l-ḥāl
İder ol nāmeyi Şīrīne irsāl

---

⁵⁴⁶ 1679 -1685. Beyitler: - P.

⁵⁴⁷ 1680^a A.151^a

- 1687 Çü Husrev nāmesi Şīrīne irdi
Semen bergi gül-i nesrīne irdi
- 1688 Görür bir ğonca-i pür-ḥāra beñzer⁵⁴⁸
Zebān-ı ta'ne-i dil-dāra beñzer
- 1689 Ser-ā-ser nūş ammā nīş-perverd
Egerçi telḥ ammā rāḥat-ı derd
- 1690 Nihān penbe içinde āteş-i tīz
Egerçi luṭf ammā ḳahr-āmīz
- 1691 Sürüp anı dil-i şad-pāresine
Nemek ekdi şanasın yāresine
- 1692 İdüp ol nīş-perverde taḥammül
Göñülden eyledi Ḥaḳḳa tevekkül
- Mektüb-firistāden-i Şīrīn be-Ḥusrev berāy-ı merg-ı Meryem**
- 1693 Ecel kim sākī-i devr-i zamāndur
Ḳadeḥ gerdān-ı bezm-i ins ü cāndur
- 1694 Şunup Meryem eline sāġar-ı merg
İder maḥmūr pür-derd-i ser-i merg
- 1695 Berāt-ı mevtinüñ zerrīn nişānı⁵⁴⁹
Kefen üstinde reng-i za'ferānı

---

⁵⁴⁸ 1688^a P.55^b

⁵⁴⁹ 1695^a A.151^b

- 1696 Yıkıldı çünkü hāke naḥl-ı Meryem
Koyup ʿıydını ʿİsî tutdı mātem⁵⁵⁰
- 1697 Mezārınuñ olup rüşen çerāğı
Zebān-ı ʿaʿneden buldı ferāğı
- 1698 Meger bir gün ki ŞİRİN-i şeker-bār
Olur bu telḥ-i mātemden ḥaberdār
- 1699 Olur bu nevhadan maḥzūn u ğamgīn⁵⁵¹
Ciger ḥūn sīne sūzān dīde nemgīn
- 1700 Ki ʿākıl olan itmez merge şādī
Olursa fiʿl-meşel merg-ı eʿādī
- 1701 Velī bu yüzden oldı şād u mesrūr⁵⁵²
Ki ol gülşenden oldı ḥār u ḥas dūr
- 1702 Getürdiler buyurdı bir debīri
Ki taḥrīr ide bir zībā ḥarīri
- 1703 Eline aldı şekker-bār hāme⁵⁵³
Yazar ŞİRİN dilinden şāha nāme

⁵⁵⁰ 1696^b ʿıydını: Şeh ʿıyd A.

⁵⁵¹ 1699^a nevhadan: nevʿden A.

⁵⁵² 1701^b dūr: ṭūr A.

⁵⁵³ 1703^a P.56^a

- 1704 Ki ey mesned-nişin-i taht-ı Cemşid
Sarāyuñ āsmān u şemse Hurşid
- 1705 Felekler pāygāh-ı tahtuñ olsun
Melekler nīk-hāh-ı bahtuñ olsun
- 1706 İgende Meryem için kılma mātem
Beķā-yı ‘ömrüñ olsun merg-i Meryem
- 1707 Eger oldıysa Meryem hāke medfün⁵⁵⁴
Mesīhüñ menziledür evc-i gerdün
- 1708 Mükedder olma ey hurşid-i ‘ālem
Yaraşmaz hātıruñda zerre-i ğam
- 1709 Ne var gitdiyse bir gül bu çemenden
Toludur gülşenüñ berk-i semenden
- 1710 Yere düşdiyse ger bir serv dalı
Ne ğam bāguñ toludur gül nihāli
- 1711 Ğamın çekmek neden bir kehrübānuñ
‘Aķīķ-i nābdan pürdür çü kānuñ
- 1712 Ne var gitdiyse ol sīmīn-beden yār⁵⁵⁵
Gülistānuñda çok berk-i semen var

---

⁵⁵⁴ 1707 - 1735. Beyitler: - P.

⁵⁵⁵ 1712^a A.152^a

- 1713 Eger pejmürde oldıysa ‘izārı
Ter olsun bāğ-ı ‘ayşuñ lālezārı
- 1714 Perīşān oldısa ol zülf ü kākül
Yeter bāğındağı reyḥān u sünbül
- 1715 Eger göz yumdısa bāğ-ı cihāndan
Niçe nergis ire ol gülsitāndan
- 1716 Zebānı eylemez oldıysa güftār
Bu tūṭī her zamān olsun şeker-bār
- 1717 Esās-ı ‘ömr olmaz cāvidānī
Ġanīmetdür sarāy-ı zindegānī
- 1718 Elüñe cām al Cemşīd-i vaḳt ol
Yürüt māh-ı nevi Ḥurşīd-i vaḳt ol
- 1719 Bilürsin cismi ğam pejmürde eyler
Derūnuñ şem‘ini ğam mürde eyler
- 1720 Ne dilde şem‘i ğam olsa fūrūzān
Yürek olur fetīl ü yāğ-ı sūzān
- 1721 Hilāle döndürür ğam māhtābı
İder ğam kehrübāveş la‘l-i nābı
- 1722 Açıl gül bigi ḥandān ol çemende
Şarāb-ı lāle-gün iç encümende

- 1723 Mey-i nāb ile ol gül bigi sīr-āb
Ki cān bāğın ider tāze mey-i nāb
- 1724 Şarāb-ı erguvānī-reng nūş it
Nevā-yı erğanūn-āheng gūş it
- 1725 Şafā bezminūñ ol mesned-nişīni
Kadehden hātem it meyden nigīni
- 1726 Gehī em cām-ı mey ki la¹ sāķī⁵⁵⁶
Cihān çün fānīdür sür ‘ayş-ı bāķī
- 1727 Yatar ol kayd ü bend-i ğamda pā-best
Kadeh nūş eyle ey āzāde ser-mest
- 1728 Ne var düşdiyse hāke naħl-i Meryem
Sen ol ey serv-i kadd ser-sebz-i hurrem
- 1729 Egerçi yandı ol lāle budağā⁵⁵⁷
Gül-i ter eksük olmasun o bāğā
- 1730 Seni Hāķ revnaķ-ı gülzār kılsun
Cihān bāğında ber-ħurdār kılsun
- 1731 Çün irdi Husreve mektüb-ı efsūn
Oķındukca tonuķdı gözleri hūn

---

⁵⁵⁶ 1726 -1730. Beyitler: - P.

⁵⁵⁷ 1729^a A.152^b

- 1732 Öperdi nāmeyi ol ehl-i ğayret
Ağızda şan tutar engüşt-i hayret
- 1733 Didi bu nāme kim berk-i semendür
Degüldür nāme pīçide kefendür
- 1734 Meger bir tīr şaldı ol kaşı yay
Ki deldi bağrumı oldı işüm vāy
- 1735 Eliflerdür zebān-ı ta‘ne anda
Ki zāhir oldı zaħmı cān u tende
- 1736 Olur her noktası bir āteşin dāğ
Bu hūnīn nāmeyi şan lāle-i bāğ
- 1737 Beyāzı gerçi kim şubh-ı şafādur
Sevād-ı çeşmüme ‘ayn-ı belādur⁵⁵⁸
- 1738 Beyāzı merhem-i kāfūra beñzer
Devā-yı sīne-i rencūra beñzer
- 1739 Biraz geh oldı handān gāh ğamgīn
Gözin hūn-ı cigerden kıldı nemgīn

---

⁵⁵⁸ 1737^b ‘ayn: şām A.

Kırān-kerden-i Husrev [ü] Şīrīn

- 1740 Meger bir gün ki Pervīz-i cihāndār
Görür gitmiş çemenden zaḥmet-i ḥār
- 1741 Meşāmına nesīm-i gülşen irdi
Hevā-yı ʿayş-ı serv ü sūsen irdi⁵⁵⁹
- 1742 Şalāḥ-ı kār anı gördi Husrev
Ki māha şala ol ḥurşīd pertev
- 1743 Gül-i ter ʿandelībe hem-dem ola
Semen nesrīne yār u maḥrem ola⁵⁶⁰
- 1744 Ola Şīrīn-i pür-sükker helālī⁵⁶¹
Gide telḥ-i mey-i ḡamdan melālī
- 1745 Buyurdı pādişāh-ı heft-ıklīm⁵⁶²
Ki göre sâʿat-ı saʿd ehl-i taḡvīm
- 1746 İderler ihtiyār-ı vaḡt-ı meymūn
Mübārek ṭālīʿ ü fāl-ı hümāyūn
- 1747 Dirilüp encüm-i gerdūn-ı temkīn
İderler mihr ü māha ʿıḡd-ı kābīn

---

⁵⁵⁹ 1741^b serv ü: serv P.

⁵⁶⁰ 1743^b yār u: yār A.

⁵⁶¹ 1744^a sükker: şeker A.

⁵⁶² 1745^a A.153^a

- 1748 Çü taldı ʿışret ü şādī Medā'in⁵⁶³
Buyurdi şāh Şīrīne h̄azā'in
- 1749 Virür biñ māde üştür çarḥ timsāl⁵⁶⁴
Ḳamu zerrīn derāy u sīm ḥalḥāl
- 1750 Şütürler kim yükidür la'l-i raḥşān
Şanasın her biri kūh-ı Bedaḥşān
- 1751 Çekerdi on biñ üştür-bār müferreş
Ṭolu iksūn u dībā-yı mūnaḳḳaş
- 1752 Virür bin esb k'ola na'li zerrīn
Licām u zīni la'l-i gevher-āgīn
- 1753 Ḥıṭāyī-zāde on biñ māh-peyker⁵⁶⁵
Ki hüsnnin görse ḥurşīd ola çāker
- 1754 Ğulām-ı Rūmī biñ māh-ı ḳabā-pūş⁵⁶⁶
Ki ḳılmışlar hilāli ḥalḳa der-gūş
- 1755 Girü zengī-i ḥādīm ʿanberīn-fām
Sevād-ı dīdeveş merġüb-ı eyyām

---

⁵⁶³ 1748^a P.56^b

⁵⁶⁴ 1749^a virür: virüp A.

⁵⁶⁵ 1753^a on biñ māh-peyker: biñ māh-ı ḳabā-pūş P. // 1753^b Ki hüsnnin görse ḥurşīd ola çāker: Ki ḳılmışlar hilāli ḥalḳa der-gūş P.

⁵⁶⁶ 1754^a Ğulām-ı Rūmī: ḥıṭāyī-zāde P. // 1754^b Ki ḳılmışlar hilāli ḥalḳa der-gūş: hüsnnin görse ḥurşīd ola çāker P.

- 1756 Kenîzek gönderir biñ sîb-pistân
Nice pistân ki nârenc-i gülîstan
- 1757 ‘Abîr ü müşg hırmenden ziyâde
Dür ü la’l ü güher minden ziyâde
- 1758 Buyurdı Husrev-i Cemşîd-âyîn
Ki şehri kıldılar envâ^c-ı tezyîn
- 1759 Sevâd-ı şehri bir dîbâ-yı gül-reng
Olur reşk-i nigâristân-ı Erjeng
- 1760 Der ü dîvârı pür-iksün ü dîbâ
Olur gülzâr-ı cennet bigi zîbâ
- 1761 Güzergâhı ‘abîr-âlüd iderler
Ġubâr-ı râhı müşg-endüd iderler
- 1762 Çıkup karşı ser ü ser-ğayl-i eyyâm⁵⁶⁷
Virürler haşmet ü ta^czîm ü ikrâm
- 1763 İderler şol kadar gevher-nişârı
Ki dürr ü la’l tolar reh-güzârı
- 1764 Alup karşına ol zîbâ-sirişti⁵⁶⁸
Hırâmân eyleyüp serv-i bihişti

⁵⁶⁷1762a A.153^b // haşmet ü: haşmet A.

⁵⁶⁸1764^a karşına: karşında A.

- 1765 İderler bâğa zînet lâle-rûyı
Der-i Müşkûya iltüp müşg-bûyı⁵⁶⁹
- 1766 Çü kıldı kaçır için ol meh müşerref⁵⁷⁰
Tutar hayl-ı kevâkeb karşıya şaf
- 1767 Virür meşşâta ol gül-çehreye zîb
İder gül-gün u isfidâc tertîb
- 1768 Çün oldu şâne anuñ dest-i yârı
Muţarra kıldı zülf-i tâbdârı
- 1769 Sürüp ebrûlarına reng-i vesme
Çeker ol nergis-i şehlâya sürme
- 1770 Girih bağladı müşgin zülfe ol mâh
Bahâr-ı hüsñ irüp şeb oldu kütâh
- 1771 Ele âyîne aldı ol perî-çihr
Muķâbil oldu ‘aksinden meh ü mihr
- 1772 Urup zerrîn varak ruhsâr-ı ale
İder mâh üstine encüm havâle
- 1773 Ayâğına o mâh-ı ‘anberîn-hâl
Meh-i nevdan taşar zerrîne halhâl

---

⁵⁶⁹1765^b iltüp: elbet P.

⁵⁷⁰ 1766^a P.57^a

- 1774 Görüp zülfini sünbülkaldı bî-tâb
Lebinden ğarķa-i hûn oldu ‘unnâb
- 1775 Uyurdu ķaşrda ol mâh-ı vâlâ
Ser-â-pâ ğarķa-i lü’lü-yi lâlâ
- 1776 Sürüd-ı ‘ayş-sâz itdi Nigîsâ
Eline aldı çengîñ Zühre-âsâ
- 1777 Çeker bülbül gibi şavt-ı țarabnâk
K’işiden ğoncaveş eyler yaķa çâk⁵⁷¹
- 1778 Çeküp âh itse göynüklü terâne
İderdi raķş eşk-i dâne dâne
- 1779 Ki oldu ney bigi dilden nevâ-keş⁵⁷²
Ki urdu ‘ud bigi câna âteş
- 1780 Hilâl-i çenge şöyle kıldı âheng
Ki irdi ğuş-ı mâha nağme-i çeng
- 1781 Gehî inletdi geh ağlatdı ‘ûdı
Gehî itdi neşâț-efzâ sürüdü
- 1782 Ğam u ğuşsa degüldür cavidânî
Olur ğam âhırı bir şâdmânî

---

⁵⁷¹ 1777^b yaķa: kabâ A.

⁵⁷² 1779^a A.154^a/ bigi: gibi A.

- 1783 Hazān pejmürde kılsa sebzēārī⁵⁷³
İrüp ser-sebz ider ebr-i bahārī
- 1784 Gehī miḥnet gehī rāḫat iriṣūr
Gehī vuṣlat gehī firḫat iriṣūr⁵⁷⁴
- 1785 Ferāḫ ḫaṣrī igen muḫkem degüldür⁵⁷⁵
Binā-yı ğam daḫı bī-nem degüldür
- 1786 Çü girdi ḫaṣr-ı Müşkūya Şehenşāh
Görür kim ḫaṣr olmış menzil-i māh
- 1787 Der-āġuş idüp ol serv-i revānı
Başar baġrına ol ārām-ı cānı
- 1788 Alup kām-ı dil ol ğonca-dehenden
Tenakḫul eyledi sīb-i zeḫandan
- 1789 Ki itdi zülf-i yārı boynına ṭavḫ
Olup bir ḫumrī-i ğüyā-yı pür-şevḫ
- 1790 Gehī sünbül ḫoḫuladı gehī gül
Ki itdi la^l-i pür-şekker tenakḫul
- 1791 Geh itdi boynına ḫolun ḫamā'il
Geh oldı şāḫ-ı gül şimşāda mā'il

---

⁵⁷³ 1783^a P.57^b

⁵⁷⁴ 1784^b vuṣlat: firḫat A./firḫat: vuṣlat A.

⁵⁷⁵ 1785^a igen: eger A.

- 1792 Geh aldı dād la'î-i pür-şekerden
Geh emdi şehd ol hürmā-yı terden
- 1793 Tolaşdı birbirine serv ü sünbül⁵⁷⁶
Hicāb olamadı pīrāhen-i gül
- 1794 Tutardı Şāh bir narenc-i zerrīn
Mücevvef līk müşg-i 'anber-āgīn⁵⁷⁷
- 1795 Koyup nārenci aldı nār-ı pistān⁵⁷⁸
Ki oldur şīve-i şīrīn-i büstān
- 1796 Şikār u şayda meyl itdükce şeh-bāz⁵⁷⁹
Biraz itdi kebüter şīve vü nāz
- 1797 Çün ol āhū-yı Çīn rām oldı şīre
El urdı nāfe-i müşgīn-ḥarīre
- 1798 Açup mercān ile dürc-i güher ol
Deler elmās ile lü'lü'-yi ter ol
- 1799 Kilīd-i la'î açar ḫufl-ı sīmīn
Olur ol sīm-i dürc-i gevher-āgīn

⁵⁷⁶ 1793^a serv ü: serv P. //1793^b olamadı: olımadı P.

⁵⁷⁷ 1794^b müşg: müşg ü A.

⁵⁷⁸ 1795^a nārenci: nārenc P.

⁵⁷⁹ 1796^a A.154^b

- 1800 Şaçup ebr-i tenāsül dāne-i dūr⁵⁸⁰
Olur dūr-dāneden sīmīn şadef-pür
- 1801 Hārīm-i gülşene şan revzen itdi
Nihāl-i bāğ-ı cāmı süsen itdi
- 1802 Şurāhīden çü tıldı cām-ı gül-gün
Şaçıldı kaçre kaçre cür‘a-i hūn
- 1803 Yaturlar leb-be-leb ol iki dil-ber
Kaşıp birbirine şır ü şeker
- 1804 Biri birin der-āgūş eylediler
Şekerden būseler nūş eylediler
- 1805 Zihī devlet ki baht ola muvāfık
Hem-āgūş olalar ma‘şūk u ‘āşık
- 1806 Nice ‘işret olur bundan ziyāde
Ki ire nā-murād olan murāda
- 1807 Cihāndan dād alup Pervīz-i pīrüz
İder Şīrīnle ‘işret şeb u rüz
- 1808 Gehī āheng-i seyr-i deşt iderler
Nevā-yı çeng ile gül-geşt iderler

---

⁵⁸⁰ 1800^a P.58^a

- 1809 Gehī muṭrib sūrūdın gūş iderler
Gehī gül-gūn ḳadeḫler nūş iderler
- 1810 Gül-i ter gibi geh şāgar tıtarlar
Hilāl üzre meh-i enver tıtarlar
- 1811 Çü Ḥusrev buldı bezm-i vaşl-ı dil-dār
Şarāb-ı ‘ayşdan olmazdı hūşyār
- 1812 Vezīri vardı bir zılm-pīşe
Sitem eylerdi endīşe hemīşe⁵⁸¹
- 1813 Zeri ḫurşīdveş ḫaḳḳ olsa zāhir⁵⁸²
Olurdi kör görse sīm vāfir
- 1814 Denīyyü’n-nefs idi ol çihl-perver
Ḥasis ü nā-kes ü nā-ehl-perver
- 1815 Yanında ‘ālim ü cāhil bir idi
Ḳatında nāḳış u kāmīl bir idi
- 1816 Azīmü’ş-şevket ü dūn-perver idi
Meger şūr-āb-ı baḫr-kişver idi
- 1817 Ki el üzre tıtup ḫaşāk ü ḫārī⁵⁸³
İderdi pest dürr-i ābdārı

---

⁵⁸¹ 1812^b eylerdi endīşe: endīşe eylerdi A.

⁵⁸² 1813^a A.155^a

⁵⁸³ 1817^a P.58^b

- 1818 İdinmişdi anı H̄usrev velī-‘ahd
Ki z̄abt-ı memleketde eyleye cehd
- 1819 Sipāhī vü ra‘iyyet oldu nā-şād
Ne bu in‘ām görürdi ne ol dād
- 1820 Çün ol cuğd oldu cāh ü mülke mālīk
H̄arāba t̄utdı yüz şeh̄r ü memalik

Riḥten-i ān dü gül-i bāğ-ı cüvānī der-mevsim-i bī- i‘tidāl-i hazānī

- 1821 H̄azān çün kıldı şaḥn-ı bāğı tārāc⁵⁸⁴
H̄arīm-i zāğ olur eyvān-ı dürrāc
- 1822 Döküldü h̄āke sīb-i āl ü gül-gūn
Ser-i ‘uşşāk gibi garḥa-i hūn
- 1823 Kaçardı şāḥdan her berg-i rīzān
Nitekim çūbdan t̄ıfl-ı gürīzān
- 1824 H̄aḥ-ı sebz-i çemen k’olmuşdı dil-cū
H̄azāndan oldu hem-reng leb-i cū
- 1825 Derūn-ı nār olup pūr-derd ü bī-ḥāl
Libāsın kıldı h̄ūnīn-āb ile al

⁵⁸⁴ 1821^a bāğı: bāğ P.

- 1826 Ruḥ-ı ʿuṣṣāka hem-reng oldı nārenc
Meger çekdi ḥazān-ı ḡuṣṣadan renc
- 1827 Bih olmışdı gedā gibi nemed-pūş
Ḥaṭā didüm kefen şalmışdı ber-dūş
- 1828 Olup ḥāmūş bülbül bī-tekellüm
Yerinde zāḡ eylerdi terennüm
- 1829 Ruḥ-ı bih ḡalmış içinde ḡubāruñ⁵⁸⁵
Bulaşmış ḡana dendānı enāruñ
- 1830 Çerāḡ-ı lāle vü gül mürde olmuş
Ḥat-ı sebz-i çemen pejmürde olmuş
- 1831 İder nergis çemende seng-i bālīn
Ki zerrīn kāsesi olmuş sıfālīn
- 1832 Şanavber yüregi şad pāre olmuş⁵⁸⁶
Meger tīḡ-ı ḥazāndan yāre olmuş
- 1833 Meger kim raşeden olmuşdı bīmār
Ki ditrerdi çenāruñ desti hemvār
- 1834 Çemen çün dürdi sincāb-ı neşātı
Yerinde ḥār pūşt açdı siyātı

---

⁵⁸⁵ 1829^a A.155^b

⁵⁸⁶ 1832^a P.59^a

- 1835 Çü saçmaz oldu jāle dürr-i şehvār
Yerin tutdı çemende beyze-i mār⁵⁸⁷
- 1836 Bu mevsimde görüp ʿömri ğanīmet⁵⁸⁸
İderdi Şāh u Şīrīnʿayş u ʿişret
- 1837 Ki bir k̄āşid irişdi çüst ü çālāk
Elinde nāme-i menşūr-ı Levlāk
- 1838 Ne nāme belki engüşt-i şehādet
Hidāyet-nāme-i ehl-i saʿādet
- 1839 Kef-i Musādan irişmiş ʿaşādur
ʿAdū-yı dīne şankim ejdehādur
- 1840 Şihāb-ı cānsitān diyü küffār⁵⁸⁹
Çerāğ-ı meclis-i ahyār u ebrār
- 1841 Çün ol engüşt-i muʿcizdür muḥakḳak
İşāret kılsa māh olur iki şak
- 1842 N'ola eydürsem aña şemʿ-i kāfūr
Ki eyler meclis-i İslāmı pür-nūr⁵⁹⁰

---

⁵⁸⁷ 1835^b yerin: yerüñ A.

⁵⁸⁸ 1836. Beyit: -P.

⁵⁸⁹ 1840^a deyü: dīni A.

⁵⁹⁰ 1842^b İslāmı: İslām P.

- 1843 Meger kim kâbe kavseynüñ kemâni⁵⁹¹
‘Adüya şaldı tîr-i cânsitâni
- 1844 Açup ol nâmeyi çün gördi Pervîz
Görindi ejdehâveş heybet-engîz
- 1845 Cenâb-ı Kudsdan olmuş mü’eyyed
Tîrâz-ı nâme Allâh ü Muḥammed⁵⁹²
- 1846 Yazılmış luḫf u kâhr-ı Ḥaḫḫ muşarraḫ⁵⁹³
Va‘îd ü va‘dden olmuş muvaşşah
- 1847 Ki sultân bin sultân bin sultân
Şeh-i mesned-nişîn-i mülk-i İrân
- 1848 Olupdur nâsıḫ-ı edyân Muḥammed
Ḳabul it dînini bul faẓl-ı sermed
- 1849 Gel İslâma k’olasın küfrden dūr
Gözüñ yum nârdan tâ göresin nūr
- 1850 Ḳo âteş-ḫâneyi gel Ḥaḫḫ-perest ol⁵⁹⁴
Ḳo şirki câm-ı tevḫîd ile mest ol
- 1851 Resûlu’llâha gel eyle itâ‘at
Baş eg Ḥaḫḫa k’olasın ehl-i tî‘at

⁵⁹¹ 1843^a “kâbe kavseyn”(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar yahut daha az oldu (Necm, 53/9).

⁵⁹² 1845^b nâme: nâm A.

⁵⁹³ 1846^a A.156^a

⁵⁹⁴ 1850^a P.59^b

- 1852   abl it da‘veti Őāh-ı ‘Arabdan
           abl it cehl hālin B-Lehebden
- 1853   Hevesden pen hissi eyle sā’im
           Őalat-ı pen-vate ol mdāvim
- 1854   Yeter Şavt u terāneyle semā‘ it
           Ezān āvāzesini istimā‘ it
- 1855   Dilerseñ āsmān mi‘rācuñ ola
           Gerek gerd-i Muammed tācuñ ola
- 1856   Getrmezseñ Resl-ı Hāa ĩmān
           Őaın kim āhir olursun peŐimān
- 1857   Őaın maqrr olma ‘izz ü cāha
           Őaın aldanma ol hayl ü sipāha
- 1858   Saña kılmaz sipāh-ı bĭ-‘aded ‘avn
           Kıyās it gr ki n’oldı hāl-i Fir‘avn
- 1859   ‘Ad-yı dĭn eger olursa Nemrd
           Urur bir peŐŐe niŐ-i zehr-āld
- 1860   Eger aŐhāb-ı Fĭl olursa dŐmen
           Ebābĭl ide ahr itse felāhen⁵⁹⁵

---

⁵⁹⁵ 1860. Beyit: Fil Sresi, 105/1-5.

- 1861 Seni yudar zemīn eylersem īmā
Gerek Ẓārūn gibi ol genc-peymā
- 1862 Ululanma olursañ fi'l-meşel 'Ad
Ki 'ömrüñ hırmeni olmaya ber-bād
- 1863 Seni mağrūr iderse mülk-i Īrān⁵⁹⁶
İdem Ṭūfān-ı i'cāz ile vīrān
- 1864 Ger olsañ māh-ı burc-ı 'izz et ü nāz
Dü-nīm eyler seni engüşt-i i'cāz
- 1865 Ger olsañ āftāb-ı āsmān-gerd
Degülsün eşigümde zerre-i gerd
- 1866 İdersem ger bir avuc hāke fermān
Ola üstüñde ebr-i berç u bārān⁵⁹⁷
- 1867 Du'ā şeh-bāzını ger idem irsāl⁵⁹⁸
İçüp kanuñ ura bağruña çengāl⁵⁹⁹
- 1868 Gözüñe hār olsa naḥl-ı bāğuñ
Ola neşter giyāh-ı bāğ u rāguñ

---

⁵⁹⁶ 1863^a A.156^b

⁵⁹⁷ 1866^b berç u: berç A.

⁵⁹⁸ 1867^a P.60a

⁵⁹⁹ 1867^b ura: üze A.

- 1869 Şekerden nuqlũñ ola seng-i k̄atil
Tola cām-ı meyũñ zehr-i helāhil
- 1870 Ola bir tahta-i t̄abūt-ı tahtuñ
Gide ol devlet ü iqbāl ü bahtuñ
- 1871 Görüp bu nāmeyi oldı ğazabnāk
El urup ğonca gibi eyledi çāk
- 1872 Didi kimdür viren bu d̄in peyāmın
Ki yazmış nāmum üzre kendü nāmın
- 1873 Ser ü ser-ħayl okurlar mı ‘Arabda
Şeh ü şehzāde midür ol nesebde
- 1874 Eger Ķayşer eger ħākān-ı Ćindür
Eşigümde ğulām-ı kem-terindür
- 1875 ‘Arabkanın döküp ger eyleyem k̄in
Ola her r̄ik-i Baḥā la’l-i rengin
- 1876 Ger ol vādide şalsam t̄ig-ı gül-ġün
Derün-ı çāh-ı Zenzem ola pür-ħün
- 1877 Ger ol şahrā-nişin āheng ide ceng
Gözine deşt-i Baḥāyı idem teng
- 1878 Çü pā-māl idem ol mülki şitābān
Ser-i a’dā ola r̄ik-i beyābān

- 1879 ‘Arab k’olmuş muğaylān sāyebānı
Diler mi zıll-ı çetr-i zer-niṣānı⁶⁰⁰
- 1880 Kişiye reh-ber olmasa ‘ināyet⁶⁰¹
Şırāt-ı müstaḳīm olmaz hidāyet⁶⁰²
- 1881 Çü baht-ı tīreden çeşm ola hīre
Görinür şubḥ-ı rüşen şām-ı tīre
- 1882 Kişinüñ çeşm-i bahtı ger ola kūr⁶⁰³
Şanur zūlmet görinse meş‘al-i nūr
- 1883 Meger Pervīze Meryemden Hudāvend
Virüp dururdu bu kem-‘aql ferzend⁶⁰⁴
- 1884 Felek Şīrūye ḳomuşdı aña nām⁶⁰⁵
Velīkin fitnede rübāh-ı eyyām
- 1885 Ser ü ser-ḥaylı ol ‘aşruñ tamāmı
Didiler aña ey şāh-ı kirāmi⁶⁰⁶

⁶⁰⁰ 1879^b diler mi: dikendür A.

⁶⁰¹ 1880^a A.157^a

⁶⁰² 1880^b “Şırāt-ı müstaḳīm”: Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet; gazaba uğrayanlarınkine ve sapıklarınkine değil(el-Fatiha,1/5-7); Şüphesiz ki sen doğru bir yola iletiyorsun; göklerdeki ve yerdeki her şeyin sahibi olan Allah’ın yoluna. İyi bilin ki, bütün işler sonunda Allah’a döner. ”(Şura Sûresi, 42/53); Kim Allah’a ve Peygambere itaat ederse, işte onlar, Allah’ın kendilerine nimet verdiği peygamberlerle, sıddıklarla, şehidlerle ve iyi kimselerle birliktedirler. Bunlar ne güzel arkadaştır (Nisa Sûresi, 4/69).

⁶⁰³ 1882^a ger: çün A.

⁶⁰⁴ 1883^b bu: bir A.

⁶⁰⁵ 1884^a P.60b

⁶⁰⁶ 1885^b ey: k’ey A.

- 1886 Olup Pervîz bî-pervâ cihândan
Bilimez âsmâni rismândan
- 1887 Ne bir dem bâdeden hûşyâr olur
Ne sükker h̃âbdan bî-dâd olur⁶⁰⁷
- 1888 Leb-i cām u leb-i Şîrîn yeter dir
Baña bu meşreb ü âyîn yeter dir
- 1889 Mey ü maşûka oldı kâr u bârı
Memâlik kârını sen göre bârî
- 1890 Olup muhtell memâlik bu sebebden
‘Acem mülkin t̃ama‘ kapdı ‘Arabdan
- 1891 Budur tedbîr k’ola mest Pervîz⁶⁰⁸
Havâle eyle cām-ı h̃ançer-i tîz
- 1892 Çün ol gide yirinde şâh olasın
Sipîhr-i devlete sen mâh olasın
- 1893 Ğurub itse güneş meh kıadr bulur
Meh-i nev vara vara bedr olur
- 1894 Tıttup bu pendı ol tıfl-ı bed-âhter
Nihân itdi kemer-bendinde h̃ançer

---

⁶⁰⁷ 1887^b sükker: şekker A.

⁶⁰⁸ 1891^a k’ola: ki olsa A.

- 1895 Kazādan ol gice ser-mest ü bī-hūş
Yatırdı Hüsrev ü Şīrīn hem-āgūş
- 1896 Görür çün h̄āba varmış mest Pervīz
Havāle kıldı cām-ı hañçer-i tīz
- 1897 Çü mu‘ciz-nāmeyi kılmışdı pāre⁶⁰⁹
Olur tīğ-ı belādan bağrı yāre
- 1898 Hemān ol günde eşküm çāk oldu
Aķup kanı zemīn nā-pāk oldu
- 1899 Bu hāletden olup āgāh Şīrīn
Çeker dilden sürūd-ı āh Şīrīn⁶¹⁰
- 1900 Girībān pāre idüp eyledi āh
Didi derdā dirīgā vāy veyl āh
- 1901 Aķıtdı nergis-i sīr-āb-ı jāle⁶¹¹
Gül-i nesrīn semenden oldu lāle
- 1902 Olup sünbülleri ğamdan siyeh-pūş
Pelās-ı mātemi şalmışdı ber-dūş

---

⁶⁰⁹ 1897^a A.157^b

⁶¹⁰ 1899^b āh şīrīn: āh-ı meygīn A.

⁶¹¹ 1901^a P.61^a

- 1903 İdüp bülbül gibi feryād ü nāle
Gül üstine ağıtdı hūn-ı lāle
- 1904 İdüp gül bigi çāk-ı pīrehen ol
Dökerdi erguvān üzre semen ol
- 1905 abā-yı alas-ı sebzi idüp çāk⁶¹²
Dökerdi sebze gibi üstine hak
- 1906 Şanavber gibi dil şad-pāre kıldı
Gül-i ter bigi yüzün yāre kıldı
- 1907 Dökerdi jāle çeşm-i eşkbārı
İderdi girye-yi ebr-i bahārı⁶¹³
- 1908 İdüp āzürde lal-i gevher-i nāb⁶¹⁴
Olur elmāsdan yāūt bī-tāb
- 1909 Sirişki sīm oldı çehresi zer
Şadef gibi gözi pür-lü'lü'-i ter
- 1910 Olup hurşīd gibi ğara-i Nīl
Bırakdı cebheden zerrīne iklīl
- 1911 Şafa zāhir idüp mehden hilālī⁶¹⁵
Pelās-ı şeb-gīr māh-ı celālī

---

⁶¹² 1905^a idüp; ider A.

⁶¹³ 1907. Beyit: -P.

⁶¹⁴ 1908^a āzürde: āzāde A.

⁶¹⁵ 1911^a zāhir: tāhir A.

- 1912 Sürüp hürşid bigi hāke çehre
İderdi āhına āheng Zühre
- 1913 Çü kesdi ‘anberīn-gīsū-yı pür-ḥam
Olur ‘ömr-i dırāzı ‘ālemün kem
- 1914 Zenaḥdānını nāḥun kıldı pür-ḥūn⁶¹⁶
K’ide tābūtā zīnet sīb-i gül-gūn
- 1915 Çü bu mātemden oldı ḥalkāgāh
Ṭolar dīvān u der ki vāy veyl āh
- 1916 Ser ü ser-ḥayli ol ‘asruñ temāmet
Gelüp çāk itdiler ceyb-i selāmet
- 1917 Perīṣān eyleyüp gīsūy u bayraq
İderler pāre pāre ceyb-i şancaḡ
- 1918 Ne denlü varsa esb-i güzīde
Olur ma‘kūs-ı zīn ü düm-bürīde
- 1919 İdüp ma‘kūs-ı esbāb-ı tecemmül⁶¹⁷
Alup dībāyı ururlar siyeh çul

---

⁶¹⁶ 1914^a A.158^a

⁶¹⁷ 1919^a P.61^b

- 1920 Düzerler H̄usreve tābūt-ı zerrīn⁶¹⁸
İderler gül yirine la^l tezyīn
- 1921 Kefen idüp harīr-i müşg-būyı
Şararlar ol nihāl-i lāle-rūyı⁶¹⁹
- 1922 Siyeh bādām ile kıлмаğa tezyīn
Gözin sürerdi geh tābūta Şīrīn
- 1923 Müzeyyen kıлмаğa gül-berg-i terden
Yüzün ururdu geh sūz-ı cigerden
- 1924 Kefen olmuşdı boynunda külāle
Şanasın māhı devr itmişdi hāle⁶²⁰
- 1925 Çamu serverler olup zār u medhūş
Yürürler götürüp tābūtı ber-düş⁶²¹
- 1926 İrişüp kabrine ğamgīn ü maḥzūn
İderler genc bigi ḥāke medfūn
- 1927 Didi Şīrīn idüp feryād u zārı
Gözüm bir daḥı görsün rū-yı yārı

---

⁶¹⁸ 1920^a düzerler: düzeler A.

⁶¹⁹ 1921. Beyit: - P.

⁶²⁰ 1924^b māhı: māh A.

⁶²¹ 1925^b tābūtı: tābūt P.

- 1928 Kefen açup yüzine oldu hayrân
İdüp ol arzû-yı cānı seyrân⁶²²
- 1929 Didi ey dürc-i dürr-i nâb n'olduñ
Ki düşüp hâkde nâ-yâb olduñ
- 1930 Dirîg ol gonca-i handan dirîgâ
Dirîg ol jâle-i dendân dirîgâ
- 1931 Dirîgâ ol kad-i mevzûn dirîgâ⁶²³
Dirîgâ ol ruḥ-ı gül-gûn dirîgâ
- 1932 Dirîgâ ol dehân-ı hoş-tebessüm
Ki kaldı gonca bigi bî-tekellüm
- 1933 Dirîgâ ol sehî-serv-i hırāmân
Dirîgâ ol nihâl-i lâle-dāmân
- 1934 Dirîgâ n'oldı ol mâh-ı münevver
Ki cān âyînesi oldu mükedder
- 1935 Seni ey gül-'izâr u serv-i bālâ⁶²⁴
Nice koyam bu zindân içre tenhâ
- 1936 Senünle hoş görürdüm bu cihânı
N'idem ey 'ömr sensüz zindegânî

---

⁶²² 1928^b cānı: cān P.

⁶²³ 1931^a A.158^b

⁶²⁴ 1935^a gül-'izâr u: gül-'izâr A.

- 1937 Biraz mâtem idüp feryād kıldı⁶²⁵
Yolup kāküllerin ber-bād kıldı
- 1938 Meger ol āftāb-ı sāye-perver
Götürmişdi kemer bendinde hañçer
- 1939 Ne hañçer teşne-cāna şerbet-i āb
Göñül mañrūrına bir kāse cüllāb
- 1940 Urup pehlūsını çāk itdi ŞİRİN
Düşüp cān virdi yāri üzre miskīn
- 1941 Olurlar çünki bu hāletden āgāh
Bir uğurdan iderler nāle vü āh
- 1942 İdüp derd-i derūndan āh ü zārī
İderler bir yire defn iki yāri
- 1943 Kişi kim cām-ı ‘ömre oldı hem-dest
Şarāb-ı merg āñir kıldı ser-mest
- 1944 Cihān bāğına irse şarşar-ı merg
Nihāl-i ‘ömrde qalmaya bir berg
- 1945 Saña sākī-i devrān bī-tevaqquf
Ecel cāmın ider bir gün tekellūf

---

⁶²⁵ 1937^a P.62^a

- 1946 Hızānı ider āhır nev-bahāruñ
Hımārı var şarāb-ı hoş-güvāruñ
- 1947 Göñül virme bu tāk-ı zer-nigāra
K'olur levḥ-i mezāruñ seng ü ḥāre
- 1948 Kef-i bāzuñ olursa pür-zer ü zūr⁶²⁶
Yudar āhır seni bu ejder-i gūr
- 1949 Gel olma ferş-i sincāba hevesnāk
K'olur bālīnūñ āhır tūde-i ḥāk⁶²⁷
- 1950 Bülend itme igen kaşr u revākı
K'alur üstüñde levḥ-ı kabır-tākı
- 1951 Gerüp gögsüñ igende olma mağrūr
K'olur āhır maḳāmuñ sīne-i gūr
- 1952 Terāne kılma 'işretde ser-āğāz
Düziser mātem için nevḥa-āğāz⁶²⁸
- 1953 Yıkılup ḥāke serv-i sāyedāruñ
Şaña sāye şala mīl-i mezāruñ

---

⁶²⁶ 1948^a A.159^a

⁶²⁷ 1949^b tūde: tūte P./k'olur: olur A.

⁶²⁸ 1952^b āğāz: ger sāz A.

- 1954 Seni aldamasun çāh-ı dünyā⁶²⁹
Ki olur çāh-ı dünyā çāh-ı ‘uqbā
- 1955 Olursun kaşr-ı kâşîkâra mağrūr
Yerüñ hod olisar kâşâne-i gūr
- 1956 Hudāvendā Muḥammed ḥürmetiyçün
Şeb-i Mî‘râc-ı kâdr u rütbetiyçün⁶³⁰
- 1957 Behişt-i cāvidān ḥaqqı ilāhî
Ḥarîm-i bâğ-ı cān ḥaqqı ilāhî
- 1958 Nihāl-i kâmet-i ğilmān ḥaqqıçün
Ġamuñda dāide-i giryān ḥaqqıçün⁶³¹
- 1959 Nihāl-i kâmet-i ğilmān ḥaqqıçün
Çerāğ-ı meclis-i İmān ḥaqqıçün⁶³²
- 1960 Nüh eyvān kûbbe-i zerkār ḥaqqı
Fürüzān-meş‘al-i envār ḥaqqı
- 1961 Münevver kılduğñ cān u dil için
Muḥammer itdüğñ āb u gil için
- 1962 Yoluñda sīne-i ğamgīn ḥaqqıçün
Ġamuñdan dāide-i nemgīn ḥaqqıçün

---

⁶²⁹ 1954^a P.62^b

⁶³⁰ 1956^b kâdr u: kâdr P.

⁶³¹ 1958. Beyit: - A.

⁶³² 1959 -1962. Beyitler: - P.

1963 Şafâ-yı sîne-i bî-kine için
Devâ-yı derd ü sūz-ı sîne için⁶³³

1964 Celîlîyi sen eyle ehl-i tevîk
Gider taqlîdini keşf eyle taḥkîk

1965 Gözini nûruñ ile eyle bînâ
Dilini zikrûñ ile eyle gūyâ⁶³⁴

1966 Şîrât-ı şer^c üzre müstaḳîm it⁶³⁵
Cenâb-ı Kudsa anı muḳîm it

**Pâyân yâften-i zi-beyân İn silsile-i müşg-bâr ve
nihâyet kemâl residen-i cemâl-i İn nigâr-ı gül-izâr**

1967 Toḳuz yüz on sekiz olmışdı Hicret
Ki pâyân buldı bu tûmâr-ı miḥnet

1968 Bidâyet ğurre-i âḥır cümâzeyn
Nihâyet âḥır-ı ulâ-i ğideyn

1969 Şorarsañ ger bu nazm-ı dürr-nişârı
İki biñ on toḳuz oldı şümârı

1970 Çü baḥr-ı ṭab'dan bu dürr-i nâdir
Yigirmi beş yaşumda oldı şâdir

⁶³³ 1963^b derd ü: derd A.

⁶³⁴ 1965. Beyit: - P.

⁶³⁵ 1966^a A.159^b

- 1971 Budur peyveste bu göñlüm merāmı
K'olam hem-pençe-i Genc-i Nizāmī
- 1972 Velī ol pāyeden kütāh destüm
Ki bend-i derd ü gamda pāy-bestüm
- 1973 Eger olmasa ebr-i fākķa māni^c
Olurdı kevkeb-i ümmid ṭālī^c
- 1974 Kişi kim olmaya kāğıd bahāsi⁶³⁶
Olur mı nazmınuñ zīb ü bahāsi
- 1975 Çü her şeb qarzdān yana çerāğı⁶³⁷
Kōmaz mīkrāz-ı gam aña ferāğı
- 1976 Eline girmese bir fūls-i aḥmer
Ne deñlü yaza sürḥin dīde-i ter
- 1977 Diremsüz çünki virmezler midādın
Ağardı çeşmüm ezmekden sevādın
- 1978 Bu güller kim açılmış gūne gūne
Olupdur bāğ-ı ṭab'umdan numūne

---

⁶³⁶ 1974^a P.63^a

⁶³⁷ 1975ª qarzdān: kūrşdan A.

- 1979 Ger itse ehl-i dāniş diḡḡat ü fikr⁶³⁸
Bulur her beytde bir ma‘nī-i bīkr
- 1980 Egerçi dāstān-ı ḡurrem oldı
‘Adedde nazm-ı Őeyḡīden kem oldı
- 1981 Kebūterden Őütür-murḡ olur efzūn⁶³⁹
Velī pervāzda andan dūŐer dūn
- 1982 Bulur az olduḡından māh-ı nevḡadr
Yüzine kimse baḡmaz çün ola bedr
- 1983 Yeg olur nazmda bir nūkte-i naḡz
Hezārān dāstāndan k‘ola bī-maḡz
- 1984 Bulur ‘izz et kim olup la‘l-pāre
Çoḡ olmaḡdan görinür ḡ‘ār-ḡāre
- 1985 Bulınmaz la‘l degme tāc-ı zerde
Olur ḡar mūhre çoḡ efsār-ı ḡurde
- 1986 Eger ḡar mūhre cem‘ olursa ḡarvār
Biñinden yeg olur bir dürr-i Őehvār
- 1987 Şadef gerçi ki bārāndan pür olur
Velī her ḡatreyi Őanma dūr olur

---

⁶³⁸ 1979^a diḡḡat ü: diḡḡat A.

⁶³⁹ 1981^a A.160^a/olur: oldı A.

- 1988 Neyistān çoğdur ammā ney şeker az
Firāvāndur siyeh seng ü güher az
- 1989 Ҙuşūr-ı ıab^cdan şanmañ bu ħāli
Ki ıaşd itmedüm itnāb-ı mağāli
- 1990 Eger olsa sevād engüşt-i ħāme
Olurđı ‘arşa-i meydān nāme
- 1991 Ne şeb kim nazm u şı‘re ola meylüm⁶⁴⁰
Olur yüz beyt-i pür-ħālet tufeylüm
- 1992 Ҙırāş itmese ħār-ı ğuşşa-peyvest
Ururdum ğülşen-i Firdevsīye dest
- 1993 Çü pervāz eyleye şeh-bāz-ı ħāme
Olur kem-ter şikārum Şāh-nāme
- 1994 Ger ol vādīde ıayy-ı rāh idem ben
Anuñ sīsālini sīmāh idem ben⁶⁴¹
- 1995 Ney-i kilkülüm ger itse nefḥ-ı şūrı
Görürdi mürdeler ba‘ṣ u nüşūrı
- 1996 Şarīr-i kilkülüm itse dil-keş āvāz⁶⁴²
Olurđı laḥn-ı Dāvūd aña dem-sāz

---

⁶⁴⁰ 1991^a P.63^b

⁶⁴¹ 1994 -1995. Beyitler: - P.

⁶⁴² 1996^a şarīr: ħarīr P.

- 1997 Tatalım nazm-ı Şeyhîyi müsellemler
Saña andan velî ne medh ü ne zem⁶⁴³
- 1998 Cemâl-i hûbdan dellâleye ne⁶⁴⁴
Çerâğ-ı nûr-ı mehden hâleye ne
- 1999 Kişi çün ola zâr u zerd ü ‘uryân
Ne aşşî hil‘at-ı zer-beft-i yârân
- 2000 Kişi kim ola kendü büriyâ-bâf
Niçün zer-düz olanlardan ura lâf
- 2001 Çün itmez büstânuñ meyve hâşıl
Bir özge bâğdan saña ne vâşıl
- 2002 Sevinmez kimse görüp gayrda tâc
Nemedden bir külah olsa muhtâc
- 2003 Kişinüñ olsa pâyı leng ü efgâr
Aña ne gayr binse esb-i rehvar
- 2004 Celilî vaz gel bu güft ü gûdan
Elüñ çek dâmen[i] her arzûdan
- 2005 Bu zîbâ dâstânı ihtîşâr it
Cihân gûşına dürr-i şâhvâr it

⁶⁴³ 1997^b saña andan velî: velî andan saña A.

⁶⁴⁴ 1998^a A.160^b

- 2006 Çü ‘unvān oldı añā şāh nāmı
Du‘ā-yı şāh olsun iħtitāmı
- 2007 İlāhī devletin cāvīd eyle
Rikābın efser-i Cemşīd eyle
- 2008 İrişsün pāye-i gerdūna tācı
Yedi ıklīmden alsun ħarācı
- 2009 İlāhī bu gül-i nev-bāve-i bıkır
K’olur gül-gūne-i ruħsāre-i fikr
- 2010 Şehenşeh bezmini kılsun mu‘aṭṭar⁶⁴⁵
Nesīm-i cān-fezāsından mu‘anber
- 2011 Elinden kıomasun gül deste bigi
Sevādın sünbül-i nev-reste bigi⁶⁴⁶
- 2012 Bu gülzārı şular kim eyleye seyr⁶⁴⁷
Diyeler bāğbāna ‘ākıbet ħayr

---

⁶⁴⁵ 2010^a P.64^a

⁶⁴⁶ 2011^b sevādın: sevād P.

⁶⁴⁷ 2012^a eyleye: ideler A.